

Přínos neformálního a informálního vzdělávání v Rodinném a mateřském centru Vsetín

Hana Štefková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana Štefková**
Osobní číslo: **H12515**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů
v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Neformální a informální vzdělávání v Rodinném
a mateřském centru Vsetín**

Zásady pro vypracování:

Studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti neformálního a informálního vzdělávání, vzdělávání žen na mateřské a rodičovské dovolené.

Zpracování metodiky výzkumu a zajištění informantů pro výzkum.

Realizace kvalitativního výzkumu prostřednictvím semistrukturovaných rozhovorů s informantkami.

Zpracování (kódování a kategorizování), vyhodnocení a interpretace získaných dat.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí, nastínění možností dalšího výzkumu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Milan. Andragogika. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 135 s. ISBN 978-802-4725-802.

BENEŠ, Milan. Idea vzdělávání v dnešní společnosti. 1.vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 110 s. ISBN 80-864-3240-8.

Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Editor Blahoslav Kraus, Věra Poláčková. Brno: Paido – edice pedagogické literatury, 2001, 199 s. ISBN 80-731-5004-2.

GAVORA, Peter a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Úvod do pedagogického výzkumu. Vyd. 1. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.

PALÁN, Zdeněk. Základy andragogiky. Praha: Vysoká škola J.A. Komenského, 2003, 199 s. ISBN 80-867-2303-8.

ŠVEC, Štefan. Základné pojmy v pedagogike a andragogike: (s anglicko-slovenským slovníkom termínov s definíciami a s registrom ich slovensko-anglických ekvivalentov). 2. rozšírené a dopl. vyd. Bratislava: Iris, 2002, 318 s. ISBN 80-890-1831-9.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. Kompetence ve vzdělávání. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 159 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4717-708.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jan Kalenda, Ph.D.

Centrum výzkumu FHS

Datum zadání bakalářské práce:

9. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

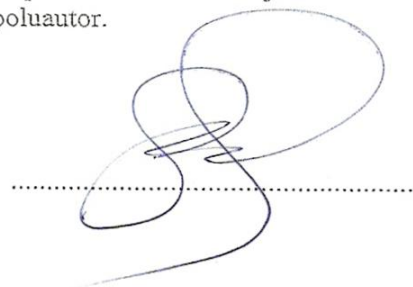
Beru na vědomí, že

- o odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- o beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- o na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- o podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- o podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- o pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům. ¹⁾

Prohlašuji, že

- o elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- o na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24. 4. 2015

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybnějšího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Hlavním tématem bakalářské práce je role mateřských center v osobnostním rozvoji a vzdělávání matek, zejména těch, které jsou na mateřské dovolené. Cílem je zmapovat možnosti rozvoje matek v kontextu fungování mateřských center, v nichž dochází k neformálnímu a informálnímu vzdělávání. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části.

Teoretická část se dotýká tří oblastí, které tvoří východiska pro výzkum – andragogiky a trendů ve vzdělávání, postavení žen – matek ve společnosti a konečně problematiky mateřských center, včetně Rodinného a mateřského centra ve Vsetíně.

Cílem výzkumu v praktické části je zjistit, zda má vzdělávání v mateřském centru pro matky význam a jak je ovlivnilo. Jak se s pomocí aktivit v Rodinném a mateřském centru daří předcházet sociální izolaci matek.

Klíčová slova: Mateřské centrum, Mateřská dovolená, Vzdělávání dospělých, Neformální vzdělávání, Informální vzdělávání, Sociální izolace

ABSTRACT

The main topic of this thesis is the role of maternity centers in personal self-improvement and education of mothers, especially those who are on maternity leave. The aim is to describe their self-improvement opportunities in the context of maternity centers activities, where non-formal and informal education is provided. This thesis is divided into two parts.

The first, theoretical part deals with three topics, that form the starting point for the following research - Andragogy and actual trends in the area of adult education, the status of women – mothers in society and finally the issue of maternity centers, including The Family and maternity center in Vsetín.

The aim of the research in the practical part is to find out, whether the education activities in the maternity center are beneficial for mothers and how are they affected with it. How activities in the Family and maternity center help preventing social isolation of mothers.

Keywords: Maternity Center, Maternity leave, Adult Education, Non-formal Education, Informal Education, Social isolation

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Janu Kalendovi, Ph.D. za jeho odborné vedení a cenné rady. Druhý dík patří zaměstnankyním Rodinného a mateřského centra Vsetín za jejich vstřícnost a ochotu, se kterou mi pomohly realizovat výzkum.

Motto:

Matka je někdo, kdo může zaujmout místo kohokoliv jiného. Její místo však nemůže zaujmout nikdo.

Gaspard Mermillod

OBSAH

OBSAH	8
ÚVOD.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VZDĚLÁVÁNÍ Z POHLEDU ANDRAGOGIKY	13
1.1 EDUKAČNÍ PROCESY A TRENDY VE VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	13
1.1.1 VYMEZENÍ ANDRAGOGIKY	13
1.1.2 PROSTŘEDÍ A SUBJEKTY V ANDRAGOGICKÝCH EDUKAČNÍCH PROCESECH	14
1.1.3 VZDĚLÁVÁNÍ PODLE KOMPETENCÍ.....	14
1.2 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A JEHO FORMY.....	16
1.2.1 FORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	17
1.2.2 NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁNÍ.....	17
1.2.3 INFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	19
1.2.4 VÝZNAM CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	19
2 POSTAVENÍ ŽEN NA MD A MOŽNOSTI JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ.....	20
2.1 ŽENY NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI.....	20
2.1.1 VZTAH SPOLEČNOSTI K ŽENÁM – MATKÁM A JEJICH UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE.....	20
2.1.2 PROBLÉMY ŽEN NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ	21
2.1.3 ZAMĚSTNÁNÍ ŽEN NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ.....	23
2.2 VZDĚLÁVÁNÍ ŽEN NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ	24
3 MATEŘSKÁ CENTRA	26
3.1 SÍŤ MATEŘSKÝCH CENTER.....	26
3.1.1 CHARAKTERISTIKA MATEŘSKÝCH CENTER	26
3.1.2 PŘÍNOSY MATEŘSKÝCH CENTER	27
3.2 RODINNÉ A MATEŘSKÉ CENTRUM VSETÍN.....	27
3.2.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE	27
3.2.2 ČINNOSTI RMC	27
4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	29
II. PRAKTICKÁ ČÁST	30
5 VÝCHODISKA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU.....	31
5.1 METODIKA VÝZKUMU	31
5.1.1 PROJEKT VÝZKUMU	31
5.1.2 TÉMA, ÚČEL, CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	32
5.1.3 OMEZENÍ VÝZKUMU A ETICKÁ PRAVIDLA.....	32
5.1.4 KONCEPTUÁLNÍ RÁMEC.....	33
5.2 METODY VÝZKUMU	33

5.2.1	METODA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU.....	34
5.2.2	METODA SBĚRU DAT – OHNISKOVÉ SKUPINY.....	34
5.2.3	METODA ZPRACOVÁNÍ DAT – OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ.....	35
5.3	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	36
5.4	VALIDITA VÝZKUMU.....	36
6	REALIZACE VÝZKUMU.....	38
6.1	PŘÍPRAVNÁ FÁZE.....	38
6.1.1	PŘÍPRAVA OHNISKOVÝCH SKUPIN.....	38
6.1.2	PŘÍPRAVA OKRUHŮ PRO ROZHOVOR.....	39
6.2	FÁZE ANALÝZY DAT.....	40
6.3	CHARAKTERISTIKA A ANALÝZA KATEGORIÍ A KÓDŮ.....	42
6.4	VYHODNOCENÍ VÝZKUMU.....	51
6.4.1	SHRNUTÍ, VÝSLEDKY, INTERPRETACE DAT – SROVNÁNÍ S TEORIÍ.....	51
6.4.2	ODPOVĚĎ NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	52
6.5	OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
6.6	INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT A DISKUSE.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	ZÁVĚR PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.
	ZÁVĚR.....	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	61
	SEZNAM TABULEK.....	62
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Posledních dvacet let bylo pro rodinu a matky obdobím řady změn. Tradiční uspořádání společnosti se mění, ženy věnují více pozornosti svému vzdělávání, kariéře a rozvoji. Jsou samostatnější, nezávislejší, informovanější. Založení rodiny odsouvají na pozdější dobu a rodičovství plánují až tehdy, když se na ně cítí zralé a připravené. Mají jasnou představu o tom, jaké budou matky, jak si budou s dětmi na mateřské dovolené užívat. Realita je však často zaskočí. Příchodem dítěte se matce zcela mění společenský život. S přáteli a kolegy si přestává rozumět, navíc je dost těžké sladit volný čas matky a pracujících lidí. Postupně tak žena na mateřské dovolené¹ přichází o velkou většinu svých společenských a sociálních vazeb, neboť se nemůže nadále účastnit dosavadních aktivit. Zcela mění okruh svých známých z pracujících a zaměstnaných lidí na blízkou rodinu a jiné matky s dětmi. Do té doby aktivní ženy se ocitají v izolaci. Sociální izolace spolu s nedostatkem financí, ztráta pracovních dovedností a s tím spojený problém s pozdějším uplatněním na trhu práce a především neustále nekončící a nedocenená péče o dítě vedou často u matek k pocitům méněcennosti. Chování celé společnosti, ale i blízkého okolí přispívá k snížení sebeúcty. K tomu se přidává také neustálá obava, aby péče o dítě byla co nejlepší. Mediální masáž spolu s přemírou často rozporuplných informací o výchově a péči o dítě může vést k rozčarování a deprivaci matky. Jednou z cest, jak předcházet takové situaci, je zapojení se do práce v mateřském centru. Vedle smysluplného trávení volného času s vlastními dětmi a úniku z izolace se zde matky mohou věnovat svému rozvoji, vzdělávání, osvětě. Tématem předložené bakalářské práce je právě role mateřských center v osobnostním rozvoji a vzdělávání matek, především na mateřské dovolené. Cílem bakalářské práce je zmapovat možnosti rozvoje matek v kontextu fungování mateřských center, v nichž dochází k neformálnímu a informálnímu vzdělávání.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část se dotýká tří oblastí, které tvoří východiska pro výzkum – andragogiky a trendů ve vzdělávání, postavení žen – matek ve společnosti a konečně problematiky mateřských center, včetně Rodinného a mateřského centra ve Vsetíně².

---

¹ V práci nerozlišuji pojmy mateřská a rodičovská dovolená. Pro danou problematiku tento rozdíl není podstatný. Termín „mateřská dovolená“ používám v obecném významu – tedy jako celkovou dobu, kdy je matka s dítětem doma.

² Dále jen RMC.

Navazující praktická část obsahuje kvalitativní výzkum provedený v RMC. Cílem výzkumu je zjistit, jak se podílí RMC na osobnostním rozvoji matek, zda pro ně má vzdělávání na mateřské dovolené význam a jak je ovlivnilo. A jak se daří pomocí aktivit RMC předcházet frustraci a sociální izolaci matek na mateřské dovolené.

Kvalitativní výzkum byl proveden formou ohniskových skupin, při zpracování dat bylo provedeno otevřené kódování a zakódované rozhovory byly vyhodnoceny a proveden výklad karet.

V práci se nezabývám problémem mužů – otců na mateřské a rodičovské dovolené, protože jsem se s nimi nesetkala a navíc předpokládám, že jejich problémy jsou jiného typu, než které řeší ženy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VZDĚLÁVÁNÍ Z POHLEDU ANDRAGOGIKY

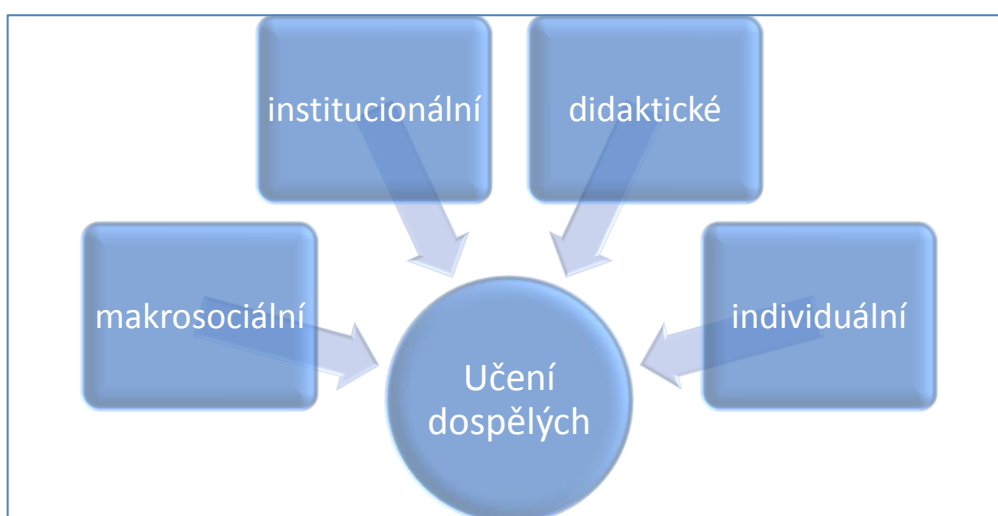
Dnešní doba přináší řadu prudkých změn ve všech oblastech života. Pro profesní uplatnění, ale také pro běžný život je nezbytné se neustále vzdělávat. Už nestačí znalosti získané ve škole, společnost požaduje po lidech celoživotní vzdělávání. V tomto procesu má stále významnější postavení andragogika a nové formy edukace. Také se objevuje řada nových neformálních institucí a společností, které vzdělávání zajišťují, neboť tradiční vzdělávací soustava není schopna zajistit požadavky doby.

1.1 Edukační procesy a trendy ve vzdělávání dospělých

1.1.1 Vymezení andragogiky

Andragogika jako pedagogika dospělých je součástí procesu celoživotního vzdělávání. Řada autorů vnímá andragogiku jako vědní nebo studijní obor zaměřený na vzdělávání a učení dospělých. Např. podle Beneše je „andragogika specifická součást věd o výchově, vzdělávání a vyučování.“ (Beneš, 2014, s. 11) U žen na mateřské dovolené je však třeba andragogiku vnímat v širším pojetí, např. Špatenková vymezuje tzv. integrální andragogiku jako „teorii a praxi vedení dospělých v širokém smyslu ve všech hlavních sociálních sférách.“ (Průcha, 2014, s. 18) Tedy už ne jako vzdělávání, ale vedení dospělých. Tato definice lépe odráží možnosti rozvoje matek v mateřských centrech.

Vzdělávání dospělých probíhá ve čtyřech rovinách – makrosociální, institucionální, didaktické a individuální. (Beneš, 2014, s. 18)

Obr. 1-1. Roviny učení dospělých (vlastní zpracování dle Průcha, 2014, s. 18)

Rovina makrosociální zahrnuje sociální, ekonomické, kulturní, politické a technologické změny. Na úrovni institucionální se řeší přístupnost a organizační zázemí privátního, veřejného, komerčního vzdělávání dospělých. Analýza procesů organizovaného učení a druhy učení (skupinové, individuální, internacionální a zkušenostní) je otázkou didaktického hlediska. Hledisko individua řeší problém plánování vlastní vzdělávací cesty. (Průcha, 2014 s. 18)

1.1.2 Prostředí a subjekty v andragogických edukačních procesech

V andragogice se na edukačním procesu podílí dvě strany. Jednu stranu tvoří učící se dospělí. Na rozdíl od vzdělávání dětí a mladistvých jsou u dospělých velké rozdíly v dosaženém vzdělání, v profesních zkušenostech, sociálnímu statusu, ekonomickém postavení a věku. Při vzdělávání je potřeba tyto diference zohlednit. Druhou skupinu tvoří subjekty, které realizují vzdělávání. Edukátory mohou být učitelé všech stupňů škol, lektoři, školitelé, instruktoři, manažeři vzdělání a další. (Průcha, 2014 s. 20)

Na vzdělávání a přístupu ke vzdělávání se nezanedbatelně podílí také prostředí. Mluvíme o makro a mikro prostředí:

- Makroedukační prostředí vypovídá o celkovém stavu společnosti, ekonomickém, politickém, právním, demografickém, geografickém, sociálním a kulturním rámci společnosti.
- Mikroedukační prostředí má individuální charakter. Setkáme se s odlišnou edukací v rodinném prostředí, ve školním prostředí, v podnikovém prostředí.

Obě prostředí tvoří rámec pro vzdělávání a ovlivňují výsledky edukace. Průcha vnímá vliv prostředí především jako systém historie, kultury, tradic a hodnot dané společnosti, přičemž tento systém má dopad na společenskou atmosféru v souvislosti s edukací lidí. „Edukační prostředí se také posuzuje podle materiálního zabezpečení infrastruktury potřebné na vykonávání a zabezpečení edukačních činností v konkrétní zemi.“ (Průcha, 2014 s. 27)

1.1.3 Vzdělávání podle kompetencí

Pro lepší orientaci v potřebách vzdělávání se používá charakteristika pomocí kompetencí. Podle Vetešky „obecným cílem vzdělávání podle kompetencí je, aby učící se jedinec byl schopen úspěšně (efektivně a smysluplně) zvládat nejrůznější situace a úkoly, které bude

v aktuální či ve vzdálenější budoucnosti řešit, a aby se postupně stával autonomnějším při dosahování různých osobních i společenských cílů. (Veteška a kol., 2008a, s. 41)

Pojem kompetence se objevuje v edukačních procesech až v poslední době, především v souvislosti se zaváděním rámcových vzdělávacích programů na školách. Velmi rychle se však rozšířil jako výstup všech forem vzdělávání.

Původní význam slova kompetence souvisel s pravomocemi a oprávněním rozhodovat v určitých oblastech činností, nejčastěji ve vedení organizací, v politice. Tomuto pojetí odpovídá definice uvedená Veteškou, podle níž je kompetence: „pravomoc, souhrn pravomocí a odpovědnosti svěřených určitému pracovnímu místu nebo orgánu, nebo schopnost vykonávat určitou funkci (soubor činností). Kompetence je tedy v tomto smyslu chápána jako soubor způsobu chování, které určité osoby ovládají lépe než jiné, což jim umožňuje lépe zvládat dané situace. (Veteška a kol., 2008a, s. 43)

V edukačním procesu je kompetence vnímána jako schopnost, zručnost, způsobilost, povolanost, kvalifikovanost. Aby se odlišily oba významy slova kompetence, pro výstupy z edukačního procesu se používá pojem – klíčové kompetence. (např. Veteška a kol., 2008a, s. 15) Jinak definuje kompetence Beneš, podle níž je pojem kompetence chápán „jako širší, extrafunkcionální, od nároků konkrétního pracovního místa odpoutané pojetí problému kvalifikací.“ A vyjmenovává zároveň dva požadavky na nositele kompetence – jednak mají zaručit jednání v reálných situacích (to ale představuje nutnost výcviku a opakování) a druhým požadavkem je vnitřní připravenost a ochotu naučené použít (tento požadavek souvisí s motivací, sebedůvěrou a osobností člověka). (Beneš, 2014, s. 19)

Podle toho, co se chceme učit, rozlišujeme různé druhy kompetencí. V profesním životě jde především o znalosti a dovednosti, tzv. odborné kompetence. Je potřeba, aby měl každý člověk určité množství znalostí, které je schopen využít. Lze je snadno identifikovat, popsat a kontrolovat, zda je dotyčný získal. Obecnější jsou kompetence obecné, které jsou využívány ve větším měřítku a větším rozsahu. Typickým příkladem je používání počítače, řízení auta, jazykové vybavení. Řadu z těchto kompetencí lidé považují za samozřejmé a nevnímají je jako součást vzdělávání (např. absolvování autoškoly a schopnost řídit auto). Pro každého člověka v každé situaci jsou nezbytné tzv. měkké kompetence. Tyto kompetence vycházejí z přirozených dovedností člověka. Může to být sebedůvěra, komunikace, pohotovost, prezentace, tvořivost, schopnost se učit a soustředit. Je těžké je

identifikovat a ještě těžší je rozvíjet a sledovat jejich naplnění. (Veteška a kol., 2008a, s. 50) Druhy kompetencí a jejich propojení je uvedeno v následujícím schématu:

Tab. 1-1 Dělení kompetencí (Havlíčková a kol., 2012 str. 10)

Kompetence	Měkké – efektivní komunikace, orientace v informacích, týmová spolupráce		Obecné	
	Odborné	Odborné obecné (přenositelné, průřezová) – využívání PC		
		Odborné specifické	Dovednosti – formulovat didaktické cíle s ohledem na specifické potřeby vzdělávání	
			Znalosti – pedagogické pojmy a pedagogické zásady, široké spektrum metod neformálního vzdělávání	

Nejobecněji, a pro účely této práce nejlépe, definuje klíčové kompetence Havlíčková (Havlíčková a kol., 2012, s. 10). Uvádí tyto klíčové kompetence:

1. komunikace v mateřském jazyce
2. komunikace v cizích jazycích
3. matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií
4. schopnost práce s digitálními technologiemi
5. schopnost učit se
6. sociální a občanské schopnosti
7. smysl pro iniciativu a podnikavost
8. smysl pro kulturní povědomí a vyjádření

1.2 Celoživotní vzdělávání a jeho formy

Předpokladem pro celoživotní vzdělávání je motivace, ochota k učení a přístup k subjektům, které vzdělávání zabezpečují. K tomu je možné využít tři způsobů vzdělávání – formální, neformální a informální.

1.2.1 Formální vzdělávání

Formální vzdělávání představuje způsob získávání kompetencí v rámci oficiální vzdělávací soustavy. Charakteristikami tohoto typu vzdělávání je organizovanost, institucionalizace, plánování cílů, obsahů a výstupů. Je zpravidla strukturované podle věku.

Formální vzdělávání zajišťují vzdělávací instituce, které jsou omezeny legislativou. Jde převážně o školy všech tří stupňů (základní, střední, vysoké). Dosažené kompetence jsou měřitelné a absolventi získávají nějaký druh osvědčení (maturitní vysvědčení, diplom, certifikát). (Průcha, 2014, s. 63)

1.2.2 Neformální vzdělání

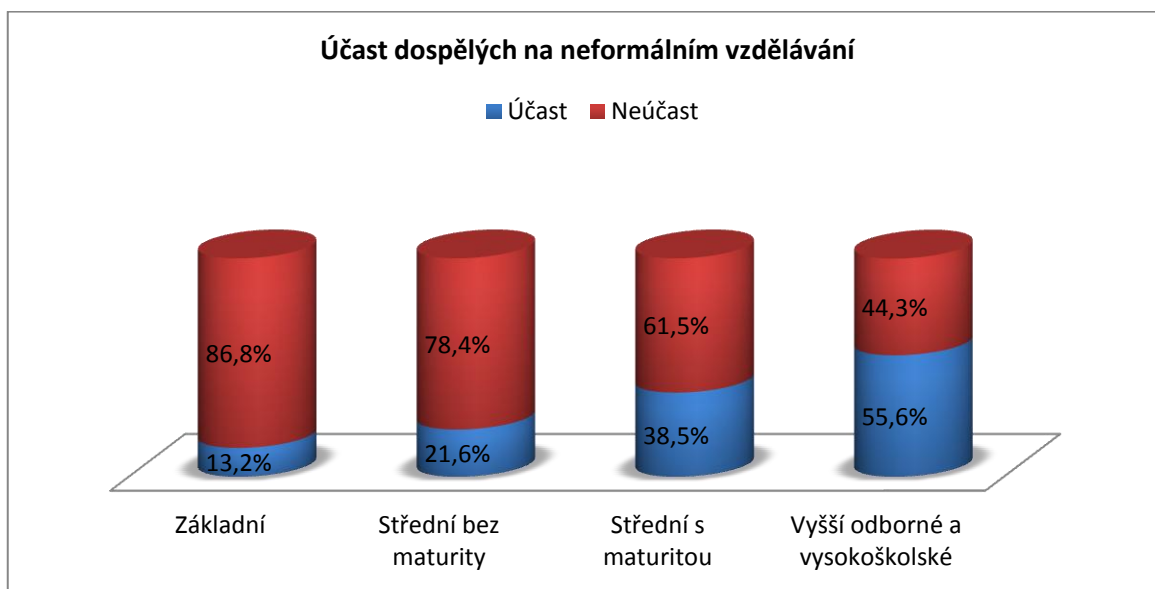
Úkolem neformálního vzdělávání je rozšíření a doplnění formálního vzdělávání. Je uskutečňováno prostřednictvím kurzů, seminářů, workshopů, rekvalifikačních kurzů. Organizují je firmy pro své zaměstnance, neziskové organizace pro ohrožené skupiny lidí, instituce, které nespádají do školského systému. Cílem neformálního vzdělávání je získat vědomosti, znalosti a dovednosti, které zvyšují profesní i společenské uplatnění účastníků, například jazykové znalosti, řídičské dovednosti, znalosti práce s počítačem (Veteška a kol., 2008a, s. 21).

Havlíčková uvádí základní charakteristické rysy neformálního vzdělávání:

- dobrovolnost a partnerství mezi vedoucím vzdělávacího procesu a jeho účastníky,
- vlastní motivace a aktivní účast toho, kdo se účastní,
- celostní přístup k rozvoji osobnosti, posilující aktivní občanství,
- důraz jak na individuální, tak na skupinové učení,
- rovné příležitosti bez ohledu na sociální postavení ve společnosti, dosažený stupeň vzdělání, absolvovanou praxi,
- flexibilita (aktivity odrážejí aktuální zkušenosti a potřeby účastníků i prostředí, kde probíhají),
- přítomnost facilitátora – usnadňovače učení, který účastníky provádí,

- právo na chyby a učení se z nich (reflexí nebo rozbořem dané situace) (Havlíčková a kol., 2012, s. 7).

Zajímavá je vazba mezi dosaženou úrovní formálního vzdělávání a účastí na neformálním vzdělávání: „čím vyšší úrovně formálního vzdělávání dosahují, tím častěji participují i v neformálním vzdělávání“. (Průcha, 2014, s. 67).

Obr. 1-2. Účast dospělých na neformálním vzdělávání podle dosaženého stupně vzdělání podle ČSÚ v roce 2012 (vlastní zpracování dle Průcha, 2014, s. 67)

Poněkud odlišné závěry získala výzkumem Knotová (Knotová, 2006). Při neformálním vzdělávání převažují ženy nad muži (64 % žen, 36 % mužů), nejvyšší zájem je ve věkové skupině 20 - 29 let, nejnižší od šedesáti let. Co se týká zaměření, největší zájem je o sportovní, umělecké a rukodělné aktivity. Z hlediska vzdělání mají podle tohoto výzkumu největší zájem lidé se středoškolským vzděláním (56 %), následují vysokoškolské (24 %), vyučení měli zájem o neformální vzdělávání v 16 % a nejmenší zájem měli lidé s ukončeným základním vzděláním (4 %). Rozdíl ve výsledcích tohoto průzkumu a závěrů ČSÚ mohou být dány rozdílnou metodikou výzkumu, ale také časovým dostupem čtyř let.

Nejčastěji vyhledávané kurzy představují kurzy pro zaměstnání (25 %), srovnatelný zájem o práci s počítačem a jazykové kurzy (přibližně 10 %), kurzy osobnostního vývoje a kurzy trávení volného času (asi 5 %). Nejmenší zájem je o kurzy občanského života a kurzy rodičovství a rodinných vztahů (2-3 %). (Rabušicová, 2008, s. 67)

1.2.3 Informální vzdělávání

Jde o druh vzdělávání, který řada lidí ani jako vzdělávání nevnímá. Vědomosti, dovednosti a kompetence jsou získávány z každodenních zkušeností, prostřednictvím běžných činností v práci, rodině. Získané kompetence nelze ověřit. Tento druh vzdělávání je neorganizovaný, nesystematický, nekoordinovaný.

Velmi častý vliv na informální vzdělávání mají chování a názory různých skupin lidí. Ve stavu nejistoty jsou pro nás zdrojem informací, především tehdy, když neexistuje objektivní možnost posouzení našeho chování. Jak uvádí Výrost: „Obracíme se tedy k jiným lidem, abychom získali jistotu správného názoru, jednání chování.“ (Výrost a kol., 2008, s. 343)

1.2.4 Význam celoživotního vzdělávání

Model, kdy člověk získal všechny znalosti ve škole, dovednosti praxí a dále nebylo potřeba se dále vzdělávat, je již překonaný. Současný trend vede k celoživotnímu vzdělávání, tedy kontinuální nepřetržité učení po celou dobu života. Celoživotní učení je definováno jako „veškeré všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání a odborná příprava, neformální vzdělávání a informální učení v průběhu života, jejichž výsledkem je zdokonalení znalostí, dovedností a schopností v osobní, občanské, sociální nebo se zaměstnáním související perspektivě“³ (Veteška a kol., 2008a, str. 13).

---

³ Celoživotní učení je v rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady EU č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení.

2 POSTAVENÍ ŽEN NA MD A MOŽNOSTI JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ

Ženy na mateřské dovolené se nachází v jakémisi edukačním vakuu. Sice je mateřská a rodičovská dovolená ošetřena legislativně, ale tím zájem o matky končí. Celoživotní vzdělávání se zpravidla zaměřuje na aktivně pracující nebo nezaměstnané ženy. Pokud se nějaké organizace zabývají vzděláváním žen na mateřské dovolené, většinou se to týká bezprostředního nástupu do zaměstnání a uplatnění na trhu práce.

2.1 Ženy na mateřské dovolené v současné společnosti

2.1.1 Vztah společnosti k ženám – matkám a jejich uplatnění na trhu práce

V 90. letech minulého století došlo v naší zemi ke změnám v přístupu žen k zakládání rodiny a mateřství. Doba sňatku se posunula, ženy odsouvají mateřství až na pozdější věk. Rodiny se zmenšují, snižuje se porodnost, snížila se doba společně tráveného času v rodině o více než 12 hodin týdně, citelně se prohloubily ekonomické rozdíly mezi rodinami, ale i v rámci jednotlivých rodin. Všechny tyto změny ovlivňují postavení žen a život a chování členů rodiny (Hubinková a kol, 2008 s. 186).

Postavení žen v naší společnosti je předmětem řady genderových studií. Uplatnění žen na trhu práce sice není předmětem této bakalářské práce, ale je vhodné alespoň nastínit problémy, které souvisí s diskriminací matek na trhu práce a s rozhodováním ženy o případném mateřství.

Je všeobecně známo, že tříletá mateřská dovolená je nejdelší v Evropě. A pravidelně dochází k diskusím o opodstatnění takto dlouhého pobytu ženy s dítětem doma. Diskriminace žen na trhu práce je zdůvodňována právě dobou, kdy je žena mimo svou profesi. Kratší mateřská dovolená usnadňuje návrat žen do pracovního procesu, ovlivňuje pozitivně ekonomiku země. Zastánci těchto názorů argumentují zkušenostmi z některých západoevropských zemí (např. Finsko). (Křížková a kol., 2007) Podle ní je u nás „trh práce nepřátelský k rodině“ a je důvodem, proč řada žen ve věku kolem 30 let odkládá mateřství, nebo se jej dokonce vzdává. Všeobecně se totiž předpokládá, že jde o nestabilní a rizikové pracovnice bez ohledu na jejich schopnosti z důvodů očekávaného rodičovství. (Křížková a kol., 2007)

Problematická situace žen a matek vyplývá z několika důvodů (Křížková a kol., 2007):

1. Stát nepodporuje matky a rodiny. Svou rodinnou a zaměstnaneckou politikou přispívá k diskriminaci žen na pracovním trhu. Nedostatečná kapacita předškolních zařízení, neochota podpořit flexibilní pracovní dobu a částečné úvazky přispívají omezování možnosti profesní realizace matek. Jachanová a kol., upozorňuje na nekoncepčnost a časté změny podle aktuální vlády, které nerespektují potřeby společnosti a demografický vývoj (Jachanová a kol. in Sokačová, 2010)
2. Druhým vážným problémem je přístup zaměstnavatelů. Přes snahu o legislativní zajištění rovnosti mezi pohlavími jsou ženy stále diskriminovány kvůli jejich potenciálnímu či skutečnému mateřství. S tím souvisí také mzdová nerovnost mezi muži a ženami, ozn. jako genderová mzdová mezera a snížená možnost kariérního postupu žen.
3. Postoje společnosti a samotných žen. Stále se automaticky předpokládá konflikt ženských rodinných a pracovních rolí bez možnosti jejich sladění. Ženy mnohdy přijímají segregaci na trhu práce jako daň za mateřství.

Jistě dochází v posledních letech k určitému posunu ke zlepšení situace, ale jak uvádí v závěru autorka článku: „mateřství je v naší společnosti penalizováno.“ (Křížková a kol., 2007)

2.1.2 Problémy žen na mateřské dovolené

Mateřská role je pro současnou ženu často velmi stresující. Možný mluví o příchodu dítěte jako o přechodu zlomovém. Zatímco na většinu životních situací je možné se připravit, protože přichází po přípravné fázi, dítě přichází ze dne na den. Říká: „Těhotenství připravuje ženu na mateřství fyziologicky, nikoli však sociálně.“ V problematice nezvládnutí mateřství jde dokonce dál a tvrdí, že často se objevující laktační psychóza není způsobena hormonálně, ale sociálně. (Možný, 2002, s. 131)

Ženy na mateřské dovolené se musí vyrovnávat s řadou problémů.

Mezi největší patří:

- Přechod k rodičovství. Řada aktivních žen, zvláště s vyšším vzděláním, mají problém se zvládnutím své mateřské role. Rodičovství pro ně představuje stejně

soutěžní prostředí jako zaměstnání a kladou na sebe mnohem vyšší nároky, než jaké mohou zvládnout. „Zejména vzdělanější matky se potýkají s pocity vlastní nedostatečnosti a tlaku médií i svého okolí, aby byly perfektními matkami.“ (Možný, 2002, s. 132).

- Finanční závislost na partnerovi. Nedostatek financí vede k omezení dosavadních aktivit a snížení společenské prestiže. Žena se dostává do podřízeného postavení. Křížková zmiňuje problematický vliv daňové politiky. Místo rodinných přídavků, s nimiž zpravidla hospodaří žena, upřednostňují daňové odpočty na děti, které jsou vypláceny zaměstnavatelem muži. U žen samoživitelek je situace ještě složitější a mluví se dokonce o chudobě žen. Výsledkem je, že si nemůže matka zaplatit kurz, jet na dovolenou, v případě vzdělávání i dalších aktivit je závislá na poskytování levných nebo bezplatných služeb.
- Sociální izolace a omezení, které plyne z péče o dítě. Tím, že se matky celodenně věnují dětem, mají omezený výběr aktivit. Řada zajímavých společenských, sportovních a vzdělávacích akcí bývá v době, kdy je matka nemůže navštívit kvůli péči o děti. I když se situace zlepšuje, stále je řada míst bariérových a ne zrovna přívětivých vůči dětem.
- Profesní degradace plynoucí z nedostatku podnětů. Během mateřské dovolené se většina žen nemůže nebo nechce věnovat rozvoji své kariéry. Pokud si žena chce zachovat vazbu na zaměstnání, dostává nálepku krkavčí matky⁴. Existuje sice možnost střídavé péče s otcem dítěte, nebo rodičovská dovolená pro otce, většina rodin se však takovému modelu vyhýbá. Možný mluví o devalvací ženské kvalifikace v době péče o děti. Zvláště u dynamicky se rozvíjejících profesí je odchod ženy na mateřskou dovolenou handicapem. Díky tomu je žena odsouzena k méně kvalifikované práci v oboru. Možný tvrdí, že několikaleté zpoždění vzniklé mateřskou dovolenou, nemůže nikdy žena vyrovnat. (Možný, 2002, s. 154)

---

⁴ Jde o tzv. egalitární model, kdy se očekává rovný přístup k příležitostem mužů i žen, dvoukariérové manželství, emancipovaná rodina (Možný, 2002)

Tyto problémy, s nimiž se musí žena na mateřské dovolené vyrovnat, vedou v řadě případů k situacím, o kterých se zatím moc nemluví – problémy v partnerství, syndrom vyhoření, alkoholismus. Hubinková o ženách na mateřské dovolené říká: „...život pouze s dítětem nemusí být pro mnohé ženy zcela naplňující – připadají si jako ve skleníku.“ (Hubinková a kol., 2008, s. 185)

2.1.3 Zaměstnání žen na mateřské dovolené

Ženy posouvají mateřství na dobu, kdy již mají za sebou část pracovní kariéry. Odchod na mateřskou dovolenou představuje její přerušování. Musí hledat novou identitu, protože jak uvádí Hlubinková: „pracovní vztahy jsou zdrojem identity jedince, neboť právě podle nich si člověk uspořádává svou životní dráhu a modeluje podle nich i své ekonomické chování vůči vnějšímu světu. Zaměstnání určuje i společenský vzestup a naopak nezaměstnanost je nejen ztráta současného statusu, ale i budoucích možných postavení.“ (Hubinková a kol., 2008, s. 69) Některé ženy pak zkouší spojit mateřství s prací a pokračovat v původní profesi. Některé si hledají jiný způsob realizace – řada žen například začala na mateřské dovolené s rukodělnými výrobky. Hubinková mluví o práci na MD jako o „vysloveně psychologické pomoci“ pro řadu žen. (Hubinková a kol., 2008, s. 69)

I když je v zahraničí běžné, že se matky po narození dítěte brzy vrací do zaměstnání, u nás se taková praxe neseťká s úspěchem. Pro řadu žen je jistě pobyt s dítětem důležitý, v řadě případů ale ženám nevyhovuje, ať už kvůli finančnímu hledisku, tak kvůli udržení si pracovní pozice. Mnoho žen se totiž při návratu do zaměstnání setkává s tím, že jejich místo je obsazeno (i když je zaměstnavatel ze zákona povinen přijmout ženu zpět). Proto je vhodné, aby si ženy udržely s původními zaměstnavateli kontakt i v době mateřské dovolené. Stále více se mluví o flexibilních formách práce. Jednou z možností je práce na částečný úvazek. Není však pro zaměstnavatele finančně zajímavý a navíc zde hrozí pro zaměstnankyni riziko, že bude dělat stejný objem práce jako v případě celého úvazku, jen za poloviční plat. Dělení se o jedno pracovní místo více ženami u nás není zatím rozšířené. Práce z domova je další možností, i když také představuje jistá rizika, např. že žena bude věnovat delší čas pracovním povinnostem, než kdyby do zaměstnání docházela, její práce nebude respektována ze strany partnera, bude pracovat a zároveň se věnovat dítěti. I přes zmíněné nedostatky jsou tato možnosti, jak se vyhnout problémům spojeným s dlouhodobou mateřskou dovolenou.

Stále se uvádí nutnost dodržovat rovné příležitosti mužů a žen, ale jak uvádí Šnýdrová: „existují situace, ve kterých je nutné ženy chránit a princip rovnosti v nich nelze aplikovat. Jedná se o ochranu žen v době těhotenství a mateřství. Moderní společnost musí klást velký důraz zejména na sociální aspekt mateřství. Je zde silná tendence trvat na tom, že mateřství je vzhledem k potřebám dítěte překážkou ekonomické aktivity ženy. (Šnýdrová, 2006, s. 101)

2.2 Vzdělávání žen na mateřské dovolené

Podle Beneše je vzdělanostní úroveň žen srovnatelná s dosaženým vzděláním mužů. Přesto se ženy dalšímu vzdělávání nevěnují tolik, jako muži. Jednak je to díky pracovním pozicím, kde se neočekává další postup, nižším zastoupením žen ve vedoucích místech, nedostatečným přístupem k informacím a také díky tomu, že ženy některou část života nejsou výdělečně činné (mateřská dovolená, žena v domácnosti).

Najít relevantní údaje o motivech a druzích vzdělání žen na mateřské dovolené je neskutečně obtížné. Genderové studie se zabývají všemi skupinami žen, studie o celoživotním vzdělávání zohledňují spíše věk. Jednou ze zajímavých studií, která si všímá mimo jiné skupiny žen na rodičovské dovolené⁵, uvádí Rabušicová. (Rabušicová, 2008, s. 61-75) Podle této studie neexistuje rozdíl mezi potřebou neformálního vzdělávání žen a mužů (v obou případech 34 % mužů, resp. žen mají zájem o další vzdělávání). Na rodičovské dovolené se účastnilo na neformálním vzdělávání 25 % žen a dokonce 31 % má v úmyslu se neformálního vzdělávání účastnit. Z toho tedy plyne, že mateřská dovolená není významným omezujícím faktorem pro rozvoj žen. Dokonce ani nedostatek financí není překážkou pro vzdělávání, čtvrtina žen byla ochotna finančně participovat na neformálním vzdělávání. (Rabušicová, 2008, s. 69) I když se jedná o relativně starší studii (rok 2005), sama autorka uvádí, že trendy v neformálním vzdělávání se nebudou dále měnit, s výjimkou přístupu nezaměstnaných a manažerů.

Pro ženy na mateřské dovolené hraje velkou úlohu informální vzdělávání. Hodnocení tohoto typu vzdělávání vzhledem k jeho samotné povaze je problematické. Přesto najdeme

---

⁵ Přestože jsem v úvodu zmínila, že nerozlišuji rodičovskou a mateřskou dovolenou, v případě výsledků uváděného výzkumu zachovávám označení autorky. Rozdělení zkoumaných skupin je podle ekonomické aktivity, a i když to Rabušicová výslovně nezmiňuje, lze předpokládat, že pojem rodičovská dovolená je podle legislativní úpravy.

u Rabušicové statistiku intenzity informálního vzdělávání. Na rodičovské dovolené je nedotčeno tímto typem vzdělávání pouhých 5 % žen. (Rabušicová, 2008, s. 90)

Profesního vzdělávání se účastnilo pouze necelých 8 % žen na rodičovské dovolené. Je to stejný podíl na účasti jako u nezaměstnaných. (Rabušicová, 2008, s. 134)

Z uvedených studií je zřejmé, že nejrozšířenější vzdělávání je v případě žen na mateřské dovolené informálního typu. Následují neformální vzdělávání. Malá motivace k profesnímu vzdělávání zřejmě vychází z nejistoty původního pracovního místa a neochoty plánovat novou kariéru. Ale vzhledem k velmi nesnadnému zjišťování empirických dat je možné, že profesní znalosti a dovednosti získávají ženy jiným způsobem, než v kursech označených přímo jako profesní.

3 MATEŘSKÁ CENTRA

Mateřská centra jsou současným fenoménem. Snad v každém větším městě pracuje skupina matek, které se snaží aktivně změnit své postavení na mateřské dovolené a aktivně využít čas se svým dítětem a dalšími matkami.

3.1 Síť mateřských center

První mateřské centrum⁶ vzniká v České republice v roce 1992. Vzorem jsou podobná zařízení v Německu. Během deseti let bylo vytvořeno více než sto MC. Jsou to občanská sdružení zakládaná matkami za účelem podpory rodin, matek na mateřské dovolené a celkové posilování mateřské role.

3.1.1 Charakteristika mateřských center

Podle Herrmannové (Herrmannová a kol., 2002?) charakterizuje mateřská centra jako organizace, které:

- *jsou zřizovány zpravidla matkami na mateřské dovolené, zároveň se podílejí na jejich samosprávě a zajišťují programy,*
- *umožňují matkám s malými dětmi vyjít z izolace,*
- *posilují mateřskou roli ženy*
- *pomáhají ženám udržovat jejich profesní orientaci a posilují jejich sebevědomí*
- *jsou místem, kde jsou děti vítány*
- *děti tu nacházejí přirozené společenství vrstevníků*
- *mají neformální charakter*
- *přispívají k rozvoji občanské společnosti*
- *bývají odrazovým můstkem k aktivní účasti na komunální politice*
- *jsou otevřené všem sociálním skupinám*

---

⁶ Dále jen MC

3.1.2 Přínosy mateřských center

Mezi přínosy MC jedna ze zakladatelek uvádí například možnost seberealizace, kontakty se zajímavými lidmi včetně navazování nových přátelství, pocit sounáležitosti, důvěru ve vlastní schopnosti. Změnu života a stereotypu na mateřské dovolené. Mizí starosti, co podniknout s dětmi ve volném čase, a také „ideje o snaze politiků vybudovat občanskou společnost.“ (Herrmannová a kol., 2002? s. 14) Dále uvádí, že „MC mi přináší možnost jak si více užít své děti, neboť v domácím prostředí je člověk často nechává napospas vlastním aktivitám, protože cítí povinnost věnovat se úklidu, vaření, praní apod.“ A doplňuje: „MC vděčím za to, že jsem dnes tím, čím jsem, sama sebou. Naučila jsem se mnoho věcí a našla spoustu přátel.“ (Herrmannová a kol., 2002? s. 14)

3.2 Rodinné a mateřské centrum Vsetín

Jde o komunitní centrum se zaměřením na rodiny s dětmi. Cílovou skupinou RMC jsou manželé s dětmi, nesezdaní rodiče s dětmi, samoživitelky dětí, pěstouni a poručníci s dítětem, rodiny cizinců, těhotné.

3.2.1 Základní údaje

Rodinné a mateřské centrum Vsetín, o. s. bylo založeno v roce 2001.

Sídlo: Jasenice 943, 755 01 Vsetín

Provozovna: Závaš Kalandry 1095, Vsetín (RMC, 2014)

Působnost je orientována na rodiny s dětmi v oblasti komunitní, integrační a společensko-kulturní, vzdělávání a výchova, sociální a terapeutické.

Do roku 2013 navštívilo centrum RMC 1867 rodin, denní průměrná návštěvnost centra je 20 dospělých a 21 dětí.

3.2.2 Činnosti RMC

RMC má několik oblastí působnosti:

- *sociální a terapeutická oblast, která zahrnuje sociální síť pro rodiny v ohrožení, primární poradenství, zajištění psychologa, sociální pracovníce, odlehčovací služby pro pěstounské rodiny*

- *vzdělávání a kurzy se zaměřením na pozitivní rodičovství a partnerství, motivační, odborné a jazykové kurzy, besedy, přednášky, workshopy, nácvikové aktivity pro rodiče s dětmi zaměřené na posilování rodičovských kompetencí, aktivity vedoucí k posilování sebehodnocení a k rozvoji osobnosti rodiče nebo dítěte*
- *komunitní, integrační a společensko-kulturní, představující aktivity podporující soudržnost rodiny, společensko-kulturní a sportovní akce podporující setkávání širší komunity ve městě, podpora integrace cizinců, integrace sociálně vyloučených, podpora kvalitního mezigeneračního soužití.*
- *ostatní, jako je krátkodobé hlídání dětí v čase, kdy se rodič účastní aktivity pro dospělé nebo při návštěvě lékaře, přístup k PC.*

4 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Celoživotní vzdělávání se stává samozřejmou součástí dnešního vyspělého světa. Tím, že se vzdělávání stále více posouvá do pozdějšího věku, hraje andragogika v tomto procesu důležitou roli. Na rozdíl od standardizovaných edukačních procesů se musí totiž vyrovnávat více se změnami prostředí než tradiční vzdělávací soustavy. Dále musí respektovat diferenciaci účastníků vzdělávání, jak na straně učících se, tak na straně lektorů. Kvůli nárokům na pružnost vzdělávání se do popředí zájmu dostávají nové formy vzdělávání – neformální a informální učení.

Uvedené dvě formy jsou nejčastěji používány v případě profesního vzdělávání. To však pro matky na mateřské dovolené není zajímavé, zřejmě kvůli nepříznivé situaci na trhu práce. Jejich uplatnění i přes snahu o zachování rovných příležitostí je problematické. Naše společnost stále ještě není připravena opustit stereotypy týkající se rodiny a postavení žen – matek. Z toho vyplývá řada problémů, s nimiž se matky potýkají.

Jednou z příležitostí, jak se s popsány problémy vypořádat, je využít služeb mateřského centra. Představují možnost, jak vyjít ze sociální izolace, pracovat na svém rozvoji, využít zkušenosti a společnosti dalších žen ve stejné situaci. Zda jsou tyto předpoklady skutečně naplněny, to je předmětem praktické části.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝCHODISKA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU

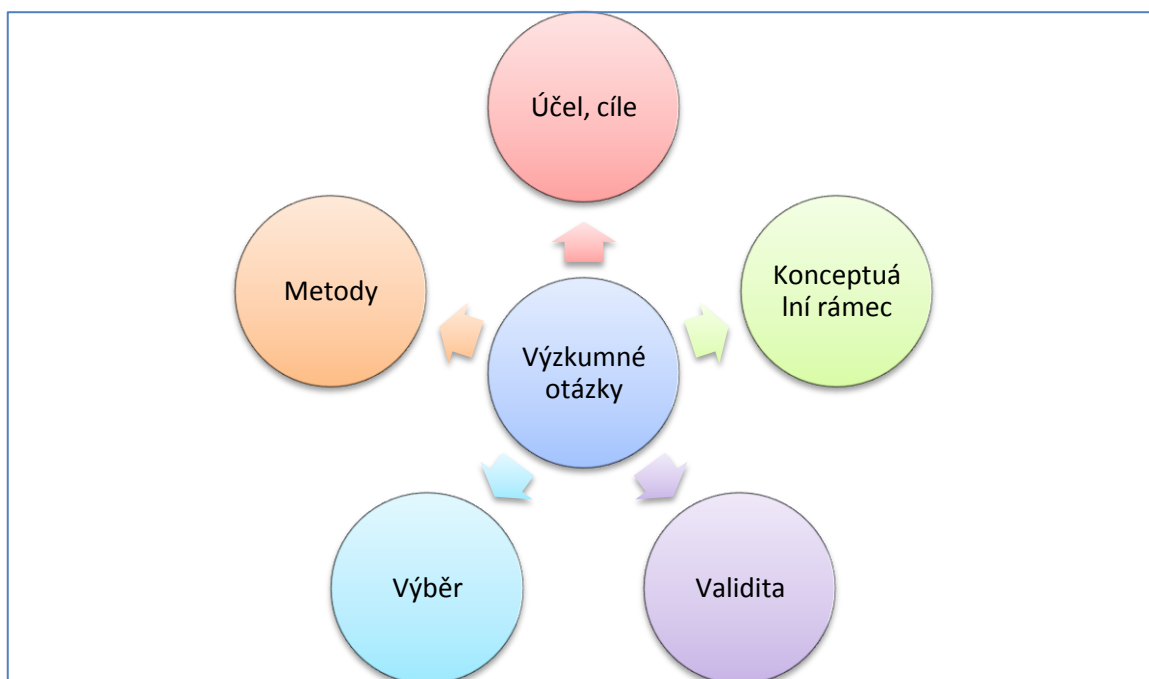
Popsat, analyzovat a interpretovat tak složitou oblast, jakou je vzdělávání a rozvoj matek na mateřské dovolené, není jednoduché. Použitím statistických metod by nebylo možné zachytit specifika tak různorodé skupiny lidí. Proto jsem pro studii zvolila kvalitativní výzkum.

5.1 Metodika výzkumu

5.1.1 Projekt výzkumu

Při projektování výzkumu kombinuji přístup Puncha a Handela. Punch pro kvalitativní výzkum navrhuje tzv. kontrolní seznamu názvů kapitol (Punch, 2008, s. 92) a Hendl tento seznam doplňuje o další prvky. (Hendl, 2009, s. 145-147)

Centrem pro definování účelu a cíle výzkumu jsou výzkumné otázky. Vychází z konceptuálního rámce, tedy z dosavadních znalostí a poznatků dané problematiky. Při výzkumu je potřeba zajistit vhodné metody a výběr vzorku respondentů. Výsledky musí být podrobeny zkoušce validity.

Obr. 5-1. Model vztahu prvků výzkumného projektu
(vlastní zpracování dle Hendl, 2009, s. 146)

Na rozdíl od kvantitativního výzkumu probíhají u kvalitativního výzkumu jednotlivé aktivity průběžně. Formulace výzkumných otázek, volba metod sběru dat, jejich analýza a interpretace výsledků se navzájem v průběhu výzkumu ovlivňují.

5.1.2 Téma, účel, cíl výzkumu a výzkumné otázky

Výzkum se týká vnímání a možností neformálního a informálního vzdělávání matek na mateřské dovolené, především úlohy Rodinného a mateřského centra Vsetín.

Hlavním cílem výzkumu je zmapovat situaci matek, především na mateřské dovolené s ohledem na možnosti jejich rozvoje a vzdělávání v RMC. K naplnění cíle vedou následující výzkumné otázky:

1. *Jaký je přínos RMC pro matky, především pro ty, které jsou na mateřské dovolené?*
2. *Jak přispívá RMC k rozvoji a vzdělávání těchto matek?*
3. *Jak přispívají vzdělávací aktivity v Rodinném a mateřském centru k celoživotnímu vzdělávání matek?*

Dílčí cíle se odvíjí od těchto výzkumných otázek. Prvním z nich je vytipování důvodů, proč matky vyhledávají RMC, dalším dílčím cílem je popsat možnosti jejich rozvoje a zjistit, zda vůbec mají zájem se rozvíjet. Poslední z dílčích cílů je zjistit, zda pro matky RMC jen volnočasová aktivita, která nemá pro celoživotní vzdělávání žen žádný význam nebo naopak může být startem pro jejich další rozvoj.

Účelem studie je zjistit potřeby matek na mateřské dovolené na Vsetíně, které využívají RMC a tyto závěry poskytnout RMC pro cílené plánování rozvojových aktivit.

5.1.3 Omezení výzkumu a etická pravidla

Studie má samozřejmě svá omezení. Jednak je potřeba redukovat množství informací, která budou podrobena kódování a dále je potřeba dodržet etická pravidla.

Témata podrobená analýze, budou z následujících okruhů:

- *Sociální izolace,*
- *využívání kurzů v souvislosti s celoživotním vzděláváním,*

- *důvody pro návštěvu RMC,*
- *využívání informací a poznatků v běžném životě.*

Další informace, které respondentky sdělí při rozhovoru, nebudou zkoumat. Uvedené okruhy budou sloužit také jako vodítko pro volbu kategorií a kódů.

Výzkum se neobejde bez nutnosti dodržet etická pravidla. Protože při rozhovorech s lidmi se výzkumník může dostat do situace, kdy získává velmi citlivé informace, je nutné umět s nimi pracovat. Už při navrhování výzkumu a volbě metod musí výzkumník zvážit, jaký dopad bude mít výzkum na případné účastníky, zda je nemůže nějak poškodit. Během samotného rozhovoru musí moderátor respektovat myšlení a city účastníků, dbát na korektnost vyjadřování a formu rozhovoru tak, aby žádný respondent nebyl ponižován, osočován nebo napadán. Dále každý z účastníků musí být informován a souhlasit se způsobem sběru a zpracování dat. Výzkumník musí být schopen zajistit anonymitu účastníků. (Dohnalová, 2014)

5.1.4 Konceptuální rámec

Při zpracování výzkumných otázek vycházím částečně z teorie, uvedené v první části práce. Dosavadní výzkumy se však problematikou vzdělávání žen na mateřské dovolené nezabývají, resp. zabývají se jí pouze okrajově a pro případy, kdy mají ženy po ukončení mateřské dovolené problém se zařadit na trhu práce. Při výzkumu se tedy navíc opírám o vlastní zkušenosti jako matky na mateřské dovolené a aktivní účastnice programů RMC.

5.2 Metody výzkumu

Pro naplnění cíle bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum, při kterém budu získávat data pomocí polostrukturovaných ohniskových skupin⁷. Data budou zpracována pomocí metody otevřeného kódování v programu QDA Miner Lite⁸.

---

⁷ Pojem polostrukturované ohniskové skupiny používá Miovský (2006, s. 177) a odpovídají ohniskovým skupinám s polostrukturovaným rozhovorem. V práci budou používány oba výrazy.

⁸ <http://provalisresearch.com/products/qualitative-data-analysis-software/freeware/>

5.2.1 Metoda kvalitativního výzkumu

Volba metody odpovídá požadavkům na andragogický výzkum. Jde o činnost zaměřenou na systematický popis, analýzu a objasňování jevů a procesů týkajících se celoživotního vzdělávání a vzdělávání dospělých. (Průcha, 2014, s. 15) Metoda kvalitativního výzkumu umožňuje pochopit a vysvětlit sociální jevy, v našem případě důvody pro návštěvu RMC. Na rozdíl od kvantitativního výzkumu dovoluje jít pod povrch problému. Statistik je všude dost, potřebujeme znát odpovědi na otázky, proč, jak? A to dovoluje právě kvalitativní výzkum. Při kódování se mohou navíc objevit informace a vazby (vztahy, relace), které nelze běžnou analýzou rozhovorů možné zjistit.

5.2.2 Metoda sběru dat – ohniskové skupiny

Při kvalitativním výzkumu je několik možností, jak postupovat. Nabízí se rozhovory, psaní příběhů, případová studie, analýza dokumentů nebo terénní výzkum (Miovský, 2006, s. 93-120). Pro potřeby této bakalářské práce jsem zvolila polostrukturované rozhovory v ohniskové skupině.

Volba ohniskové skupiny má několik důvodů. Jednak je to snaha zachytit spontánní reakce respondentů. Podle Morgana se jedná o jednu z nejprogresivnějších metod kvalitativního výzkumu, přičemž se využívá vzájemné skupinové interakce. Výzkumník určuje zaměření diskuse, tzv. ohnisko. To odpovídá tematickému okruhu. „Užitečné jsou ohniskové skupiny v situacích, kdy chceme studovat, jak je daná oblast (téma) ovlivněna skupinovými fenomény.“ (Miovský, 2006, s. 175) Pokud by šlo o běžný rozhovor, mohou být odpovědi ovlivněny snahou se vhodně vyjádřit, snahou vyhovět výzkumníkovi. Individuální rozhovor je vhodný také v případech, že je cílem výzkumu hluboko proniknout do názorů a zkušeností subjektu a porozumět jim. Ale to není cílem této bakalářské práce. V diskusi se snáze respondentky vyjádří, lépe vystihnou podstatu problému. „Interakce účastníků ohniskové skupiny přináší zajímavou zkušenost nejen výzkumníkovi, ale i samotným aktérům, tzv. informantům.“ (Gulová a kol., 2013, s. 66) Zase zde ale hrozí nebezpečí haló efektu a vzájemného ovlivňování. Druhým podstatným důvodem je přítomnost dětí při dotazování, takže v případě, že některá z dotazovaných nebude plně soustředěná, může diskuse dále pokračovat. Tak bude zajištěna plynulost diskuse a přitom respondenti budou v přirozeném prostředí.

Velikost ohniskové skupiny není nijak omezena. Závisí na zkušenostech výzkumníka, technicko-organizačních možnostech. Minimální počet účastníku je podle Miovského čtyři,

ale kvůli požadavku na interakci v rámci skupiny není tento počet ideální. Doporučovaný počet je 6 – 10 účastníků (Miovský, 2006, s. 185). Takto velká skupina zaručuje dostatečný rozptyl názorů a přitom by neměl být problém ze strany moderátora takovou skupinu řídit. Pokud je metoda ohniskových skupin hlavní metodou sběru dat, doporučuje Miovský provést 3 – 6 ohniskových skupin. I když uvádí, že počet není tak důležitý jak kvalita získaných dat.

Zvláštní roli v případě ohniskových skupin hraje také výzkumník (Hendl, 2009, s. 145). Podle Morgana je důležité, aby výzkumník vystupoval v roli moderátora, nikoliv klasického tazatele jako při interview. (Gulová a kol., 2013 s. 66) Řídit ohniskovou skupinu není jednoduché. Existují doporučená pravidla, (Miovský, 2006, s. 173) mezi nejdůležitější je respektování cizího názoru, udržení slušnosti mezi účastníky. Častým nešvarem u skupin je bavení se mezi sousedy a skákání do řeči. Je to rušivý prvek při záznamu a zpravidla jde o nejzajímavější postřehy, které nelze kvalitně zaznamenat.

V případě polostrukturované skupiny jsou přípravné otázky pouze orientační, slouží jako vodítko pro moderátora. Průzkumník tak v průběhu rozhovoru může přizpůsobovat otázky tomu, co se v rozhovoru objevuje jako signifikantní. Při dotazování je důležité, abychom byli dostatečně otevření ke zkušenosti respondentů. Podstatou položených otázek je vytvoření prostoru a podmínek pro sebevyjádření. (Gulová a kol., 2013, s. 108)

5.2.3 Metoda zpracování dat – otevřené kódování

Otevřené kódování je proces, při němž jsou významovým jednotkám (datovým úryvkům) přiřazovány kódy, které jsou dále seskupovány do tzv. kategorií. Smyslem kódování je vytvořit strukturu, z níž na povrch vyplyne více informací a vazby, které nejsou na první pohled zřejmé. Nejdříve je nutné příslušné významové jednotky identifikovat. Jak píše Miovský „Kódování jde procesem analýzy údajů (dat) a jeho výsledkem jsou záznamy kódování. Po provedení identifikace a roztřídění významových jednotek můžeme zahájit tzv. otevřené kódování. (Miovský, 2006 str. 228)

Pojmy tvořící významové jednotky odpovídají jednotlivým jevům, pocitům a soudům. Třídy těchto pojmů jsou označeny jako kategorie. Ty vzniknou tak, že při třídění pojmů k sobě klademe takové, které odpovídají podobnému pojmu a jevu. Jde o seskupení do vyšších řádů, jednoduše lze říci, že kategorie je abstraktní pojem. (Miovský, 2006, s. 228-229) Určení kategorií vychází ze seskupování pojmů. Pojmenování kategorií může vycházet z odborné literatury nebo z jazyka respondentů. Disman upozorňuje na nutnost

precizně zvolit názvy kategorií: „...takovou důležitou maličkostí je chytré pojmenování kategorií. Je potřeba volit co nejjasnější smysluplné slovní pojmenování. Kategorie se mohou překrývat, není zde požadavek na vzájemnou exklusivitu.“ (Disman, 2002, s. 318).

Při kódování je možné se dopustit řady chyb. Nejčastěji se jedná o přílišnou neproduktivnost, vybírání klíčových slov, nebo naopak označování příliš dlouhých úseků jedním kódem. Tím dochází ke ztrátě informací a zkreslení výsledků výzkumu.

5.3 Výzkumný vzorek

Vzorek respondentů v případě kvalitativního výzkumu je možné vybrat několika způsoby. Např. nabalováním (metoda sněhová koule), náhodným nebo systematickým výběrem. Podstatné je, že nesprávně vybraný vzorek významně zkreslí výsledky zkoumání. Disman tvrdí, že najít spolehlivého ukazatele je jednou z nejkritičtějších operací ve výzkumu. Dopustíme-li se omylu v této fázi, všechny následující operace budou neplatné. (Disman, 2002, s. 61)

Požadavky na zkoumaný vzorek:

- *Je tvořen ženami s různým stupněm dokončeného vzdělání a rozdílným postojem k celoživotnímu vzdělávání.*
- *Matky jednoho, dvou a více dětí.*
- *Měly by být osloveny ženy, které jsou doma nepřetržitě více let, ale i ty, které mezi narozením dětí byly v práci.*
- *Oslovené ženy musí navštěvovat MC aspoň rok, aby měly přehled o nabízených aktivitách a měly možnost je vyzkoušet.*

Tyto požadavky mají zajistit zastoupení širokého spektra názorů, postojů, východisek. Ve vzorku není zastoupen žádný muž. Jednak postavení mužů na rodičovské dovolené není tak časté, jde o ojedinělé případy a navíc v RMC se takoví muži zatím nevyskytují.

5.4 Validita výzkumu

Pro kvalitativní výzkum v polostrukturovaných ohniskových skupinách je příliš mnoho vstupů, které mohou ovlivnit výsledek výzkumu. Vliv moderátora, výběr vzorku, nevhodná

volba otázek atd. Použitelnost výsledků a závěrů výzkumu má zajistit ověření validity výzkumu.

Rozlišujeme různé typy validity. Důvěryhodnost závěrů výzkumu lze zajistit například triangulací, tedy použitím více zdrojů informací. Další možností je komunikativní validace, kdy se k výsledkům vyjadřují účastníci studie a komentují je. Dalšími způsoby zajištění validity jsou kontrola výsledků kolegy, dlouhodobé pozorování v terénu, přivolání externích auditorů apod. (Hendl, 2009 stránky 145 - 147) V případě této bakalářské práce bude validita výzkumu ověřena jednak porovnáním s teoretickými východisky, jednak ze zkušeností výzkumníka.

6 REALIZACE VÝZKUMU

6.1 Přípravná fáze

6.1.1 Příprava ohniskových skupin

Při výběru vhodných respondentů byly osloveny pracovnice RMC, které klientky mateřského centra znají a byly schopny navrhnout skupiny podle požadavků uvedených v předchozí kapitole.

Rozhovory byly uskutečněny ve třech ohniskových skupinách. Aby byly zajištěny příjemné podmínky, které respondentky znají, byly ohniskové skupiny sezvány do RMC:

Kvůli zachování anonymity nejsou uváděny ani jména ani iniciály, ale pouze čísla. Také délka a návaznost mateřské není uvedena ze stejného důvodu. Následující tabulky obsahují informace o jednotlivých skupinách (Tab. 6-1 – Tab. 6-3).

Tab. 6-1 Složení první ohniskové skupiny (vlastní zpracování)

Datum: 16. 3. 2015		Čas: 10:20	Místo: RMC	Poznámka
<i>Respondentka č.</i>	<i>Počet dětí</i>	<i>Dosažené vzdělání</i>		
1.	1	vyučená		MD
2.	2	maturita		MD
3.	1	maturita		krátce po MD
4.	2	vyučená		MD
5.	3	dálkově studuje SŠ		MD
6.	2	maturita		MD
7.	2	maturita		MD

Tab. 6-2 Složení druhé ohniskové skupiny (vlastní zpracování)

Datum: 19. 3. 2015		Čas: 10:00	Místo: RMC	Poznámka
<i>Respondentka č.</i>	<i>Počet dětí</i>	<i>Dosažené vzdělání</i>		
1.	1	maturita		MD
2.	4	maturita		krátce po MD, hledá práci
3.	3	maturita		MD
4.	3	vysokoškolské Bc.		po MD, pomáhá s projekty
5.	1	maturita		MD

Tab. 6-3 Složení třetí ohniskové skupiny (vlastní zpracování)

Datum: 26. 3. 2015	Čas: 13:30	Místo: RMC	Poznámka
<i>Respondentka č.</i>	<i>Počet dětí</i>	<i>Dosažené vzdělání</i>	
1.	2	vyučená	MD
2.	2	vysokoškolské Bc.	MD
3.	1	maturita	MD
4.	1, čeká další dítě	maturita	po MD
5.	2	vysokoškolské Bc.	MD
6.	2	vyučená	krátce po MD, hledá práci

Rozhovory byly zaznamenány na diktafon. Všechny účastnice souhlasily s nahráváním. Byly seznámeny s důvodem výzkumu i s anonymním způsobem zpracování dat.

Po ukončení rozhovoru byly zaznamenány postřehy a poznámky pro další práci s daty.

6.1.2 Příprava okruhů pro rozhovor

Polostrukturovaný rozhovor je sestaven ze čtyř tematických okruhů. Ty tvoří rámec rozhovoru, jsou vodítkem, nikoli normou.

V úvodu rozhovoru je vysvětlen účel a cíl výzkumu, důvody pro jeho realizaci. Následuje žádost o souhlas s nahráváním a zpracováním dat. První otázky jsou na uvolnění atmosféry. Jádrem rozhovoru tvoří otázky týkající se vzdělávání, sociální izolace a osobnostního rozvoje.

1. První otázky jsou pro uvolnění atmosféry a uvedení do problematiky:

Jak jste se o RMC dozvěděla?

2. Skupina otázek týkajících se důvodů pro návštěvu RMC:

Co bylo impulsem k návštěvě RMC?

3. Třetí okruh otázek je připraven pro informace o sociální izolaci:

Myslíte si, že na mateřské jsou ženy sociálně izolovány?

Cítíte se vyčleněny ze společnosti?

Máte pocit, že jste omezeny v přístupu k aktivitám?

4. Čtvrtá oblast obsahuje otázky na vzdělávání a kurzy RMC:

Vnímáte RMC jako místo pro trávení volného času s dětmi, nebo pro vás představuje také neformální vzdělávací instituci?

Jak vám pomáhají aktivity v RMC rozvíjet osobnost?

Využíváte informace získané v RMC v běžném životě a jak?

Myslíte si, že informace, které jste centru získaly, využijete v budoucnu i při návratu do zaměstnání?

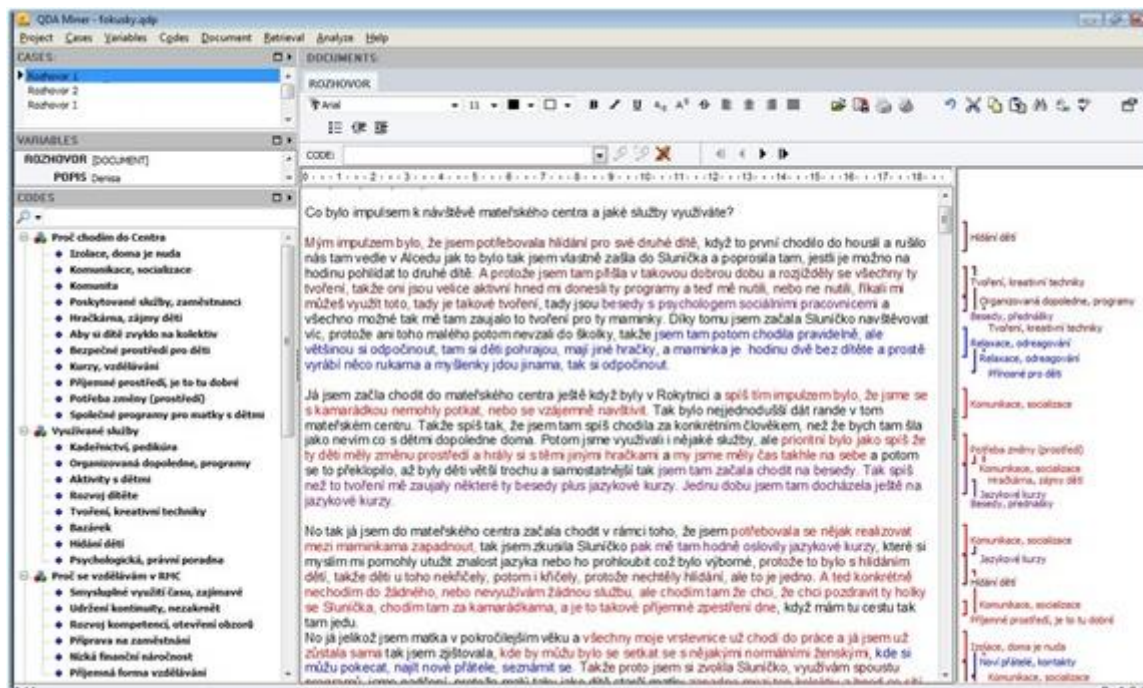
Domníváte se, že kurzy v RMC jsou na stejné kvalitativní úrovni, jako placené kurzy např. v jazykové škole?

Jednotlivé otázky a skupiny otázek se mohou měnit a doplňovat podle potřeby a možností skupiny.

6.2 Fáze analýzy dat

Získaný audio záznam z diktafonu byl přepsán do textového editoru. Při přepisu znovu zazněly odpovědi na otázky. Tím jsem získala přehled o celé ohniskové skupině.

K vlastnímu zpracování dat jsem použila volně šiřitelnou verzi programu QDA Miner Lite. Jde o velmi intuitivní program, který dovoluje importovat textové soubory a pracovat s nimi, přiřazovat jednotlivým textovým sekvencím kódy a kategorie. Poskytuje celou řadu nástrojů pro analýzu a přehledné zpracování dat. Nemá českou lokalizaci, ale díky uživatelsky příznivému prostředí to není překážkou pro pohodlné užívání. Ukázka uživatelského prostředí softwaru je na obr. 6-1. Program umožňuje definovat kódy a kategorie vedle samotného textu, libovolně je měnit a přesunovat, přehledně je označovat a i v použité volně šiřitelné verzi je vybaven základními analytickými nástroji.

Obr. 6-1 Analýza dat v programu QDA Miner Lite (vlastní zpracování)

Po nahrání přepisů rozhovorů do programu byl dokument analyzován řádek po řádku, vybírány sekvence textu (datové úryvky) a těmto sekvencím přiřazovány kódy. Kódy byly umísťovány do pro ně vhodných kategorií. Jednotlivé kódy jsou dle kategorií rozlišeny barevně (viz příloha P1). Celkem bylo pro datové úryvky vytvořeno 53 kódů, které byly rozřazeny do osmi kategorií. V dalším kroku byla vygenerována tabulka s kódy (příloha P2), kategoriemi a datovými úryvky, ta pak pro další zpracování vyexportována do formátu Excel®.

Rozh.	Kategorie	Kód	Text
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	takže zase pro mě je to inspirativní míst
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	A tím jsem se inspirovala
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	inspirace a protože mě to naučili v tom sluníčku tak v rámci toho jsem pak si vydala svoji knížku, mám tam poděkování pro sluníčko, že mě to tam naučili
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	že to člověka i psychicky dobře povzbudí jo namotivuje, potom má opravdu chuť dělat cokoliv
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	ale zároveň to pro mě bylo zajímavé, nějakým způsobem inspirativní

Obr. 6-2 Vygenerované kódy a kategorie (vlastní zpracování)

6.3 Charakteristika a analýza kategorií a kódů

Následující kapitola obsahuje charakteristiku kategorií a výpis kódů. Popis výpovědí informantek je doplněn jejich citacemi. Z důvodů autenticity jsou přepisy doslovné, včetně nespisovného jazyka a stylistických chyb.

1. Kategorie: Proč chodím do Centra

Tato kategorie vysvětluje důvody, proč matky navštěvují centrum, co od RMC očekávají, čím jim zjednodušuje a zpříjemňuje pobyt na mateřské dovolené.

Kódy: *Izolace, doma je nuda; Komunikace, socializace; Komunita; Poskytované služby, zaměstnanci; Hračkárna, zájmy dětí; Aby si dítě zvyklo na kolektiv; Bezpečné prostředí pro děti Kurzy, vzdělávání; Příjemné prostředí, je to tu dobré; Potřeba změny (prostředí); Společné programy pro matky s dětmi*

RMC navštěvují matky kvůli sobě i kvůli dětem. Pro řadu žen představuje centrum místo komunitního setkávání. Zajímavé je odůvodnění jedné z matek, že si tam chodí povídat se svojí kamarádkou, protože doma se navzájem navštěvovat nemohou.

„Tím impulzem bylo, že jsme se s kamarádkou nemohly potkat, nebo se vzájemně navštívit“.

Jejich výpovědi svědčí o tom, že centrum poskytuje útočiště před stereotypem, izolací a také motivaci k pozitivnímu přístupu k mateřství.

„To je mi nestalo fakt mnoho let a ve mně to vzbudilo takovou euforii a opravdu jenom tím, že to bylo v tom prostoru, který je takhle jako vlídný pro příchozí a aj když jsme třeba se neznali tak najednou jsme mohli spolu zpívat a to je to se člověku nestane na ulici.“

Komunita a setkávání s ostatními matkami pomáhá ženám překonat problémy se schopností komunikovat s jinými lidmi než dětmi.

„Já jsem měla pocit, že neumím komunikovat s lidma po těch deseti letech – vem si papuče, umyj si ruce, zase jsi neposlechl, všechno opakuju třikrát jo, takže ten problém té komunikace“.

Nezanedbatelné je také pouhé vědomí o existenci takového centra.

„No, sestra má starší děti, a když se o tom bavíme, tak říká, že teda neví, jestli by chodila, ale minimálně to vědomí, že by měla kam, když se bude cítit úplně jako šílenec v tom bytě.“

Setkání s ostatními matkami pro informantky představuje možnost, jak najít lidi s podobnými starostmi, jak se realizovat a „zapadnout“. Jak uvádí jedna z matek: důvodem pro návštěvu centra „bylo se setkat se s nějakými normálními ženskými“.

Další doplňuje charakteristiku RMC „Sluníčko⁹ je taková oáza“.

Z odpovědí je zřejmé, že informantkám velmi záleží na rozvoji dětí a jejich snadnému vstupu do mateřské školy. Dále matky zmiňují možnost dětí si hrát s jinými hračkami, s jinými dětmi, získávat sociální dovednosti:

„Zvyká si (syn) na jiný kolektiv, protože půjde do školky tak ať si zvykne být s cizími lidmi, s jinými dětmi, dělit se o hračky“.

Mateřské centrum také představuje alternativu k návštěvě školního zařízení.

„No my jsme právě díky tomu začaly do toho mateřského centra chodit, protože malého nevzali do školky, aby mu to nebylo líto, protože denně mě brečel, proč já nemůžu jít do školky a Markétka tam jde“.

Celkové využívání RMC krásně shrnula jedna z informantek:

„Já jsem třeba tady začla chodit kvůli dítěti, ale teď jsem pochopila, že už tu chodím kvůli sobě“.

2. Kategorie: Využívané služby

Kromě vzdělávacích akcí a relaxačních programů nabízí RMC také služby, které matky běžně nemohou využívat, protože nemají zajištěné hlídání dětí. Mezi tyto služby patří kosmetické služby, právní a jiné poradenství, hlídání dětí.

Kódy: *Kadeřnictví, pedikúra; Organizovaná dopoledne, programy; Aktivity s dětmi; Rozvoj dítěte; Tvoření, kreativní techniky; Bazárek; Hlídání dětí; Psychologická, právní poradna*

---

⁹ Sluníčko je původní název pro RMC.

Nejčastěji informantky zmiňují možnost navštěvovat kurzy kreativní tvorby, například pletení z pedigu. A to jak samostatné tvoření se zajištěným hlídáním, tak společné tvoření s dětmi. Další často zmiňovanou aktivitou je cvičení s dětmi. Hlídání dětí matky využívají v případě návštěvy kosmetiky nebo pedikúry nebo dalších aktivit, které probíhají v samotném centru.

„Využívám stříhání dětí, protože u normální kadeřnice vám nikdo nepohlídá.“

V odpovědích se projevilo i to, že současné babičky mají svůj život a svůj program a nejsou k dispozici nepřetržitě.

Služby psychologů a další poradenství matky spíše nevyužívají, ale vědí o té možnosti.

„jsou tam ti psychologové, sociální pracovnice...“

„ale konkrétně psycholog, plánovala jsem tolikrát, že půjdu jo. I když třeba nemluvit, ale poslechnout nějaké ty rady a tak. Sice závěrem našeho kurzu bylo, že bych, já jsem řešila nějaké věci se synem nejstarším...“

„Já jsem třeba svojí kamarádce doporučila, protože je tady vlastně speciální pedagogika, speciální pedagog, protože ona měla problém s dítětem, které chodí do školy, měla problémy, s učitelem nevycházela vůbec, učení mu nešlo, tak se tady přes tu poradnu řeší, jakým způsobem to zlepšit, ona tady začla chodit a je strašně ráda, že má tady tu možnost.“

3. Kategorie: Proč se vzdělávám v RMC

Kategorie se týká vzdělávání v RMC, především důvody pro volbu vzdělávacích aktivit neformálního typu.

Kódy: Smysluplné využití času, zajímavé; Udržení kontinuity, nezakrnět; Rozvoj kompetencí, otevření obzorů; Příprava na zaměstnání; Nízká finanční náročnost; Příjemná forma vzdělávání

Vzdělávání v RMC se týká především jazyků a práce s počítačem.

„Já jsem tu přišla nejenom kvůli dítěti, ale kvůli sobě protože mě zaujaly jazykové kurzy, tak jsem si říkala co bych na té mateřské mohla dělat pro sebe, tak už navštěvuju druhým rokem jazykový kurz angličtiny pro mírně pokročilé.“

„člověk po porodu na to člověk ani nemůže být zvyklý to se točí všechno kolem dětí, ale to si myslím, že mě dalo hodně navíc mi to stále procvičovalo moje jazykové dovednosti“

Vývoj počítačové techniky je velmi rychlý, ženy si uvědomují, že po mateřské dovolené (zvláště víceleté), je těžké se v novinkách zorientovat. Proto jsou počítačové kurzy oblíbené.

„protože opravdu ta která chce jít do práce a je fakt doma dýl, po dvou dětech že třeba šest let doma tak prostě, to jde, vývoj jde úplně někam jinam a já se vrátím k nějakému wordu a teď zjistím, že ty wordy už ani nejsou, jo a teď já otevřu počítač a já kolikrát ani nevím. Teď jsou úplně jiné počítače, my jsme měli počítač v práci, klasickou obrazovku, bednu dole jo. A teď prostě to má ty ploché obrazovky, já nevěděla kde to mám zapnout jo. Já mám doma notebook, teď už je to všecko v mobilech, já už ani ten notebook nepoužívám, já si přečtu maily, vyhážu to, maximálně odpovím. Ale co já si mám s kým mailovat že, protože když nejsem v té práci, jsem na té mateřské s těma děčkama.“

Některé matky se účastní projektů, bez mateřského centra a kontaktů získaných v něm, by se neodhodlaly k nějaké činnosti. Podněty z RMC představují impuls pro nový začátek:

„Doma by si dal kafe, prokecal by ten čas, ale nikdy by se nepustil do nějakých projektů nebo by prostě nedostal tu kuráž do toho jít. Prostě by se do toho neodhodlal, třeba by ho to i napadlo, ale nikdo ho jako kdyby nepostrčil, aby se do toho pustil.“

Pro některé matky se stala i práce pro RMC smysluplným způsobem, jak si zachovat pracovní návyky a také místem, kde lze získat spolupracovníky:

„Takže to je pro mě třeba tak jako ideální prostor pro hledání právě spolupracovníků na projekty nebo na nějakou třeba nárazovou práci nebo tak. Já jsem si tam tak našla dvě inženýrky, který mi byly schopný naprosto totálně krátkým čase zpracovat výtahy z norem jo. Prostě jsem řekla tak dobrý je tady akutní situace musíte to zvládnout a ony fakt na to naběhly i s těma malýma miminama a v podstatě za týden mi vytáhly z těch norem všechny otázky, co jsem potřebovala a bylo to neuvěřitelný, to bych v životě nikoho jako nenašla ani z odborníků, kdo by mi to v tak šibeničním termínu udělal.“

Nicméně v řadě případů informantky o zaměstnání moc nemluví. Nemají kariérní plán, ani žádnou představu o tom, kde budou pracovat. Pokud mluví o práci, tak minulém čase.

„Jo, já si myslím, že nemám práci, tam, kde jsem končila předtím v práci, tak to skončilo, to už neexistuje ta firma, takže co bude za rok, nevím, no.“

„Při té mateřské to pomáhá (výukové kurzy RMC), protože člověk nemá kontakt se zaměstnáním, já jsem třeba dělala v sociální sféře, a ráda si oživím počítače, třeba je tu počítačový kurz, trochu psychologie.“

Zřejmě je to důsledek devalvace pracovních znalostí a dovedností, který potvrzuje i informantka matka – zaměstnavatelka:

„Když je deset, dvanáct let na mateřské tak je to nějaká minulost téměř jako prehistorická, která mu sice něco dala, ale v tuto chvíli už deset let už v tom nejede. Takže pro mě jako i kdyby měl sebelepší zaměstnání před mateřskou, tak to pro mě není tak důležité jako to co napíše pod tu čáru. To znamená jaké má zájmy, pokud tam nic není, má nějaké zájmy, zajímá ho vůbec něco?“

Zřejmě ale matky nevyhledávají kurzy jako možnost seberozvoje, spíše to zkouší, jestli je něco nezaujme. Několikrát zmiňují, že si na kurzu nebo besedě „pokecali.“

„...nevím, já jsem na těch kurzech tady moc jako nechodím, na jednom jsem jenom byla, jako o Komunikace v rodině, jako jestli to něco změnilo to nevím“.

„já nenavštěvuji žádné semináře, co tady jsou, si myslím, že mi to jako nic neřekne“

Pro informantky není důležité systematické vzdělávání a cílené výsledky, ale spíše možnost udržet si znalosti a dovednosti. Jak říká jedna z nich v souvislosti s nabízenými kurzy:

„Mě to Sluníčko dává do formy prostě“.

4. Kategorie: Využití získaných dovedností

Do této kategorie byly zařazeny názory matek na možnost využití nabytých dovedností v praktickém životě.

Kódy: *V práci; V domácnosti*

Je zajímavé, že informantky velmi těžce nebo spíše vůbec nejsou schopny identifikovat přínosy kurzů a informací jak pro budoucí kariéru, tak pro domácnost. Sice si pamatují název, ale už ne dopad a přínos besedy, přednášky atd.

„Já jsem akorát byla, to tu měla jedna paní přednášku o nějakém koučingu, je nějaká koučka...“

Uvědomují si využití informací v souvislosti s péčí o dítě. Je to dáno tím, že je to aktuální situace a práci zatím nemají.

„největší přínos pro mě měl teda kurz efektivního rodičovství a pozitivní přístup k rodičovství, z toho teda čerpám dodnes a s paní psycholožkou výborný rozhovor, bylo to takové kolektivní sezení, dvoudenní ale opravdu když doma láteřím tak si na to vzpomenu a čerpám z toho“.

„dokážu porovnat svoji výchovu s výchovou jiných maminek a dokážu posoudit, co dělám já špatně nebo co dělá špatně jiná maminka.“

Využití získaných dovedností a znalostí z RMC informantky vidí jen obecně, v souvislosti s rozvojem jazykových dovedností a práce s PC.

Matky si mnohdy ani neuvědomují, jaké vlastně mají dovednosti a znalosti. Tohle vystihla informantka, která zároveň působí jako zaměstnavatelka:

„matky si to (co umí) do těch životopisů nepíšíou, protože jsou skeptické vůči sobě, mají nízké sebevědomí a to Sluníčko jim může pomoci jako kdyby objevit samy sebe, že prostě nejsou tam už vykojený, zoufalý ženský, co už neuměj ani mluvit, ale naopak, že jsou to jako kdyby ženský, který zvládly logistiku několika lidí.... je potřeba to těm ženským jako kdyby připomenout, co všechno zvládají a že to není jako že jsou někde zoufalý na mateřské, ale naopak, že je to něco jako kdyby sami si vytvořili nějakou skupinu, které se věnujou, že jsou jako víc než trenér, který to dělá pár hodin denně. Jako ředitelka malé firmy“.

Potřeba zvyšovat si sebevědomí a vědomí vlastní ceny je předmětem kategorie Vnímané přínosy.

5. Kategorie: Typy vzdělávání

Typy vzdělávání ukazují, čemu matky v RMC dávají přednost, jaké oblasti rozvoje osobnosti je zajímají a proč.

Kódy: *Jazykové kurzy; Ergoterapie; Kurzy, semináře (jiné než jazykové); Zdraví; Besedy, přednášky*

Ze vzdělávacích kurzů informantky nejčastěji zmiňují kurzy anglického jazyka a počítačové gramotnosti. Co se týká výuky jazyků, kromě nízké finanční náročnosti je pro ně předností také jistá neformálnost přístupu:

„Ono je to takové, jako že nechci říct podprahové, ale takové je to nenásilné. Když se půjdete do jazykovky se zeptat, tak máme začátečníky, mírně pokročilé, pokročilé, ti jsou tehdy, tehdy, tehdy. A musíte si vybrat. Jenže s tím děckem musíte řešit hlídání, jestli tam bude křičet, nebude křičet. Takže toto je taková nenásilná forma, určitě je to vzdělávání.“

„tam (v kurzech anglického jazyka) ani nejde o to, že by se tam něco nového naučil, to myslím ani není cílem, spíš jako to procvičit, procvičovat.“

Řada matek plánuje využít kurzy v budoucnu:

„...chtěla bych ještě zkusit nějaký ten kurzík, takže budu ráda, kdyby nějaký počítačový kurz byl určitě, možná i tu angličtinu bych ještě začla dělat.“

„Já jsem třeba žádný kurz neabsolvovala, protože jsem věděla, že plánujeme další, takže mi připadalo zatím zbytečné, ale pokud třeba s dalším dítětem budu na mateřské, tak bych měla v plánu, pokud něco takového tady bude, že bych mohla něco takového tady vyzkoušet. Takže více méně až budu mít po té mateřské, tak by to bylo dobré.“

Kromě jazykových a počítačových kurzů se těší oblíbě besedy s výchovnou nebo zdravotní tematikou. Zájem o toto vzdělávání je více motivační. Odráží problémy v rodině nebo blízkém okolí:

„Třeba beseda o rakovině prsu, jak se starat o prsa, protože mám kamarádku z okolí, která to teďka momentálně prožívá, tak to mě zajímalo, to jsem si teda zašla na tu besedu.“

„zaujal mě kurz ohledně výchovy dětí, myslím, že se to jmenovalo jak vychovat šťastné dítě tak si počkám, až to znovu bude a přihlásím se.“

6. Kategorie: Získané dovednosti

V rámci této kategorie jsou popsány dovednosti, které matky získaly v rámci vzdělávání v RMC a které považují za užitečné v jejich životě a profesním uplatnění.

Kódy: *Jazykové znalosti; Měkké kompetence; Aktivní přístup k životu; Péče o děti a rodinu; Time management; Různé, nevím, co se mi bude hodit; Tvůrčí a rukodělné dovednosti*

Jazykové dovednosti se týkají schopnosti aktivně používat anglický jazyk.

„A já má ten pocit, že jsem ten věčný začátečník, který se přihlásí do začátečnicků, zjistí, že vlastně všechno to zná, ale mám tu bariéru toho mluvení, jo. Já můžu mluvit, všechno vím, pokud je to meilem nebo na papíře se domluví, ale ten blok prostě toho mluvení, mluvit s někým a když už se konečně odhodlám díky tomu teda kurzu s někým mluvit tak pak nemluví zásadně s tím kdo mluví anglicky dobře a nebude angličan“.

Za důležitou dovednost považují time management.

„A to Sluníčko je ideální prostor proto, aby si ty maminky vyzkoušely i to že musí prostě si zorganizovat ten čas.“

RMC pomáhá ženám si uvědomit svoji vlastní hodnotu:

„... před tím druhým dítětem jsem byla nucena si podat životopis, tak člověk úplně jinak přemýšlel, můžu říct, že opravdu po určitých zkušenostech jak ze Sluníčka, v návaznosti na jejich jazykové kurzy nebo besedy jsem ten životopis dělala úplně s jiným smyslem, to jak to podat zaměstnavateli, aby mě chtěl, že nejsem jenom ta matka na mateřské, která si zase hledá práci.“

„Ale ne, to je o tom, vy to umíte, my to všechny umíme, jenom si uvědomit co umíme.“

Jednou z měkkých kompetencí je proaktivní přístup k životu.

„To je pro mě třeba jako pro zaměstnavatele strašně cenná věc, když vidím, že někdo je ochotný tu mateřskou prožít aktivně a na něčem se podílet. Protože znám spoustu maminek, který opravdu jako celou mateřskou prokouřily na zápraží svého domu a děti jsou vypuštěny někde v okolí a nedovedu si představit, že takovou mamku bych si třeba do firmy pustila, protože třeba předpokládám, že mě bude se chovat úplně stejně potom při tom zaměstnání.“

7. Kategorie: Jak byly informace předány

Zde jsou zařazeny postřehy o způsobu vzdělávání. Kategorie slouží k získání přehledu o významu informálního a neformálního vzdělávání v RMC.

Kódy: *V kurzech, od lektorů; Informace a zkušenosti ostatních matek; Od zaměstnanců*

Informace, které matky získávají v RMC, jsou především informace od vedoucích kurzů a od ostatních matek.

Vedoucí kurzů a lektori pomáhají ženám se orientovat v nepřehledném informačním světě:

„Dneska jsou sice ty informace poměrně dostupné, ale čím jsou dostupnější, tím jsou chaotičtější a některé věci si osahat s živým lektorem je fajn.“

Je ale zajímavé, že kromě diskuse o jméně lektora španělského jazyka, žádného vedoucího kurzu nebo besedy informantky nezmiňují.

Obecně ale kurzy zřejmě neplní vzdělávací funkci na vědomé úrovni.

„...protože já jsem se taky dala na nějaký kurz, jaký ani nevím, ale {smích}, ale je to taky něco, jako, zajímá mě to hodně.“

Výměna zkušeností s ostatními matkami se týká zpravidla péče a výchovy dětí:

„Určitě jako člověk když má nějaký problém tak jako tady to probere s někým třeba, nebo se zeptá jenom tak a vždycky někdo ví něco.“

„No, si popovídáme s maminkama, jaký je problém, a poradíme si navzájem.“

„...protože jsem mívala hodně veliký problém s kojením a tady jsem dostala spoustu odpovědí na to, a nejenom od okolních maminek, ale od renomované porodní asistentky, která ví první, poslední o dětském vývoji, a vývoji matky při těhotenství.“

Také se role obrací, matky, které původně hledaly rady u ostatních, se dostávají díky zkušenostem do role rádkyň:

„Člověka i potěší, když za mnou někdo přijde a říká: já čekám třetí, prosím tě porad' mi jo a teď' já prostě mám zas tu druhou úlohu, ne furt že já že furt chci radit“.

8. Kategorie: Vnímané přínosy

Poslední kategorie shrnuje obecný přínos návštěvy RMC pro matky, je souhrnem všech postřehů a důvodů pro návštěvu RMC.

Kódy: *Relaxace, odreagování; Vlastní rozvoj, kreativita; Inspirace, motivace; Zvýšení sebevědomí, odstranění strachu; Předávání zkušeností, schopnost poradit; Komunikace s lidmi, Socializace; Společné zájmy; Noví přátelé, kontakty; Vzdělávání; Přínosné pro děti*

Pro řadu matek je RMC přínosem v oblasti motivace a zvyšování sebevědomí.

„Že mi to tady zvýší takové to sebevědomí...“

„Ano, já se furt něčeho bojím, že udělám chybu nebo něco, ale vím o tom, že si z toho mám udělat to pozitivum, já to všechno vím, teoreticky to vím, hlava to bere, ale prostě {nedokončila, mávla rukou}“.

Některé uvažují o budoucnosti v obecné rovině:

„jdu se něco naučit, jdu na sobě pracovat, jdu se posunout dál, jdu se inspirovat, jdu do projektu přesto, že mě to bude stát čas a energii a nic z toho nebudu mít, nebudu z toho mít peníze.“

„Člověk může chvíli rovnat zboží v regálech, ale potom když ty děti odrostou a už třeba není takové to akutní finanční tak každý chce dělat to, co ho baví, nemůžete strávit život prací, která vás nebaví. To je prostě frustrující. Takže to určitě jako je takový impuls k sebezodělavání, k tomu začít jako na sobě pracovat víc než jenom s čítankama s dětma. A navíc máme na to čas relativně, v té práci už ten čas fakt nebude, bude práce, pak půjdeme domů za dětma, budeme muset zaobstarat děti, ono je to celkem výhodný čas jako ta mateřská jako se realizovat, je to těžké, je to hodně těžké s těma dětma, ale ne nereálné.“ Asi největším hmatatelným úspěchem pro RMC je příběh matky, která se přihlásila do kurzu pedigu a zdokonalila se natolik, že vydala svou knihu:

„Přihlásila jsem se na tvoření z pedigu a vyrobila jsem si tam první výrobek, zvoneček, zjistila jsem, že je to pro mě jednoduché a že mě to hrozně baví, začala jsem si kupovat materiál domů, začala jsem si doma vyrábět, doma vymýšlet různé inspirace, a protože mě to naučili v tom sluníčku tak v rámci toho jsem pak si vydala svoji knížku, mám tam poděkování pro Sluníčko, že mě to tam naučili, že mě dali tu možnost se to naučit, že to tady vůbec je pro maminky, tou knížkou jsem dala i najevo, to že není to jenom, že tam přijdou matky, ať si děti pohrajou a matky si v klidu vypijou kávu, ale je to i o tom, že opravdu jsou tam ty ergoterapeutické dílny, když má někdo psychické problémy, tak si tím odpočine.“

6.4 Vyhodnocení výzkumu

6.4.1 Hodnocení zvolených metod výzkumu

Metoda polostrukturovaných ohniskových skupin byla vhodně zvolena a odpovídala účelu výzkumu. Výběrový vzorek vyhovoval požadavkům, v odpovědích na otázky se projevovaly nejrůznější postoje a zkušenosti. Dokonce i zařazení matky zaměstnavatelky se ukázalo jako přínosné, protože představila opačný pohled především na zaměstnávání žen na mateřské dovolené a mělo to efekt obohacení účastníků rozhovoru, který je uveden v kapitole **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**

Vedení ohniskových skupin bylo zajímavou zkušeností. Bylo těžké najít rovnováhu mezi tím, aby informantky měly prostor se vyjádřit a udržení diskuse ve vymezeném rámci. Také je zajímavé, že při prepisu rozhovoru, který působil kontinuálně, některé odpovědi nedávaly smysl. V řadě případů to bylo dáno tím, že při rozhovoru byly děti. I když byla přítomnost dětí žádoucí a očekávaná, nahrávky často díky jejich hluku byly špatně slyšitelné. Často se taky stávalo, že informantky dokončily větu gestem nebo mimikou, nebo byly přerušeny právě nějakou žádostí od dítěte. Také informace z druhé ruky jsou problematické. Rozhovor by měl odrážet zkušenosti vzorku. Z pohledu výzkumníka i tyto odpovědi mohou pomoci pochopit zkoumanou problematiku.

Metoda otevřeného kódování byla velmi náročná na zpracování. Hledání vhodných kódů, resp. kategorií bylo nesnadné, především proto, že všechny kategorie jsou navzájem provázané, nelze je přesně vymezit a oddělit. Je otázka, zda by tento problém vyřešila redukce počtu kategorií. Použití programu QDA bylo velmi přínosné. Zjednodušilo proces zpracování dat a kódování. Export seznamu kategorií a sekvencí do Excelu® a seřazení jednotlivých sekvencí podle kódů byl užitečný pro rychlejší a kvalitnější zpracování dat. Použitá metoda byla přehlednější, než kódování označované jako tužka – papír.

6.4.2 Odpověď na výzkumné otázky

1. *Jaký je přínos RMC pro matky, především pro ty, které jsou na mateřské dovolené?*

Z výzkumu vyplynulo, že RMC má pro informantky nezastupitelné místo. Představuje pro ně prostor, kde se mohou setkávat s jinými ženami a trávit čas mnohem efektivněji než doma. Změna prostředí, možnost komunikace s jinými dospělými, rozvoj sociálních i jiných dovedností pro jejich děti, to jsou hlavními důvody, proč RMC vyhledaly a navštěvují. Pomáhá jim zvyšovat sebevědomí, získávají jistotu ve výchově svých dětí, získávají motivaci a inspiraci pro svůj další rozvoj. Pro některé byla návštěva RMC impulsem pro nástup na vysokou školu, jedna z informantek dokonce díky návštěvám centra vydala knihu. Centrum je pro matky útočištěm i inspirací. Řada matek, které původně začaly chodit do RMC pouze kvůli dětem, se začala postupem času zapojovat do nabízených aktivit.

2. Jak přispívá Rodinné a mateřské centrum k rozvoji a vzdělávání těchto matek?

O rozvoj a vzdělávání se RMC snaží prostřednictvím kurzů a besed. Nabízí jazykové, počítačové kurzy, besedy a kurzy o výchově dětí. Působí dojmem, že kurzy jsou spíše na vyplnění času. I u jazykových kurzů se častěji objevuje to, že se učí mluvit, neučí se jazyk, ale komunikace. U řady kurzů matky ani nevěděly, o čem kurz je. Při hlubším zkoumání by bylo vhodné zjistit, zda jsou poznatky mimovolní a ve skutečnosti je ženy využívají a jen to nedokáží vyjádřit. Na druhou stranu je velkou výhodou neformálnost kurzů, příjemné prostředí a vědomí toho, že při absolvování není problém se zajišťováním hlídání dětí.

3. Jak přispívají vzdělávací aktivity v Rodinném a mateřském centru k celoživotnímu vzdělávání matek?

Na úrovni tvrdých znalostí a dovedností velmi málo. Nevnímají to tak ani informantky. Nicméně, jako impuls k celoživotnímu vzdělávání určitě slouží. Poskytuje totiž přesně to, co je pro celoživotní vzdělávání nezbytné – motivaci k učení. Projevuje se zde totiž fakt, že informantky nemají žádnou představu o tom, co se chtějí naučit, jaké dovednosti a znalosti chtějí získat. Cílevědomost ve vzdělávání a získání informací je zřejmá v oblasti péče o dítě a rodinu, ale profesní vzdělávání a rozvoj zde není patrný. V případě profese je z odpovědí cítit nejistota, stereotypy týkající se souladu mezi rodinou a prací.

6.4.3 Interpretace dat a diskuse

Provedený výzkum koresponduje s teoretickými poznatky uvedenými v teoretické části.

Především se v uskutečněných rozhovorech potvrdily dopady sociální izolace – neschopnost komunikace, zúžení zájmů na péči o dítě, chybějící podněty. Matky, navštěvující RMC, si toto uvědomují a pojmenovávají. V první fázi je pro matky návštěva centra způsobem, jak se dostat mezi lidi. Už jen vědomí toho, že mají možnost navštívit místo, kde najdou skupinu lidí, kteří jim rozumí, je pro matky na mateřské dovolené velkou psychickou pomocí.

Motivací pro návštěvu centra je v prvních okamžicích také změna prostředí pro děti. Nejde jen o to, že děti si zde mohou hrát s jinými dětmi a novými hračkami. Pro matky je důležitý rozvoj sociálních dovedností dětí především s ohledem na nástup dětí do školních zařízení.

Zatím v případě dětí matky uvažují o budoucnosti a zcela cílevědomě vodí děti do RMC, v případě vlastní budoucnosti a návratu do zaměstnání hovoří jen mlhavě, neurčitě, bez jasné perspektivy. Je zde cítit rezignace, apatie, ale také neochota řešit kariéru. Proč to tak je, jaký vliv má na to společnost, změna priorit, nejistota zaměstnání, to by mohlo být předmětem jiné studie.

Promyšlené celoživotní vzdělávání nebylo z odpovědí patrné. Byl rozdíl, když matky mluvily o kurzech a besedách na témata, která se bezprostředně dotýkaly aktuálních otázek rodičovství, výchovy a péče o dítě a kurzech profesních. Profesní kurzy, především jazykové a počítačové, vnímaly jako možnost, jak nezakrnět, jak neztratit nabyté znalosti a dovednosti z předchozí doby. Ale nezazněla tam jasná motivace a konkrétní cíl návštěvy těchto kurzů. Zvláště v oblasti cizích jazyků informantky často zmiňovaly nízké sebevědomí, strach, obavy a oceňovaly volný přístup.

Analýza odpovědí matek ukázala, že výsledky formálního vzdělávání v RMC nejsou pro matky tak podstatné, jako informace informální. Když mluvily o formálních kurzech, nezmiňovaly výstup, výsledky. Kdežto u informací získávaných mimovolně říkaly přímo dopad takových informací.

Potvrdila se však nízká úroveň uvědomění vlastní hodnoty ženy. Ženy si neuvědomují, co umí, přestože mají velký potenciál a jsou schopné vysokého nasazení, jak uvedla matka – zaměstnavatelka. Její názor a zkušenost je pádným argumentem pro zaměstnávání žen.

Zkušenosti matek z RMC potvrzují, že mateřská centra plní funkce, které jsou uvedeny v kapitole o významu mateřských center (kap. **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**).

6.4.4 Doporučení pro RMC

Rozsah vzdělávacích neformálních aktivit je široký. Matky zmiňují množství nabízených programů. Přístup lektorů a zaměstnanců hodnotí velmi pozitivně, váží si příjemného prostředí a uvolněné atmosféry. Odpovědi však napovídají tomu, že kurzům chybí „tah na bránu“. Výstupy z kurzů jsou rozpačité. Bylo by vhodné zvážit, jak lépe kurzy prodat především s ohledem na výstupy. V řadě případů ženy nevěděly, o čem kurzy byly, jak je použití, jak se jmenovaly, přitom šlo o zajímavé kurzy a besedy.

ZÁVĚR

V předložené bakalářské práci zpracovávám problém postavení mateřských center v rozvoji a vzdělávání matek především na mateřské dovolené. Je to velmi aktuální téma, zároveň však opomíjené. Nejnovější trend celoživotního vzdělávání jako by se matek na mateřské dovolené netýkal. I když se mluví o rovném postavení, legislativně je zajištěna rovnoprávnost, skutečnost je jiná. Už jen z nedostatku literatury a výzkumů je patrný nezájem společnosti o toto téma.

Programově a úspěšně se na rozvoji a vzdělávání matek podílí mateřská centra. Tento fenomén přišel původně z Německa a velmi rychle se u nás ujal. Hlavním podnětem pro zakládání mateřských center je možnost komunitního setkávání matek mezi sebou a dětí s vrstevníky. Jak však ukázal výzkum, nejde jen o smysluplné trávení volnočasových aktivit matkami a dětmi. Centra fungují jako prostor, kde se mohou matky seberealizovat, rozvíjet své znalosti, dovednosti a získávat informace. Zřejmě největší význam má centrum pro motivaci žen uskutečňovat aktivity, ke kterým by se samy neodhodlaly, a to včetně dalšího formálního studia. Inspirací může být příběh jedné z informantek, která díky absolvování kurzu tvoření v RMC po čase vydala vlastní knihu o pletení z pedigu. Přínosem neformálního vzdělávání, především v jazykových kurzech, je získání komunikačních dovedností, informální vzdělávání se týká převážně péče o dítě. V obou případech je podstatnější zvyšování sebevědomí, než měřitelné dovednosti. Centrum stojí v roli jakéhosi koordinátora a filtru pro uspořádání přemíry dostupných informací.

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat možnosti rozvoje matek především na mateřské dovolené v kontextu fungování mateřských center. K naplnění tohoto cíle jsem zvolila kvalitativní metody výzkumu – polostrukturované rozhovory a otevřené kódování. Narazila jsem však na několik problémů. Jedním z nich je nedostatek odborných zdrojů týkajících se vzdělávání žen – matek. Odráží to zřejmě skutečnost, že neformální vzdělávání z větší části probíhá ve firmách v rámci profesního rozvoje a matky na mateřské dovolené nejsou z hlediska zaměstnavatelů perspektivní. Během výzkumu bylo nejtěžší zpracovat získaná data a moderovat ohniskové skupiny. I když jsem byla seznámena z literatury s problémy, které mohou v případě mnou zvolených metod nastat, nezkušenost s moderováním se projevila jak při samotných rozhovorech, tak v následném zpracování dat. Při prepisech nahrávek mě překvapilo, že některé věty nedávaly smysl, přestože rozhovor byl z pohledu posluchače přímo na místě plynulý. Také se stávalo, že až při poslechu mě napadlo, že některé informace by bylo vhodné doplnit, že jako

moderátorka bych měla v danou chvíli položit upřesňující otázku. Následná analýza dat, především zařazování sekvencí do kategorií, byl časově velmi náročný, především kvůli snaze co nejlépe vystihnout podstatu problému. Program, který kódování usnadňuje, paradoxně vede k tomu, že jsem několikrát kategorie přejmenovávala a přeskupovala kódy, aby výpovědní hodnota byla co nejpřesnější. Práce s kategoriemi a hlavně rozdělení textu na sekvence svádělo k vytrhávání části vět z kontextu a tím dostávalo sdělení jiný význam. Zkreslení jsem omezila tím, že jsem nahrávky poslouchala po analýze znovu, s odstupem několika dnů po zpracování dat. Přes výše uvedené problémy a časovou náročnost považuji zvolené metody za odpovídající cílům výzkumu.

V práci jsem ukázala, že mateřská centra, zvláště pak RMC, mají nezastupitelnou roli v životě matek. Popsala jsem možnosti a nejnovější trendy ve vzdělávání, problémy, s nimiž se matky potýkají a nastínila funkci mateřských center. V praktické části jsem odpověděla na výzkumné otázky týkající se Rodinného a mateřského centra ve Vsetíně. Vytyčený cíl bakalářské práce, včetně cíle výzkumu, jsem splnila.

Informantky se při hodnocení funkce mateřského centra shodly na důvodech pro navštěvování RMC. Velká rozdílnost a nejednotnost se však projevila při hodnocení neformálního vzdělávání. Proto by se další výzkum mohl zaměřit právě na to, co je příčinou rozdílného přístupu ke vzdělávání. Zda by se potvrdily studie, podle nichž výše vzdělání ovlivňuje přístup k celoživotnímu vzdělávání, nebo jsou motivy matek na mateřské dovolené ovlivněné třeba dobou, po kterou budou ještě doma a jistotou návratu do původního zaměstnání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BENEŠ, Milan, 2014. *Andragogika*. 2. vydání. Praha: Grada. 176 s. ISBN 978-80-247-4824-5.

DISMAN, Miroslav, 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Univerzita Karlova. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

GULOVÁ, Lenka a Radim ŠÍP, 2013. *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada. 2013. 248 s. ISBN 97-80-247-4368-4

HAVLÍČKOVÁ, Daniela a Kamila ŽÁRSKÁ, 2012. *Kompetence v neformálním vzdělávání*. Praha: Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 22 s. ISBN 978-80-87449-18-9.

HENDL, Jan, 2009. *Kvalitativní výzkum*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

HUBINKOVÁ, Zuzana a kol., 2008. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. Praha: Grada. 280 s. ISBN 978-80-2476-976-9.

JONÁŠOVÁ, Kateřina, Pavla FRÝDLOVÁ a Lucie SVOBDOVÁ, 2012. *Mateřská dovolená, nebo rodičovský čas?* Praha: Genderstudies.cz, 2012. ISBN 978-80-86520-47-6.

KNOTOVÁ, Dana, 2006. Neformální zájmové vzdělávání dospělých ve volném čase. In: RABUŠICOVÁ, Milada (ed.). *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské Univerzity*. Brno: Masarykova univerzita, s. 68-77. Ročník LIV: Řada pedagogická (U), č. 11. ISBN 80-210-4143-9. ISSN 1211-6971. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/wupv/home/Documents/sbornik-u11-mpsv-projekt/06Knotova%20U11.pdf>

MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vydání. Praha: Grada. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

MOŽNÝ, Ivo, 2002. *Sociologie rodiny*. 2. upravené vydání. Sociologické nakladatelství. 247 s. ISBN 80-86429-05-9.

PRŮCHA, Jan, 2014. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada. 152 s. ISBN 978-80-247-5232-7.

PUNCH, Keith F, 2008. *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál. 232 s. ISBN 978-90-8367-468-7.

ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2006. *Manažerka a stres*. Praha: Grada. 176 s. ISBN 978-80-2476-040-7.

Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice. 2008, 1. vyd. Editor Milada Rabušicová, Ladislav Rabušic. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 339 s. ISBN 978-802-1058-590.

VETEŠKA, Jaroslav a Michatela TURECKIOVÁ, 2008a. *Kompetence ve vzdělávání.* Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-1770-8.

VETEŠKA, Jaroslav a Michatela TURECKIOVÁ, 2008b. *Vzdělávání a rozvoj podle kompetencí: Kompetence v andragogice, pedagogice a řízení.* Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. 131 s. ISBN 978-80-86723-54-9.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, 2008. *Sociální psychologie.* 2. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada. 416 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Výzkumníkovo desatero etického chování. *Sociální práce* [online]. 2014 [cit. 2015-11-28]. Dostupné z: <http://www.socialniprace.cz/zpravy.php?oblast=2&clanek=379>

HERRMANNOVÁ, Jitka, Rut KOLÍNSKÁ a Lucie SLAUKOVÁ, 2002?. Síť mateřských center v České republice. *Mateřská centra*. [Online] 2002? [Citace: 2014-12-08.] Dostupné z: http://www.materska-centra.cz/download.php?FNAME=1156851364.upl&ANAME=MC_sbornik_cely.pdf.

JACHANOVÁ DOLEŽELOVÁ, Alexandra et al. *Rodinná politika: Rodičovská a mateřská v kontextu sladování rodinného a pracovního života a pracovních příležitostí žen a mužů*, 2010 [online]. Editorka Linda Sokačová. Praha: Gender Studies [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/f26ec32f53a15794cd9388a660de0a25/rodinna_politika1.pdf

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2005. *Národní koncepce rodinné politiky* [online]. Praha, MPSV. 59 s. [cit. 2015-01-12]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf

RMC, 2014. *Výroční zpráva 2013*. [Online] 2014. [Citace: 15. 1 2015.] http://www.slunicko-vsetin.cz/system/files/vyrocní_zprava_%202013.pdf.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MC	Mateřské centrum
MD	Mateřská dovolená
o. s.	Občanské sdružení
RMC	Rodinné a mateřské centrum ve Vsetíně
SŠ	Střední škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1-3. Roviny učení dospělých.....	13
Obr. 1-2. Účast dospělých na neformálním vzdělávání podle dosaženého stupně vzdělání podle ČSÚ v roce 2012.....	18
Obr. 5-1. Model vztahu prvků výzkumného projektu.....	31
Obr. 6-1. Analýza dat v programu QDA Miner Lite.....	41
Obr. 6-2. Vygenerované kódy a kategorie.....	42

SEZNAM TABULEK

Tab. 6-4 Dělení kompetencí	16
Tab. 6-1 Složení první ohniskové skupiny.....	38
Tab. 6-2 Složení druhé ohniskové skupiny.....	38
Tab. 6-2 Složení třetí ohniskové skupiny.....	39

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P 1: Přepis rozhovoru 1

Příloha P 2: Kódování rozhovorů

PŘÍLOHA P 1: PŘEPIS ROZHOVORU 1

Nejdříve souhlasíte s nahráváním?

Ano, Ano, Ano, Ano, Ano.

Co bylo impulsem k návštěvě mateřského centra a jaké služby využíváte?

Mým impulsem bylo, že jsem potřebovala hlídání pro své druhé dítě, když to první chodilo do houslí a rušilo nás tam vedle v Alcedu jak to bylo tak jsem vlastně zašla do Sluníčka a poprosila tam, jestli je možno na hodinu pohlídat to druhé dítě. A protože jsem tam přišla v takovou dobrou dobu a rozjízděly se všechny ty tvoření, takže oni jsou velice aktivní hned mi donesli ty programy a teď mě nutili, nebo ne nutili, říkali mi, můžeš využít toto, tady je takové tvoření, tady jsou besedy s psychologem sociálními pracovníci a všechno možné tak mě tam zaujalo to tvoření pro ty maminky. Díky tomu jsem začala Sluníčko navštěvovat víc, protože ani toho malého potom nevzali do školky, takže jsem tam potom chodila pravidelně, ale většinou si odpočinout, tam si děti pohrajou, mají jiné hračky, a maminka je hodinu dvě bez dítěte a prostě vyrábí něco rukama a myšlenky jdou jinam, tak si odpočinout.

Já jsem začla chodit do mateřského centra ještě když byly v Rokytnici a spíš tím impulzem bylo, že jsme se s kamarádkou nemohly potkat, nebo se vzájemně navštívit. Tak bylo nejjednodušší dát rande v tom mateřském centru. Takže spíš tak, že jsem tam spíš chodila za konkrétním člověkem, než že bych tam šla jako nevím co s dětmi dopoledne doma. Potom jsme využívali i nějaké služby, ale prioritní bylo jako spíš, že ty děti měly změnu prostředí a hrály si s těmi jinými hračkami a my jsme měly čas takhle na sebe a potom se to překlátilo, až byly děti větší trochu a samostatnější tak jsem tam začala chodit na besedy. Tak spíš než to tvoření mě zaujaly některé ty besedy plus jazykové kurzy. Jednu dobu jsem tam docházela ještě na jazykové kurzy.

No tak já jsem do mateřského centra začala chodit v rámci toho, že jsem potřebovala se nějak realizovat mezi maminkama zapadnout, tak jsem zkusila Sluníčko pak mě tam hodně oslovily jazykové kurzy, které si myslím mi pomohly utužit znalost jazyka nebo ho prohloubit což bylo výborné, protože to bylo s hlídáním dětí, takže děti u toho nekřičely, potom i křičely, protože nechtěly hlídání, ale to je jedno. A teď konkrétně nechodím do žádného, nebo nevyužívám žádnou službu, ale chodím tam že chci, že chci pozdravit ty holky se Sluníčka, chodím tam za kamarádkama, a je to takové příjemné zpestření dne, když mám tu cestu tak tam jedu. No já jelikož jsem matka v pokročilejším věku a všechny moje vrstevnice už chodí do práce a já jsem už zůstala sama tak jsem zjišťovala, kde by můžu bylo se setkat se s nějakými normálními ženskými, kde si můžu pokecat, najít nové přátele, seznámit se. Takže proto jsem si zvolila Sluníčko, využívám spoustu programů, jsme nadšení, protože malý taky jako dítě starší matky zapadne mezi ten kolektiv a hned se cítí lépe, takže jsem odpočatá já, malý je vyhrátý, vyradostněný, takže úplně spokojení, nadšení.

Takže jaké služby v tom centru využíváte?

Tak já už mám děti mám odrostlejší, do Sluníčka jsem začala chodit spíš z důvodů že jsem začala spolupracovat s některými maminkami na projektech takže spíš jsem přicházela jako někdo kdo spíš něco přináší, protože v době kdy jsem měla malé děti tak jsem z vesnice z Huslenek tak nic takového nebylo takže **spíš jsem byla ta která ty aktivity připravovala pro tu místní komunitu** a proto se mi ve sluníčku líbí, protože tohle přesně mi chybělo když jsem byla na mateřské já s dětma. **Nicméně dodneška tam jsou věci které mě zajímají jsou tam kurzy** které kdybych měla trochu víc času tak na ně jdu všechny, ale ráda se k nim připojuju jednak jako účastník jednak jako spoluvůrce některých věcí, **takže zase pro mě je to inspirativní místo odkud si přináším spoustu informací** a různých možností, **je tam výborná ta služba psychologa**, můžete si popovídat o svých řekněme manželských problémech odborně nějakým náhledem někoho zvenčí takže určitě tam je **i pro člověka který už nemá úplně ty malé děti tak tam je spousta možností jak se do toho vpravit, zapojit, využít některé služby.**

Být matkou neznamena jen v době mateřské. Takže jaké aktivity tam využíváte a jak máte pocit, že vám pomáhají i vlastně i mimo to mateřské centrum potom v tom životě, třeba jako získáte informace, které používáte potom dál v životě?

No převážně vlastně hlavně u toho **tvoření tady ty různé ty kurzy těch ručních prací**, protože jsem desátým rokem na mateřské, vždycky jsem tady k těm ručním pracím tíhla a si u toho odpočinu a holt s třema dětma na to doma není čas takže tam opravdu chodím spíš **že odpočinu já, dítě si pohraje s jinýma hračkama, zvyká si na jiný kolektiv, protože půjde do školky tak ať si zvykne být s cizími lidmi, s jinými dětmi, dělit se o hračky a já si jako matka oddechnu, odpočinu, nepřemýšlím nad ničím** a můžu prostě něco tvořit, tvořím i potom doma. **A tím jsem se inspirovala, že jsem se přihlásila na tvoření z pedigu** a vyrobila jsem si tam první výrobek, zvoneček, zjistila jsem, že je to pro mě jednoduché a že mě to hrozně baví, začala jsem si kupovat materiál domů, začala jsem si doma vyrábět, doma vymýšlet různé **inspirace a protože mě to naučili v tom sluníčku tak v rámci toho jsem pak si vydala svoji knížku, mám tam poděkování pro sluníčko, že mě to tam naučili**, že mě dali tu možnost se to naučit, že to tady vůbec je pro maminky, tou knížkou jsem dala i najevo, to že **není to jenom že tam přijdou matky ať si děti pohrajou a matky si v klidu vypijou kafe, ale je to i o tom že opravdu jsou tam ty ergoterapeutické dílny když má někdo psychické problémy tak si tím odpočine**, jsou tam ti psychologové, sociální pracovníce, může si i ten dospělý prostě pokecat s někým odborným jaké má problémy, starosti, protože když už jde tady, nebo jde na nějakou tu masáž, na kadeřnici, kosmetiku tak prostě nemá kam to dítě dát když nemá hlídání babičky, **takže to dítě si pohraje** oni ho tam pohlídají a já jsem vedle v místnosti a vím, že se nic neděje a když se děje a dítě řve tak mi ho dovedou i na to tvoření nebo k té kadeřnici a je tam se mnou a **je to velká služba pro maminky.**

No vtom tvoření to pro mě mělo přínos spíš pro naše okolí, protože my jsme toho využili a tvořili jsme tam s dětmi všelijaké možné vánoční i dárky **takže jak jsme se to naučili tak jsme tam vyrobili pak všem možným všechno možné** a i děcka to bavilo že si to tam jako přiložili ruku k dílu, já jsem chodila spíš na to tvoření rodičů s dětmi takže na takové ty jednodušší věci, ale aby děcka viděly ten výsledek toho a že to té babičce vyrobily vlastně oni. Navíc to pro mě bylo jednodušší, že tam

byla možnost toho materiálu a já než bych všechno nakoupila domů tak bych se z toho zbláznila a co pak s tím zbytkem. Takže to bylo úžasné, v tom že jsem si mohla vybrat z jakýchkoliv materiálů, jakoukoliv barvičku. Takže tohle k těm ručním pracem, ale asi **největší přínos pro mě měl teda kurz efektivního rodičovství a pozitivní přístup k rodičovství**, z toho teda čerpám dodnes a **s paní psycholožkou výborný rozhovor**, bylo to takové kolektivní sezení, dvoudenní ale opravdu když doma láteřím tak si na to vzpomenu a čerpám z toho. Takže na to ráda vzpomínám, ještě i kdesi mám i výpisky od ní. **No a jinak ty jazykové kurzy takové, tam ani nejde o to, že by se tam něco nového naučil, to myslím ani není cílem, spíš jako to procvičit, procvičovat**, aby člověk úplně nezapomněl a nevypadl z toho všeho. Takže asi tak.

Já jsem hodně využívala hodně těch jazykových kurzů, tak ty mi přinesly hodně, protože mě naučili po tom porodu přemýšlet trošku zase normálně a ne jenom mlékem. Takže donutilo mě to určité povinnosti zase že i doma se dělá nějaký domácí úkol, že mám číst, že musím si sama dostudovat, že to nedostanu všechno takhle na talířku, že to prostě potřebuju zjistit i sama, což si myslím že mě posunulo hodně dál na to jsem nebyla, nebo člověk po porodu na to člověk ani nemůže být zvyklý to se točí všechno kolem děti, ale to si myslím, že mě dalo hodně navíc mi to stále procvičovalo moje jazykové dovednosti které jsem už měla nebo jsem zase získala nové no a vzledem k tomu, že mám dvě děti a před tím druhým dítětem jsem byla nucena si podat životopis tak člověk úplně jinak přemýšlel, můžu říct že opravdu po určitých zkušenostech jak ze sluníčka tak v návaznosti tak na jejich jazykové kurzy nebo besedy jsem ten životopis dělala úplně s jiným smyslem to jak to podat tomu zaměstnavateli aby mě chtěl, že nejsem jenom ta matka na mateřské která si zase hledá práci. A jako můžu říct, že měl úspěch, ale bohužel už jsem byla zase těhotná.

No co mě dalo sluníčko, ani nevím, dalo mi takový ten **pocit té pohody, toho uspokojení takového fakt, že si člověk jako chvilku spočnul od toho dítěte, že opravdu těch čtyřadvacet hodin jako furt člověk jede, jede, jede v noci náhodou nebudí se, není náhodou něco, mě stačilo to odpočinutí, ta relaxace, ta pohoda a já si myslím, že to člověka i psychicky dobře povzbudí jo namotivuje, potom má opravdu chuť dělat cokoli, dát se do ručních prací, nebo prostě na zahrádce no to je jedno, prostě stačí ta pohoda. I o těch problémech, které prostě, jsem deset let na mateřské, pokecat si i s někým takovým rovným, mě už nikdo nechápe, všechny ty kamarádky které byly na mateřské už jsou všechny v práci a já jsem s třetím děckem doma a teď kdo už je z těch mladších na mateřské s prvním, teď chtěou všechny ty rady, ale tam se schází maminky všechny i s těma více dětma takže prostě předáváme si ty zkušenosti. Jo že pak už se potkáme ve městě, říkám já to je maminka ze Sluníčka, neznáme se jménem, zdravíme se. Děcka se znají, takže i to že vlastně i ty zkušenosti od těch maminek že si předáváme, si člověk pokecá. Na hřišti se třeba fakt nepotkám s takovýma lidma se kterýma bych si pokecala nebo vyměnila nějaký názor. **To má všechno kolem té dvacký a co chceš ve čtyřiceti si s nima povídat.****

Já si myslím, že pro člověka, který úplně už třeba už nemá malé děti tak je to tam úžasné, třeba pro mě to **Sluníčko je taková oáza, protože tím že jsem na mateřské byla na vesnici okolo nás žádné matky s dětma v mojem věku nebyly tak já jsem byla celou mateřskou poměrně izolovaná, navíc jsem se sem přivdala odjinud, takže pro mě mateřské centrum je pro mě místo kde můžu**

poznat nové lidi které bych na ulici stěží pozdravila protože bysme se neznali. Kdežto tam najednou máme něco společného, mluvíme o dětech mluvíme o svých zájmech, je to tam takové místo kde najednou přirozeně se můžu seznámit s lidma které bych normálně nepotkala a protože jsem právě příchozí odjinud tak tady nemám vazby jako spolužáky, nemám tu to mládí za sebou to dětství a najednou po mnoha letech, kdy já tady jsem přes dvacet let tak najednou mám spoustu známých které jsem ale do teďka neměla, a všechny se nějak vážou k tomu sluníčku. Ve chvíli kdy jsem tam začala chodit z nějakých důvodů, s tím že jsem začala pomáhat při nějakém projektu tak najednou jsem potkala spoustu nových lidí a pro mě strašně příjemné že najednou nejsem jakoby opuštěná v tom nějakém časoprostoru a i když třeba už nemám ty přátele malinký, který by si tam hráli už mám velký děti, v podstatě dospělý tak je to pro mě strašně příjemný protože tím, že jsem měla děti brzo tak matky které tam jsou tak jsou v podstatě i často v mojem věku nebo jenom trochu mladší. Ne nějak o dvacet let, ale někdy třeba jenom o pět nebo o pár. Ale je to hrozně příjemné místo právě pro to, že si člověk tam může dát to kafe, je to tam takové vlídné, najde si tam každý svůj koutek, když se chce s někým bavit o samotě nebo mě třeba nadchlo, že po dlouhé době jsem si mohla zazpívat. Že najednou jsem přišla na nějakou úplně jako akci ale bylo před Vánoce a najednou paní ...přinesla housle a já jsem po mnoha letech si zazpívala s houslema. To se mi nestalo fakt mnoho let a ve mně to vzbudilo takovou euforii a opravdu jenom tím, že to bylo v tom prostoru, který je takhle jako vlídný pro příchozí a aj když jsme třeba se neznali tak najednou jsme mohli spolu zpívat a to je to se člověku nestane na ulici. Každý je ve svém soukromí zalezlý, každý má svůj vlastní nějaký život svoji rodinu, ale nestane se vám běžně, že se najednou potkáte s cizím člověkem a tak jako sednete a tak se jako dotknete téměř srdcem přesto že toho člověka v podstatě neznáte. Takže určitě to sluníčko je takový prostor pro sdílení, a pro jako najednou člověk je tam takový zapojený i když v podstatě přichází jako ten cizí a nikoho tam do té doby neznal.

Tak to vnímáte jako komunitní prostor?

Určitě komunitní prostor, určitě místo které jako kdyby pomáhá lidem sblížovat se a nějak jako nebyť opuštěný v té svojí rodině, která ho jako kdyby částečně izoluje od toho okolí a ty problémy které má nebo takové ty denní starosti tak najednou tam se to tak jako otevře a je to jako když lidé se scházeli, ženy se scházely u studně, když byla jedna studně někde na náměstí nebo na návsi tak tam se sešly a pokecally nebo měly širší rodinu žilo mnoho generací spolu a člověk přirozeně někam patřil, ale teďka každý si jede ve svém domečku, bytečku a má nějaké sousedy a tam chce mít taky jakýsi odstup takže najednou jsou lidi izolovaní a opuštění kdežto v tom sluníčku se to stírá ty rozdíly i věkové. I ten jejich přístup když tam přijde někdo nový jo a teď prostě se rozkukává, třeba má problém po x letech na mateřské s dětma má problém komunikovat a teď přijde tam nový, někdo ho tam přivede nebo se odhodlá se konečně sám a oni mají tak úžasný přístup, je ahoj, všichni si tykají, my si tady všichni tykáme, všichni si říkají ahoj, a teď pojd', všechno ukážou o děti, prostě na děcka jsou milí, hodní, hned nabídnou ty programy, tady si můžeš dát kávu, tady si dáš čaj, jo že i ten přístup toho odbourá i ten strach toho člověka který tam chce jít, ale má strach jde tam sám. Takže jsou tam takhle i přátelští, z člověka to tam spadne,

prolomí ty ledy, a začne, já jsem měla pocit, že neumím komunikovat s lidma po těch deseti letech vem si papuče, umyj si ruce, zase jsi neposlechl, všechno opakuju třikrát jo, takže ten problém té komunikace. Pak jsem měla někde jít a udělat někde s někým rozhovor na ulici s někým třeba pro noviny a já koptám a zadržávám se, zjistím že neumím říct ani ř, přes telefon mi to nedělá problém, to dělá osobní kontakt, přes telefon vyřídím všechno, takže i to prostě bavit se tam s těma maminkama nebo je tam ta beseda a jdu na besedu a teď se chci něco zeptat a než se člověk odhodlá a než zvedne tu ruku a pak už se rozvykládá, pak už to z něho spadne, protože ví, zná tam ty obličejy, jo a ví že není mezi cizíma, že je vlastně mezi svýma, že to odbourá tu komunikativní neschopnost, kdy člověk má strach něco říct.

Myslíte si, že vám to pomohlo spíše z hlediska těch dětí, nebo i že vám to dalo vám

osobně něco to mateřské centrum?

Určitě i z hlediska dětí, že ty děti mají jiný přístup k půjčování hraček i na hřišti nebo tak vidí pořád stejné lidi, stejné děti, stejné hračky od sousedů, tam je toho víc těch hraček, tety s nima umí komunikovat dobře i když já tam teda nejsem prostě tak jo mají nějaké takové, ví, že tam je kuchyňka, tam se musí najít, že se nejlí tam a tam, jo že to i jak v té školce že se ty děti tam i něco naučí, mají tam ty jiné hračky. I tomu dítěti to pomohlo, že není pořád s tou maminkou doma. Ale i vlastně těm rodičům jo, té mamince vím, že tam chodí i tatínci nebo jdou tam i oba dva, dokonce vím, že tatínek byl i na mateřské, jo že tam chodil, je to shodou okolností můj spolužák, takže jsme si pokecali, člověk by ani nevěřil, že zrovna jo tenhle tatínek tam může jít a pokecat si, dokonce i tvořil, dělal odličky ze sádry s dítětem. A fakt jako supr a vím, že hodně lidí si to chválí.

Já bych řekla u nás teda tak samozřejmě mělo to vliv i na děti, ale protože těch dětí mám víc tak spíš to mělo vliv na mě osobně právě jednak v té komunikaci a jednak že jsem zjistila že řeším problémy a myslela jsem i, že tohle řeším jenom já, že jsem naprosto neschopná, ale tam jsem právě zjistila, že podobné věci řeší minimálně každá druhá, takže jako v tomto mi to strašně dodalo jakoby sebevědomí a jo mám to tam ráda. Spíš já bych řekla, že to pomohlo teda spíš mě než mým dětem.

Pro mě nejvíc ty besedy a spíš já jako hůř navazuju známosti a kamarádství a já mám spíš takové to vyčkávací období jako delší, ale zase strašně ráda pozoruju. Takže já třeba čerpám i z toho, že si tam jenom sednu, dám si tam to kafe a pozoruju prostě ten šrumec kolem mě a poslouchám, co kdo probírá a tak a právě tím zjišťuju, že nejsou tak neschopná a že je to plus, minus jo. A tak jo pozitivní, jenom dobré.

Tak za mě je to spíš že je to o mě, ne jako o těch dětem, samozřejmě pro děti je strávený čas s dalšíma dětma, učit se nějaké socializaci mezi ostatníma, začlenit se do kolektivu i když moje první dcera se kterou jsem tak hlavně docházela ta se teda moc nezačleňovala, ona je velký introvert. Takže na nás to nemělo nějaký velký efekt co se dětí týče, ale spíš jako tak na mě, že opravdu člověk se zocelil, zase se naučil

komunikovat, jak už tady bylo řečeno, takže na mě.

Jestli to mělo větší vliv na dítě nebo na vás.

Určitě na mě, na mě stoprocentně, tím že jsem byla odpočinutá, zklidněná, zrelaxovaná vyloženě, takže tím pádem mě dítě tolik neštvalo, nevytáčelo, že jo, určitě a přesně jak si říkala, **dítě zapadne do kolektivu, naučí se v tom kolektivu chovat, spolupracovat což je úplně skvělé.** Že takhle jako izolovat dítě je kolikrát daleko horší. Takže myslím si, že to byla taková ta oboustraná, ale fakt jako odpočatá spokojená matka si myslím, že je to nejlepší.

Na tom hřišti to dává člověk furt pozor, pozor schody, klouzačka, spadne tam, jo furt se tam někdo škube o ty odrážedla nebo něco, kdežto tady prostě jak kdyby ty děcka byly fakt v té školce, jo a nejsou tam ani tak nějak, jsou hádky mezi těma dětma, ale prostě je nás tam na těch děcek víc, nejenom ty maminky, ale i ty tety a přece jenom tu tetu z té tety mají přece jenom větší respekt než z toho rodiče, nebo než vlastně, ta kamarádka, jak kdo třeba že, většinou třeba moje děti měly větší respekt když jsem řekla já jo něco prostě musíme půjčovat hračky, vrať tys to vyškubl tomu chlapečkovi z ruky, tady máš spoustu jiných hraček a když pak přijde teta a vidí už tady ty rozbroje tak už jak kdyby před tou tetou má ten respekt nějaký. Jo, **i když jsou teda tety hodné, ale vyloženě fakt člověk sedí a nemusí tak jako merčit pozor spadneš nebo tak něco.**

Je tam ten bazének vytapicírovaný Jo a fakt člověk pokecá, odpočine, vymění si spoustu informací s ostatními a zjistí, že v tom nejsem sama, že nejsem já ta prostě, že vyteču kolikrát, že mě něco vyhodí, rozhodí z těch děcek, ale člověk se uklidní a přijde domů a si řekne já je já řeším takové blbosti oproti ostatním problémům co kdo má třeba a řeší třeba nějaké psychické problémy, sociální.

Využívala jste i třeba besed na to téma? Třeba s psychologkou?

Já konkrétně teda jako tady ty besedy ne, **já většinou to tvoření protože miluju ty ruční práce**, já si u toho nejvíc odpočinu, ale **když třeba beseda o rakovině prsu, jak se starat o prsa, protože mám kamarádku z okolí, která to teďka momentálně prožívá tak to mě zajímalo to jsem si teda zašla na tu besedu, ale konkrétně psycholog, plánovala jsem tolikrát, že půjdu jo. I když třeba nemluvit, ale poslechnout nějaké ty rady a tak. Sice závěrem našeho kurzu bylo, že bych, já jsem řešila nějaké věci se synem nejstarším, ohledně nejstaršího syna, pak se na mě ta psychologka podívala a řekla, myslím, že byste ke mně do poradny měla přijít spíš vy než ten syn. Tak jsem se nad sebou opravdu teda zamyslela, ne ta byla fakt výborná, super. Začala jsem na sobě pracovat a ještě jsem tam nedošla.**

Nejhorší je, že člověk si uvědomuje, co dělá špatně, ale kolikrát s těma třema dětma pak jako úplně zatmění, hned si to neuvědomí, napomene, zařve nebo něco a pak si říkám kvůli tahové hovadině, kdybych nebyla nervozní matka tak bych třeba tak nevytekla kvůli téhle maličkosti. Takže fakt jako mě to pomůže, že se tam jdu sklidnit a vidím, že nejsem jenom já taková hektická matka, že jsou i ostatní a že taky řeší takové jako blbosti a některé třeba horší takže fakt mě to jako **v tomhle jako povzbudí. No plánuju tam taky jít do té poradny.** Musím říct, že třetí dítě mě vyškolilo, jo že neberu si už moc tahle věci a úklid doma, všechno musí být perfektní, pozor neřapej po stole, u dvou jsem ještě jo, to u nás tácky, nenadrob, toto, u třetího se to neřeší vůbec. **To už prostě já**

jsem zjistila, že bych byla otrok domácnosti, a už jsem pak z toho já nervozní, musíme uklidit, než jdeme ven, protože co kdybych potkala kamarádku ta přišla k nám na návštěvu a viděla ten čurbes, ty hračky rozházené, já bych se cítila že nezvládám domácnost, takže teď je to tak, že neřeším, třetí dítě mě vyškolilo neřeším, protože my stejně z toho venku přijdem a to je do deseti minut tam, kde to byl před tím než jsme před dvěma hodinama odcházeli.

Já si myslím, že tím že jsem tam nechodila s dětma protože už byly prostě velké tak mě to určitě posunulo v tom, že jsem začala pracovat na projektech, ke kterým bych se normálně nedostala. Takže pro mě to bylo setkání, protože pracuju a máme firmu a v podstatě jako pořád v té práci jsem jenom, tak najednou jsem měla možnost spolupracovat na něčem kreativním, na něčem co je jako kdyby z neziskového sektoru, ale zároveň to pro mě bylo zajímavé, nějakým způsobem inspirativní, pro mě takový jako oddech. Taky jsem se začala zabývat věcma, kterými bych se normálně nezabývala, trošku jsem jako přehodnotila pracovní vytížení a trošku jsem ho přesunula částečně do tady těch aktivit. Protože samozřejmě člověk jako jede na doraz, ale je příjemné jako zapojit se do nějakých aktivit, které vám zase dají nějakou energii zpátky nejenom že člověk jenom dává pořád, ale když děláte něco co vás baví a vidíte že ty ostatní to taky baví, jsou nadšení z projektu, nejdou po penězích, ale že dělají něco kreativního, smysluplného pro druhé, tak potom je radost se na takovém projektu podílet a myslím si že pro mě je to v tomhle to Sluníčko strašně pozitivní, že jenom to není nějaké hlídání s přednáškou, ale opravdu pomáhá a nějak inspiruje spoustu lidí k věcem které, dál jako přesahují to co by dělali kdyby do toho Sluníčka nepřišli, protože doma by to prostě sami nevymysleli. Vždycky je potřeba se inspirovat jako kdyby navzájem a na to je právě ten prostor toho Sluníčka ideální, někdy tam u kafe a u bábovky vzniknou věci, které by člověk prostě sám s nějakou kamarádkou doma nevymyslel. Doma by si dal kafe, prokecal by ten čas, ale nikdy by se nepustil do nějakých projektů nebo by prostě nedostal tu kuráž do toho jít. Prostě by se do toho neodhodlal, třeba by ho to i napadlo, ale nikdo ho jako kdyby nepostrčil, aby se do toho pustil.

Myslíte si, že informace, které jste centru získaly, využijete v budoucnu i při návratu do zaměstnání?

Tak určitě u těch jazykových kurzů třeba, protože já jsem zatím pořád mluvila o tvoření, ale navštěvovala jsem jazykové kurzy u prvního dítěte. A já má ten pocit, že jsem ten věčný začátečník, který se přihlásí do začátečníků, zjistí, že vlastně všechno to zná, ale mám tu bariéru toho mluvení jo. Já můžu mluvit, všechno vím, pokud je to meilem nebo na papíře se domluví, ale ten blok prostě toho mluvení, mluvit s někým

a když už se konečně odhodlám díky tomu teda kurzu s někým mluvit tak pak nemluví zásadně s tím kdo mluví anglicky dobře a nebude angličan. Já tak jako anglicky s němcem a německy s Angličanem nejradši. Jo protože mám ten blok že když řeknu něco špatně a on se mi bude smát, že to nevím, ale jak jsem zjistila je to zas o cviku jo, že ten kurz jako to vím, že to využiju prostě i jinde v budoucím, protože teď bez těch jazyků mě do té práce nikdo nevezme jsem zjistila. Když se dívám po deseti letech na mateřské, a dívám se prostě na všechny ty práce, třeba já jsem dělala v kanceláři, kdybych měla jít někde dělat obchodníka nebo do dílny někde tak všichni už ve

směs tady jsou cizí firmy, buď komunikuje s Němcama a všude chtějí slovy i písmem německy nebo anglicky nejlépe obojí naráz. Kosmetička podlahových krytin taky musí ovládat angličtinu. Ano, ano. Tak jsem zjistila, že fakt bez těch jazyků nic.

Tak já to mám konkrétní, že, protože já teďka hledám práci a je to teda tragédie a já mám ten samý problém mluvit. Ale už jsem si to rozklíčovala, čím to je a ale stejně je to síla jako se přesto přes ten jazyk dostat. A taky úplně přesně jak přes kopírák, vždycky se přihlásím do začátečnicků, zjistím že ne, přihlásím se do mírně pokročilých, zjistím že furt ještě chápou a vím o co se jedná a rozumím, pak se přihlásím do pokročilých, tam vím, že z poloviny rozumím a nic neřeknu. Takže to je ale...

A v tom mateřském centru?

A v tom mateřském centru jo, tam se jako rozmluvím, ale u mě je to klasika, to není ale problém mateřského centra, ale můj osobní jako můj osobní, dělat ty domácí úkoly a připravovat se průběžně, protože já samozřejmě ten domácí úkol udělám těsně před tím než jdu do toho kurzu, takže to v podstatě ztrácí ten efekt, ale jako já, ale furt je to o mě to má ten pozitivní dopad, že pro sebe něco pro sebe udělám, že se vykopu z domu, dojdu tam jak se mi tam nechce jít, tak pak se mi z tamo nechce odcházet a jako do zaměstnání z tamo konkrétně bych řekla že bych něco využila nějaké informace spíš zas o mě osobně, jako že, ne že bych vyrostla ale spíš psychicky.

Myslíte to tak, že kdyby to mateřské centrum nebylo a byly jste s těma dětma opravdu jenom doma a nemohly jste tam docházet, jestli si myslíte, že vlatně to znovuhledání zaměstnání bylo těžší?

Já si myslím že by bylo těžší, protože ta komunikace je nesmírně důležitá, a aspoň na mě to mělo vliv ten pobyt doma že opravdu já mám problém i telefonovat a jako nechce se mi, řeším všechno takovými těmi jednoduchými povely jo a s těmi dětmi se bavím tak trochu jako jednodušej to znamená někomu pak něco vysvětlit je pro mě problém, slovní zásoba se mi neuvěřitelně zúžila.

A zpíváte si písničky dětské...

A zpívám si, ano jako takže toto mělo nesmírně jako pro mě efekt že jsem se jako potkávala s těmi jakoby na stejné úrovni a rozpovídalo mě to.

Ještě když vám do toho holky skáču jedna výhoda je toho, že je nás tam poměrně hodně, tím že se poznáme tak se tak už tou psychologií toho člověka seznámíme a pak známe mají známe takže když hledáte práci ono to zase přímo vychází.

Ano řetězová reakce.

Většinou kam jdeme na tom Vsetíně tak vždycky tam nějaký ten známý je, nebo známý známého, takže si myslím, že toto je strašně pozitivní.

Ano, Ano.

Takže i toto je hlavním přínosem, proč ne.

Tak já si myslím, že jako obecně tak jak jste mluvili o těch jazycích tak to má devadesát procent lidí ten největší blok má z komunikace, všichni se domluví písmem, ale slovy téměř nikdo, nebo se

domluvíme, ale nechceme, protože si myslíme jak už bylo zmíněno, že budeme dělat chyby, ale radši ty chyby budu dělat a proto se mi třeba ty jazykové kurzy líbily, protože byly malá skupinka, dostala jsem se často ke slovu což mě dost posunulo.

Já třeba před mateřskou jsem byla nucena komunikovat anglicky a i přes telefon a to což je daleko horší než takhle napřímo, ale je to určitě, mě osobně to dalo to, že jsem nezakrňela u dětí, byť své děti miluju tak jsem tam nezakrňela a trošku mě to rozvinulo. Ta sebezprezentace je lepší než byla kupodivu před dětma si myslím já a to že mluvíme jednoduše, že vysvětlujeme těm dětem, neberme to jako negativum, vezměme to jako pozitivum. Takový management svého času nemají ani vrcholoví manageři, co máte vy a všichni takže ale je třeba to prodat. My musíme si říci, že oni o nás musí chtít stát ti zaměstnavatelé. Takže takhle se

musíme prezentovat, a v tomto nás podporuje i to Sluníčko. Byť nechceme, musíme, musíme tam dojít, my máme určitou povinnost a vy už musíte naplánovat, jdu s dětma, musím mít svačinu, záložní plán kdyby náhodou přšelo, co si mám vzít svačinu. To je to samé, plánujete objednávky, kde máte rezervy, jak dojedou dodavatelé, jestli přijedou včas, nebudu mít manko? To je všechno, není to nic nic složitějšího, akorát

člověk se musí prostě soustředit na to, že se to rovná.

Tak pak přijdu k vám jo na ten motivační přetavíme to, co jste teď řekla, přetavíme do toho

Ale jo, uděláme to.

A já vám pak dovezu flašku.

Ale ne, to je o tom vy to umíte, my to všechny umíme, jenom si uvědomit co umíme.

Ano, já furt něčeho bojím, že udělám chybu nebo něco, ale vím o tom, že si z toho mám udělat to pozitivum, já to všechno vím, teoreticky to vím, hlava to bere, ale prostě. Ale myslím si, že k tomu musíš dozrát, ještě tomu dej čas.

Já mám ještě dva roky mateřské před sebou nebo rok, já k tomu dozraju za ten rok. Ale v tomto nás posunuje i to Sluníčko, protože se setkáváme s takovýma lidma, chodíme tam všechny, akorát jsme na sebe ještě nenarazily, ale o tom to je, jako člověk nemůže chtít všechno v jeden moment, ono to chce svůj čas, musí k tomu dospět. Člověka i potěší když za mnou někdo přijde a říká já čekám třetí, prosím tě porad' mi

jo a teď já prostě mám zas tu druhou úlohu, ne furt že já že furt chci radit, že nestíhám a chci navštívit tam tu poradnu, ale i já mám ten pocit prostě a úplně mě to uzemní, že já poradím někomu a řeknu ,nesmíš si z toho nic dělat, máme to všichni', že vlastně takhle si pomáháme navzájem.

Já zase jako zaměstnavatel když hledám někoho a když hledám na pozici jako kdyby ženskou pozici protože my máme ve firmě máme samý chlapy tak pro mě to že nějaká, takhle – personalisticky se nedivám na to co má ten člověk za sebou protože někdy to zaměstnání před mateřskou je tak vzdálená minulost, že to s tím člověkem už nemá prakticky nic společného

a pochybuju že si jako kdyby to považuje nějak za důležité když je deset, dvanáct let na mateřské tak je to nějaká minulost téměř jako prehistorická, která mu sice něco dala, ale v tuto chvíli už deset let už v tom nejede. Takže pro mě jako i kdyby měl sebelepší zaměstnání před mateřskou tak to pro mě není tak důležité jako to co napíše pod tu čáru. To znamená jaké má zájmy, pokud

tam nic není, má nějaké zájmy, zajímá ho vůbec něco? Nebo jaké má koníčky, čím se zabývá a ve chvíli kdy tam vidím že ten člověk třeba aktivně v tom Sluníčku nějak pracoval kdy se na něčem podílel, něco tvořil, byl dobrovolníkem v něčem, tak najednou je to pro mě cenné, protože vím, že matky jsou nejlíp motivovaná skupina právě proto, že ony si uvědomují, že je těžké zaměstnávat matku s dítětem, že ten zaměstnavatel musí počítat s tím že to dítě bude nemocné, že budou problémy, že v půlce dne bude najednou muset vyjet do školy, pro dítě které náhle onemocnělo. To všechno si uvědomuju, zároveň ale vím, že ta matka udělá všechno proto, aby si tu práci udržela, a aby jako kdyby v ní mohla pracovat. **A to Sluníčko je ideální prostor**

proto, aby si ty maminky vyzkoušely i to že musí prostě si zorganizovat ten čas, že tam jdou dělat něco jako kdyby navíc, ne jenom bavte mě, tady nudím na mateřské, ale naopak jdu se něco naučit, jdu na sobě pracovat, jdu se posunout dál, jdu se inspirovat, jdu do projektu přesto, že mě to bude stát čas a energii a nic z toho nebudu mít, nebudu z toho mít peníze. To je pro mě třeba jako pro zaměstnavatele strašně cenná věc, když vidím, že někdo je ochotný tu mateřskou prožít aktivně a na něčem se podílet. Protože znám spoustu maminek který opravdu jako celou mateřskou prokouřily na zápraží svého domu a děti jsou vypuštěny někde v okolí a nedovedu si představit, že takovou mamku bych si třeba do firmy pustila, protože třeba předpokládám, že mě bude se chovat úplně stejně potom přitom zaměstnání. Takže pro mě třeba jako mateřské centrum je pro mě ideální zdroj nějakých jako potencionálních spolupracovnic nebo případně i zaměstnankyň právě proto, že vím že jsou to aktivní holky který prostě udělají cokoli, co pro ně bude nějak jako přínosný nebo zajímavý a že tu práci nebudou brát jen jako zdroj nějakých financí což určitě po mateřské je většinou jako kdyby prioritou, ale zároveň že budou chtít udělat co nejlíp protože jsou na to zvyklý z toho Sluníčka. Takže to je pro mě třeba tak jako ideální prostor pro hledání právě spolupracovníku na projekty nebo na někou třeba nárazovou práci nebo tak. Já jsem si tam tak našla dvě inženýrky, který mi byly schopný naprosto totálně krátkým čase zpracovat výtahy z norem jo. Prostě jsem řekla tak dobrý je tady akutní situace musíte to zvládnout a ony fakt na to naběhly i s těma malýma miminama a v podstatě za týden mi vytáhly z těch norem všechny otázky co jsem potřebovala a bylo to neuvěřitelný, to bych v životě nikoho jako nenašla ani z odborníků kdo by mi to v tak šibeničním termínu udělal. Ale ony byly strašně namotivovaný a nabuzený a vlítly na to a prostě byla to bomba. To si nedokážu představit, že bych našla jen tak někoho takhle. Takže v tomhle je to neuvěřitelný místo kde prostě lidi chtějí něco dělat, nejsou doma pasivní.

Takže si myslíš, že to sluníčko je v návaznosti na trh práce přínosné?

Já si myslím, že pokud je zaměstnavatel osvícený a nejede jenom po tom, že hledá někoho kdo umí to a to a obávám se, že ty matky si to do těch životopisů nepíšou, protože jsou skeptické vůči sobě, mají nízké sebevědomí a to sluníčko jim může pomoci jako kdyby objevit sami sebe že

prostě nejsou tam už vykojený, zoufalý ženský co už neuměj ani mluvit, ale naopak, že jsou to jako kdyby ženský, který zvládly logistiku několika lidí, při té, dosud jím to dítě jako kdyby zatím nezahynulo v její péči, takže už jenom to je nadlidskej výkon a když při tom ještě zvládne něco navím tak to znamená ten člověk je jako kdyby schopný být flexibilní a je potřeba to těm ženským jako kdyby připomenout co všechno zvládají a že to není jako že jsou někde zoufalý na mateřské, ale naopak, že je to něco jako kdyby sami si vytvořili nějakou skupinu, které se věnujou, že jsou jako víc než trenér, který to dělá pár hodin denně. Jako ředitelka malé firmy.

Ono totiž to není povinnost starat se o děti, pro nás je to vrozená vlastnost, kterou musíme využít, to není povinnost, protože je spousta žen, které nemaj děti a nechcou ty děti mít, protože se na to necítí, nebo je maj a nestaraj se, ale myslím si, že devadesát procent maminek se snaží pro své děti mít to nejlepší tak proč to nemít pro sebe, když to dokážete dát dítěti tak to dokážete dát sobě. Proč ne.

Tak já bych jenom závěrečnou otázku, kdo byste kdo chtěl něco k mateřskému centru, vlastnímu rozvoji...

Já narážím u mateřského centra narážím na jeden problém, že pořád bojuje s financema a jako kdyby město mu jako kdyby velkoryse s takovou jako téměř úlitbou poskytuje teda nakonec ty peníze aby vůbec přežili, připadá mi to trestuhodný a připadá mi že město by si, nebo lidé kteří jsou za to odpovědný by si měli uvědomit, že to není nějaká libůstka nějakých praštěných ženských který potřebujou si zaplatit nájem aby si mohly dávat kafe, ale že je to opravdu součást komunitního života celého města a pokud by takové centrum zaniklo nebo prostě bylo ohroženo na existenci tak je to strašná škoda pro celé město, protože v tady tom může vyjít spousta pozitivních jednak sebevědomých lidí, kteří se najdou a posunou jako když z těch dospělých, ale i **ty děti jsou připravené potom daleko líp na život než když jsou támhle někde v rodině**

izolovány. Takže myslím si, že mateřské centrum by rozhodně mělo být místo které je důležité jako kdyby strategicky pro to město, jako nechápu to, když se zpochybňuje vůbec existence a jako kdyby ne občas jsou mediálně takové ty tlaky na to, jestli vůbec peníze se najdou někde, no dobře tak vám to teda milostivě ještě poskytneme, ale v podstatě nechápeme, proč bysme měli nějakou bandu mamin támhle podporovat. To prostě mi připadá trestuhodný tady ten postoj. Jak to pomáhá dětem při vstupu do školky?

No my jsme právě díky tomu začaly do toho mateřského centra chodit, protože malého nevzaly do školky, protože nebylo místo, těch dětí se teďka rodí víc a školek ubylo a proto, aby mu to nebylo líto, protože denně mě brečel, proč já nemůžu jít do školky a Markétka tam jde. Jo takže jsem začla i z toho důvodu začla víc navštěvovat mateřské centrum, protože už pro něj to byla taková jako školka. Je tam herna velká, jsou tam ty tety, děti, jo a teď prostě ta maminka tam není třeba jo, **buď tam jsem a dám si kafe, nebo si odskočím vedle do místnosti k té kadeřnici nebo prostě na to tvoření** jo že už to byla taková příprava do té školky což bylo úplně supr v tady tomto. **Anebo jak říkala paní, že tam vyloženě jak kdyby si vybírala ty schopné maminky, když vlastně jána té ulici takhle nebo když jdu někomu žádat o práci opravdu jo mám takový ten ostych, bojím se, mám**

strach a pak před tím zaměstnavatelem působím fakt blbě. A teď když přijde s nějakým projektem a nějakým nápadem a já se jsem prostě deset let doma, mě to strašně baví, mě to naplňuje, a manžel mě říká ty toho máš tolik, ty děláš po nocích jo a proto říkám to je jiná práce, já si u toho odpočinu, prostě já vypnu a začnu dělat prostě něco jiného že tak jak i pro to dítě že pak ty děcka jsou připravené na tu školku, já jsem měla hrůzu z toho že ten nejmenší je největší mamináč, jo a že prostě jdu aspoň na dva dny někam do práce a on jde do té školky a já jsem byla úplně překvapená, protože fakt on je z těch tří nejvíc zvyklý na to Sluníčko a v té školce mě neřve tak jak mi řvaly ty dvě děti před tím.

Tak my ještě nejsme ve školce tak nemůžu posoudit. Já jsem tahle o tom nepřemýšlela o té školce, já jsem si užila svoje s dětma, co se nástupu do školky týče, takže to nevím. Takhle jsem jako nikdy do souvislosti nedávala trochu možná úskalí bych viděla s čím měly naše děti problémy že přece jenom je to takové jakoby volnější, to dítě sice musí se dělit o ty hračky, není tam samo stejně jako v té školce nicméně furt je to takové jakoby volnější jo kdežto v té školce přece jenom je režim který se musí jako dodržet v té školce tak to třeba některým dětem může dělat problémy přesto, že chodily do mateřského centra, ale to je tak strašně individuální, já mám čtyři děti a každé je naprosto jiné. Tak že bych to jako nějak extra do souvislostí jako nedávala. Ale chtěla jsem právě popřát tomu mateřskému centru ať se jako daří, protože když vidím ten program který mají, každý den něco, opravdu že si vybere snad každý a když jsme začínaly chodit tak to bylo takové jenom třeba pátek, že to bylo opravdu takové jako volné jenom že ty maminky se mohly pod tou jednou střechou sejít a daly si tam to kafe a v pátek byl třeba byl nějaký čaj, jako že něco společného a postupně se to tak nabílo že ten program je fakt pestrý, že těch aktivit je spousta možná se to rozjelo opravdu ve velké míře, tak bych jim přála aby právě nemusely řešit takové přízemní věci jako jsou peníze. A aby to prostě fungovalo, aby se fakt nemusely strachovat, jestli to pojede a jestli budou mít zase na měsíc a na provoz tak aby si od teď toho odpočinuly. Vnímáte mateřské centrum jako vzdělávací instituci, myslím, jak člověk vnímá organizaci která pořádá jazykové kurzy, nemyslím formální školu.

Já ano, ale takovou nenásilnou formou, takovou rodinnou formou.

Já bych řekla takovou osobnostní.

Tak mám program, tak si vyberte, aha super angličtina, tak tu jsem ještě neměla tak si ji dám, ono je to takové, jako že nechci říct podprahové, ale takové je to nenásilné. Když půjdete do jazykovky zeptat tak máme začátečníky, mírně pokročilé, pokročilé., ti jsou tehdy, tehdy, tehdy. A musíte si vybrat. Jenže s tím děckem musíte řešit hlídání, jestli tam bude křičet, nebude křičet. Takže toto je taková nenásilná forma, určitě je to vzdělávání. O tom žádná.

Teď tam vlastně jdou ty počítačové kurzy, což teď je o to velký zájem o ty počítačové kurzy, myslím Excel, mají tam teda plno, já jsem se byla podívat.

To mě hrozně mrzí, to mě právě hrozně mrzí, že to začlo, teď když už nemůžu, že to prostě nebylo dřív. No oni říkají že to je poptávka jo, tam jde i o to, že oni se fakt i ptají kdo co, jak zjistili, že na to tvoření ty maminky už moc nechodí jo a že teďka opravdu je zájem jo o ty počítače, protože

opravdu ta která chce jít do práce a je fakt doma dýl, po dvou dětech že třeba šest let doma tak prostě, to jde, vývoj jde úplně někam jinam a já se vrátím k nějakému Wordu a teď zjistím, že ty wordy už ani nejsou, jo a teď já otevířu počítač a já kolikrát ani nevím. Teď jsou úplně jiné počítače, my jsme měli počítač v práci, klasickou obrazovku, bednu dole jo. A teď prostě to má ty ploché obrazovky, já nevěděla kde to mám zapnout jo. Já mám doma notebook, teď už je to všecko v mobilech, já už ani ten notebook nepoužívám, já si přečtu maily, vyhážu to,

maximálně odpovím. Ale co já si mám s kým mailovat že, protože když nejsem v té práci, jsem na té mateřské s těma děckama. Takže fakt i ten přínos toho i těch počítačů a nejhorší je to, že my třeba ty jazyky jsme začínaly v té době kdy skončila ruřtina a najelo se prostě na jazyky a ještě se to tak nevyžadovalo. Jo takže ano jo, mluvím anglicky v té práci, teď jsem deset let doma a opravdu mě nikdo nezaměstná, když neumím ten jazyk. Teď ta generace po nás, ti už prostě mluví a oni ani nemají strach, oni to mají od školky, přesně. Oni ví. Ale já prostě když deset let mluvím doma s děckama a pak mám někde něco říct, já, já jsem zapoměla kompletně úplně všechno. Mě to Sluníčko dává do formy prostě.

Jsou určitě známí lidi, kterým nestačilo už ani tohle, zjistili, že jim něco jde a pak je to posunulo k dalšímu vzdělání, buď si dodělaly střední školu, nebo si úplně jako udělaly kurzy, znám spoustu holek, kterým pak nestačily ani tady ty kurzy v tom Sluníčku, normálně si zaplatily kurzy nebo šly přes Úřad práce a předtím by tam nešly, protože by nenašly odvahu. A někdo občas zaslechnu, že šel i na vysokou, já jsem taky studovala vysokou až v dospělosti a v podstatě taky ze stejného impulsu, že mi nestačilo, že vím to, co vím a těch informací jsem se nebyla schopná dobrat jednoduše, rychle sama, tak jsem šla na vysokou a udělala jsem si ji. V podstatě to může být stejný, inspirativní pro někoho dalšího, že se najednou jako z té otupělosti tam probere a zjistí, že vlastně ho něco baví a děti za chvíli odrostou a bude se chtít něčemu věnovat, co ho bude v té práci bavit že. Člověk může chvíli rovnat zboží v regálech, ale potom když ty děti odrostou a už třeba není takové to akutní finanční tak každý chce dělat to, co ho baví, nemůžete strávit život prací, která vás nebaví. To je prostě frustrující. Takže to určitě jako je takový impuls k sebevzdělávání, k tomu začít jako na sobě pracovat víc než jenom s čítankama s dětma. A navíc máme na to čas relativně, v té práci už ten čas fakt nebude, bude práce, pak půjdeme domů za dětma, budeme muset zaobstarat děti, ono je to celkem výhodný čas jako ta mateřská jako se realizovat, je to těžké, je to hodně těžké s těma dětma, ale ne nereálné.

Já jsem si taky vždycky říkala, že když už tak si dodělám vysokou školu, to je takový můj sen jako udělat si tu školu, to jsem říkala, že počkám, až prostě fakt budu na té mateřské, holt mám tři děti, teď si to nedokážu představit že bych se ještě měla učit, ale hrozně bych chtěla, u mě je blok ten jazyk. On je už i na té vysoké škole.

PŘÍLOHA P 2: KÓDOVÁNÍ ROZHOVORŮ

Skup.	Kategorie	Kód	Text
2	Jak byly informace předány	Informace a zkušenosti ostatních matek	člověk když má nějaký problém tak jako tady to probere s někým třeba, nebo se zeptá jenom tak a vždycky někdo ví něco, ale teďka jako zrovna konkrétně případ nějak nevím zrovna z fleku.
2	Jak byly informace předány	Informace a zkušenosti ostatních matek	Taky já přesně, no si popovídáme s maminkama jaký je problém, a poradíme si navzájem.
3	Jak byly informace předány	Informace a zkušenosti ostatních matek	A v poslední době, dneska třeba bylo zajímavé téma, šátkování dětí kdy se nás tu sešlo tak šest sedm maminek a říkaly jsme si zkušenosti s nošením dětí v šátku.
3	Jak byly informace předány	Od zaměstnanců	šátkování dětí kdy se nás tu sešlo tak šest sedm maminek a říkaly jsme si zkušenosti s nošením dětí v šátku.
1	Jak byly informace předány	V kurzech, od lektorů	poděkování pro sluníčko, že mě to tam naučili
3	Jak byly informace předány	V kurzech, od lektorů	Určitě jako tady je možnost i vlastně nových metod, například koučování kdy prostě se to tady tak uplatňuje, že prostě potřebuje po mateřské do práce a jak znovu na to
3	Jak byly informace předány	V kurzech, od lektorů	kurz kurz ohledně výchovy dětí, myslím že se to jmenovalo jak vychovat šťastné dítě
1	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	zvyká si na jiný kolektiv, protože půjde do školky tak ať si zvykne být s cizími lidmi, s jinými dětmi, dělit se o hračky
1	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	Určitě i z hlediska dětí, že ty děti mají jiný přístup k půjčování hraček i na hřišti nebo tak vidí pořád stejné lidi, stejné děti, stejné hračky od sousedů, tam je toho víc těch hraček, tety s nima umí komunikovat dobře i když já tam teda nejsem prostě tak jo mají nějaké takové, ví, že tam je kuchyňka, tam se musí najíst, že se nejí tam a tam, jo že to i jak v té školce že se ty děti tam i něco naučí, mají tam ty jiné hračky.
1	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	Tak za mě je to spíš že je to o mě, ne jako o těch dětem, samozřejmě pro děti je to strávený čas s dalšíma dětma, učit se nějaké socializaci mezi ostatníma, začlenit se do kolektivu
1	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	dítě zapadne do kolektivu, naučí se v tom kolektivu chovat, spolupracovat což je úplně skvělé.
1	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	No my jsme právě díky tomu začaly do toho mateřského centra chodit, protože malého nevzaly do školky, protože nebylo místo, těch dětí se teďka rodí víc a školek ubylo a proto, aby mu to nebylo líto, protože denně mě brečel, proč já nemůžu jít do školky a Markétka tam jde
1	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	to dítě sice musí se dělit o ty hračky, není tam samo stejně jako v té školce nicméně furt je to takové jakoby volnější jo kdežto v té školce přece jenom je režim který se musí jako dodržet v té školce tak to třeba některým dětem může dělat problémy přesto, že chodily do mateřského centra
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	No já jsem sem začala chodit aby si malý zvykal na ostatní děti, protože je hodně fixovaný na mě, tak aby si zvykal na ostatní děti
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	určitě hlavně ta změna ať si zvyká na ostatní děti
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	vím, že mu to pomohlo, byl začleněn do kolektivu a je to dobré
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	dítě potká s ostatními dětmi, což je trošku připraví na školku
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	aby nebyl sám doma, protože si myslím, že je dobré, když přijde do kolektivu dětí, prostě nechtěla jsem, aby vyrůstal takkovej nějaký samotář

2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	jsme to zkusili s malým, protože je takový divoch a mezi ty děti aby se zapojil,
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	ítě si tu ahraje, je tu v kolektivu, aby se naučil
2	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	bude na tu školku připraven
3	Proč chodím do Centra	Aby si dítě zvyklo na kolektiv	kvůli svému dítěti, aby si zvyklo na větší kolektiv dětí
1	Proč chodím do Centra	Bezpečné prostředí pro děti	i když jsou teda tety hodné, ale vyloženě fakt člověk sedí a nemusí tak jako merčit pozor spadneš nebo tak něco. Je tam ten bazének vytapicírovaný
1	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	a hrály si s těmi jinými hračkami
1	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	dítě si pohraje s jinýma hračkama
1	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	není to jenom že tam přijdou matky ať si děti pohrajou
1	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	takže to dítě si pohraje
2	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	rotože je tady spousta hraček jiných než máme doma
2	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	Další je, že si děti zahrají spolu, kdežto doma bych byla sama se sebou
2	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	má tu plno hraček, já nenavštěvuji
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	aby to dítě nebylo jenom o tom hraní
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	akže kluci tady chodí strašně rádi, rádi si hrají
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	Já jsem tu přišla nejenom kvůli dítěti
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	ale hlavně pro to dítě
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	Já jsem třeba tady začla chodit kvůli dítěti
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	a děcka si tady prostě krásně spokojeně hrají
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	děti si tu rády hrají
3	Proč chodím do Centra	Hračkárna, zájmy dětí	Protože tu jsou ty hračky.
1	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	všechny moje vrstevnice už chodí do práce a já jsem už zůstala sama
1	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	protože tím že jsem na mateřské byla na vesnici okolo nás žádná matka s dětma v mojem věku nebyly tak já jsem byla celou mateřskou poměrně izolovaná, navíc jsem se sem přivdala odjinud, takže pro mě mateřské centrum je pro mě místo kde můžu poznat nové lidi které bych na ulici stěží pozdravila protože bysme se neznali
1	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	Každý je ve svém soukromí zalezlý, každý má svůj vlastní nějaký život svoji rodinu,
1	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	že tam jdou dělat něco jako kdyby navíc, ne jenom bavte mě, tady nudím na mateřské,
2	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	Tak já tady chodím, protože mám dvě děti malé, a protože doma je to pořád stejné
2	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	No pro mě bylo impulsem, že jsem byla už dlouho doma,
3	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	že moje děti se opravdu doma už nudí

3	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	Protože doma su sama, tak to jak se říká, nebaví a tady se člověk... S tchýni, to je o ničem, s chlapem taky
3	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	Že doma už je to takový stereotyp
3	Proč chodím do Centra	Izolace, doma je nuda	No, sestra má starší děti, a když se o tom bavíme, tak říká, že teda neví, jestli by chodila, ale minimálně to vědomí, že by měla kam, když jako když se bude cítit úplně jako šílenec v tom bytě, tak že I tato okolnost
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	spíš tím impulzem bylo, že jsme se s kamarádkou nemohly potkat, nebo se vzájemně navštívit.
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	my jsme měly čas takhle na sebe
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	potřebovala se nějak realizovat mezi maminkama zapadnout,
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	A teď konkrétně nechodím do žádného, nebo nevyužívám žádnou službu, ale chodím tam že chci, že chci pozdravit ty holky se Sluníčka, chodím tam za kamarádkama
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	kde by můžu bylo se setkat se s nějakými normálními ženskými
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	Ve chvíli kdy jsem tam začala chodit z nějakých důvodů, s tím že jsem začala pomáhat při nějakém projektu tak najednou jsem potkala spoustu nových lidí a pro mě strašně příjemné že najednou nejsem jakoby opuštěná v tom nějakým časoprostoru a i když třeba už nemám ty příátka malinký, který by si tam hráli už mám velký děti, v podstatě dospělý tak je to pro mě strašně příjemný protože tím, že jsem měla děti brzo tak matky které tam jsou tak jsou v podstatě i často v mojem věku nebo jenom trochu mladší
1	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	já jsem měla pocit, že neumím komunikovat s lidma po těch deseti letech vem si papuče, umyj si ruce, zase jsi neposlechl, všechno opakuju třikrát jo, takže ten problém té komunikace.
2	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	S dalším plánuju už tady určitě hned od začátku budu chodit. Je to vlastně i..., ono se tady setkají i maminky, a je to i pro ty děti i pro ty maminky velmi užitečné.
2	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	taková ta sociální stránka, popovídat si, dát si kafe
2	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	udělá něco jiného než doma samozřejmě, změna prostředí, kontakt s těma ostatníma maminkama.
3	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	htěla jsem se seznámit s ostatními maminkami, abych si předávala nějaké zkušenosti.
3	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	že už tu chodím kvůli sobě, dokážu porovnat svoji výchovu s výchovou jiných maminek
3	Proč chodím do Centra	Komunikace, socializace	takže já se ráda začlením do konverzace
1	Proč chodím do Centra	Komunita	zapadne mezi ten kolektiv a hned se cítí lépe
1	Proč chodím do Centra	Komunita	spíš jsem byla ta která ty aktivity připravovala pro tu místní komunitu
1	Proč chodím do Centra	Komunita	pro člověka který už nemá úplně ty malé děti tak tam je spousta možností jak se do toho vpravit, zapojit, využít některé služby

1	Proč chodím do Centra	Komunita	Určitě komunitní prostor, určitě místo které jako kdyby pomáhá lidem sblížovat se a nějak jako nebýt opuštěný v té svojí rodině, která ho jako kdyby částečně izoluje od toho okolí a ty problémy které má nebo takové ty denní starosti tak najednou tam se to tak jako otevře a je to jako když lidé se scházeli, ženy se scházely u studně, když byla jedna studně někde na náměstí nebo na návsi tak tam se sešly a pokecally nebo měly širší rodinu žilo mnoho generací spolu a člověk přirozeně někam patřil, ale teďka každý si jede ve svém domečku, bytečku a má nějaké sousedy a tam chce mít taky jakýsi odstup takže najednou jsou lidi izolovaní a opuštění kdežto v tom sluníčku se to stírá ty rozdílů i věkové
1	Proč chodím do Centra	Komunita	Já si myslím, že tím že jsem tam nechodila s dětma protože už byly prostě velké tak mě to určitě posunulo v tom, že jsem začala pracovat na projektech, ke kterým bych se normálně nedostala. Takže pro mě to bylo setkání, protože pracuju a máme firmu a v podstatě jako pořád v té práci jsem jenom, tak najednou jsem měla možnost spolupracovat na něčem kreativním, na něčem co je jako kdyby z neziskového sektoru, ale zároveň to pro mě bylo zajímavé
3	Proč chodím do Centra	Komunita	A teď? Tady jsou davy. A dřív mně to připadalo, že to nikdo nepotřebuje. Já vím, někomu to dělá problém, když je plno lidí, jo, hluk, teď bych řekla, že je hluk, dav...
1	Proč chodím do Centra	Kurzy, vzdělávání	Nicméně dodneška tam jsou věci které mě zajímají jsou tam kurzy
2	Proč chodím do Centra	Kurzy, vzdělávání	třeba je tu počítačový kurz, trochu psychologie
3	Proč chodím do Centra	Kurzy, vzdělávání	Teď, co je to neformálně, to je formální, to vzdělávání tady je
1	Proč chodím do Centra	Poskytované služby, zaměstnanci	I ten jejich přístup když tam přijde někdo nový jo a teď prostě se rozkoukáva, třeba má problém po x letech na mateřské s dětma má problém komunikovat a teď přijde tam nový, někdo ho tam přivede nebo se odhodlá se konečně sám a oni mají tak úžasný přístup, je ahoj, všichni si tykají, my si tady všichni tykáme, všichni si říkají ahoj, a teď pojď, všechno ukážou o děti, prostě na děcka jsou milí, hodní, hned nabídnou ty programy,
3	Proč chodím do Centra	Poskytované služby, zaměstnanci	A je to o té ochotě těch zaměstnanců. O té ochotě, kdykoliv člověk přijde a obrátí se na toho člověka, tak opravdu vždycky to jde s velkým úsměvem a hladko, toho já si strašně cením, protože kdykoliv jsem přišla, nebo se bavila s nějakou kamarádkou, když byla v Centru, bylo to úplně o něčem jiném
3	Proč chodím do Centra	Poskytované služby, zaměstnanci	A zaměstnanci jsou totálně v pohodě, vysmátí, spokojení.
3	Proč chodím do Centra	Poskytované služby, zaměstnanci	Ty kávy, se někdy najde, že... Nebo čaje dobrého, když nám tady někdy zaměstnanci uvaří čaj o desáte
3	Proč chodím do Centra	Poskytované služby, zaměstnanci	Nebo si půjčíš knížku z knihovny, že?
1	Proč chodím do Centra	Potřeba změny (prostředí)	prioritní bylo jako spíš že ty děti měly změnu prostředí
1	Proč chodím do Centra	Potřeba změny (prostředí)	že se vykopu z domu, dojdu tam jak se mi tam nechce jít, tak pak se mi z tama nechce odcházet a jako do zaměstnání z tama konkrétně bych řekla že bych něco využila nějaké informace spíš zas o mě osobně, jako že, ne že bych vyrostla ale spíš psychicky.
2	Proč chodím do Centra	Potřeba změny (prostředí)	příjemná změna než pořád sedět doma
2	Proč chodím do Centra	Potřeba změny (prostředí)	je to taková příjemná změna

3	Proč chodím do Centra	Potřeba změny (prostředí)	že potřebují změnu
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	a je to takové příjemné zpestření dne
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	Sluníčko je taková oáza
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	Ne nějak o dvacet let, ale někdy třeba jenom o pět nebo o pár. Ale je to hrozně příjemné místo právě pro to, že si člověk tam může dát to kafe, je to tam takové vlnivé, najde si tam každý svůj koutek, když se chce s někým bavit o samotě
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	To se mi nestalo fakt mnoho let a ve mně to vzbudilo takovou euforii a opravdu jenom tím, že to bylo v tom prostoru, který je takhle jako vlnivé pro příchodí a aj když jsme třeba se neznali tak najednou jsme mohli spolu zpívat a to je to se člověku nestane na ulici.
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	ady si můžeš dát kávu, tady si dáš čaj, jo že i ten přístup toho odbourá i ten strach toho člověka který tam chce jít, ale má strach jde tam sám. Takže jsou tam takhle i přátelští, z člověka to tam spadne, prolomí ty ledy, a začne
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	Pak jsem měla někde jít a udělat někde s někým rozhovor na ulici s někým třeba pro noviny a já koktám a zadržávám se, zjistím že neumím říct ani ř, přes telefon mi to nedělá problém, to dělá osobní kontakt, přes telefon vyřídím všechno, takže i to prostě bavit se tam s těma maminkama nebo je tam ta beseda a jdu na besedu a teď se chci něco zeptat a než se člověk odhodlá a než zvedne tu ruku a pak už se rozvykládá, pak už to z něho spadne, protože ví, zná tam ty obličejy, jo a ví že není mezi cizíma, že je vlastně mezi svýma, že to odbourá tu komunikativní neschopnost, kdy člověk má strach něco říct.
1	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	buď tam jsem a dám si kafe
2	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	no, myslím, že holky to tu vedou dobře
3	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	jinak ještě mi přišel hodně zajímavý veškerý jako komfort, že je to tady takové čisté, útulné.
3	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	pak se scházíme tady, a protože víme, že je nám tady dobře
3	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	tak se baví s váma a někdy jsem ze začátku ani neměla chuť komunikovat, nebo když jsem chtěla, přišla jsem, ale oni přišli, a první, co bylo
3	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	přišla jsem, ale oni přišli, a první, co bylo: „Ahoj, já su Kája, pracuju v Mateřském centru, a my si tady tykáme“, a já úplně v šoku, a úplně jako všechny, a Jana, a tady Lenka, Alča, tady paní vedoucí, a tady si můžeš to, a úplně v klídku. A já jsem si říkala, jsem si myslela, že si tady přijdu hrát s dítětem, a úplně jsem čuměla, jaký je tady komfort, a hlavně ten vztah k nám. Rodinný přístup. To je k nezaplacení.
3	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	Proto si myslím, že ty maminky tomu hodně pomohly, že to zjistila vlastně. Ta doba je jiná... Tady je pohoda...
3	Proč chodím do Centra	Příjemné prostředí, je to tu dobré	Že Mateřské centrum je velmi osvěžující.
3	Proč chodím do Centra	Společné programy pro matky s dětmi	No a zaujal mě velice jako program tady v centru, který je vlastně zaměřený jak hlavně pro ty děti tak i pro ty maminky které jsou na mateřské dovolené. Takže určitě jako využiju tady tohoto programu.
3	Proč chodím do Centra	Společné programy pro matky s dětmi	Takže já to mám tak jakože s tím dítětem
3	Proč chodím do Centra	Společné programy pro matky s dětmi	Když se zadaří. Je to fajn, je to dobrá příležitost a zvlášť, když člověk může přijít i s dítětem.

3	Proč chodím do Centra	Společné programy pro matky s dětmi	Ale I program, když jsem se bavila nedávno s nějakou maminkou z brna, nebo odkud, tak říkala, že výkon / cena – neporovnatelné.
3	Proč chodím do Centra	Společné programy pro matky s dětmi	Karneval třeba se nedá porovnat s karnevalem, který byl někde jinde, že to stojí za to
2	Proč se vzdělávám v RMC	Nízká finanční náročnost	já si myslím, že maminky těch peněz moc nemají proto investují tam kde můžou a čím menší peněz, tím lepší
2	Proč se vzdělávám v RMC	Nízká finanční náročnost	když to člověk chce podstoupit a nemá ty peníze tak je lepší tento kurz, než žádný
1	Proč se vzdělávám v RMC	Příjemná forma vzdělávání	Já ano, ale takovou nenásilnou formou, takovou rodinnou formou.
1	Proč se vzdělávám v RMC	Příjemná forma vzdělávání	ak mám program, tak si vyberte, aha super angličtina, tak tu jsem ještě neměla tak si ji dám, ono je to takové, jako že nechci říct podprahové, ale takové je to nenásilné. Když půjdete do jazykovky zeptat tak máme začátečníky, mírně pokročilé, pokročilé., ti jsou tehdy, tehdy, tehdy. A musíte si vybrat. Jenže s tím děckem musíte řešit hlídání, jestli tam bude křičet, nebude křičet. Takže toto je taková nenásilná forma, určitě je to vzdělávání. O tom žádná.
1	Proč se vzdělávám v RMC	Příprava na zaměstnání	Takže to je pro mě třeba tak jako ideální prostor pro hledání právě spolupracovníku na projekty nebo na nějakou třeba nárazovou práci nebo tak. Já jsem si tam tak našla dvě inženýrky, který mi byly schopný naprosto totálně krátkým čase zpracovat výtahy z norem jo. Prostě jsem řekla tak dobrý je tady akutní situace musíte to zvládnout a ony fakt na to naběhly i s těma malýma miminama a v podstatě za týden mi vytáhly z těch norem všechny otázky co jsem potřebovala a bylo to neuvěřitelný, to bych v životě nikoho jako nenašla ani z odborníků kdo by mi to v tak šibeničním termínu udělal.
2	Proč se vzdělávám v RMC	Příprava na zaměstnání	Jo, já si myslím, že nemám práci, tam, kde jsem končila předtím v práci, tak to skončilo, to už neexistuje ta firma, takže co bude za rok, nevím, no.
3	Proč se vzdělávám v RMC	Příprava na zaměstnání	Já se chystám jít do práce
1	Proč se vzdělávám v RMC	Rozvoj kompetencí, otevření obzorů	A v tom mateřském centru jo, tam se jako rozmluvím, ale u mě je to klasika, to není ale problém mateřského centra, ale můj osobní jako můj osobní, dělat ty domácí úkoly a připravovat se průběžně, protože já samozřejmě ten domácí úkol udělám těsně před tím než jdu do toho kurzu, takže to v podstatě ztrácí ten efekt, ale jako já, ale furt je to o mě to má ten pozitivní dopad,
1	Proč se vzdělávám v RMC	Rozvoj kompetencí, otevření obzorů	Já zase jako zaměstnavatel když hledám někoho a když hledám na pozici jako kdyby ženskou pozici protože my máme ve firmě máme samý chlapy tak pro mě to že nějaká, takhle – personalisticky se nedívám na to co má ten člověk za sebou protože někdy to zaměstnání před mateřskou je tak vzdálená minulost, že to s tím člověkem už nemá prakticky nic společného a pochybuju že si jako kdyby to považuje nějak za důležité když je deset, dvanáct let na mateřské tak je to nějaká minulost téměř jako prehistorická, která mu sice něco dala, ale v tuto chvíli už deset let už v tom nejede. Takže pro mě jako i kdyby měl sebelepší zaměstnání před mateřskou tak to pro mě není tak důležité jako to co napíše pod tu čáru. To znamená jaké má zájmy, pokud tam nic není, má nějaké zájmy, zajímá ho vůbec něco?
1	Proč se vzdělávám v RMC	Smysluplné využití času, zajímavé	Doma by si dal kafe, prokecal by ten čas, ale nikdy by se nepustil do nějakých projektů nebo by prostě nedostal tu kuráž do toho jít. Prostě by se do toho neodhodlal, třeba by ho to i napadlo, ale nikdo ho jako kdyby nepostrčil, aby se do toho pustil.
2	Proč se vzdělávám v RMC	Smysluplné využití času, zajímavé	Ale bylo to zajímavé, jak jsme si jako pokecali.

2	Proč se vzdělávám v RMC	Smysluplné využití času, zajímavé	Jo, byla jsem, jsme si pokecali, sice mám ještě rok do konce mateřské, ale bylo to zajímavé.
1	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	tam ani nejde o to, že by se tam něco nového naučil, to myslím ani není cílem, spíš jako to procvičit, procvičovat
1	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	člověk po porodu na to člověk ani nemůže být zvyklý to se točí všechno kolem děti, ale to si myslím, že mě dalo hodně navíc mi to stále procvičovalo moje jazykové dovednosti
1	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	A zpívám si, ano jako takže toto mělo nesmírně jako pro mě efekt že jsem se jako potkávala s těmi jakoby na stejné úrovni a rozpovídalo mě to. Ještě když vám do toho holky skáču jedna výhoda je toho, že je nás tam poměrně hodně, tím že se poznáme tak se tak už tou psychologií toho člověka seznámíme a pak známe mají známe takže když hledáte práci ono to zase přímo vychází.
1	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	protože opravdu ta která chce jít do práce a je fakt doma dýl, po dvou dětech že třeba šest let doma tak prostě, to jde, vývoj jde úplně někam jinam a já se vrátím k nějakému Wordu a teď zjistím, že ty wordy už ani nejsou, jo a teď já otevířu počítač a já kolikrát ani nevím. Teď jsou úplně jiné počítače, my jsme měli počítač v práci, klasickou obrazovku, bednu dole jo. A teď prostě to má ty ploché obrazovky, já nevěděla kde to mám zapnout jo. Já mám doma notebook, teď už je to všechno v mobilech, já už ani ten notebook nepoužívám, já si přečtu maily, vyhážu to, maximálně odpovím. Ale co já si mám s kým mailovat že, protože když nejsem v té práci, jsem na té mateřské s těma děčkama. Takže fakt i ten přínos toho i těch počítačů
1	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	Teď ta generace po nás, ti už prostě mluví a oni ani nemají strach, oni to mají od školky, přesně. Oni ví. Ale já prostě když deset let mluvím doma s děčkama a pak mám někde něco říct, já, já jsem zapomněla kompletně úplně všechno. Mě to Sluníčko dává do formy prostě.
2	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	Dalo mi to asi, jako do života asi nic moc spíš jako tak jako si tu přijde člověk na mateřské, jako trošku může, to je není jenom stereotyp jenom starat se o dítě.
2	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	Protože po těch šesti letech mateřské bez dalšího vzdělávání by nám v podstatě ujížděl vlak
2	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	Vzhledem k tomu, jak furt jde ta technika a tak dále dopředu, tak si myslím, že jo.
2	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	Při té mateřské to pomáhá, protože člověk nemá kontakt se zaměstnáním, já jsem třeba dělala v sociální sféře, a ráda si oživím počítače, třeba je tu počítačový kurz, trochu psychologie,
3	Proč se vzdělávám v RMC	Udržení kontinuity, nezakrňt	Protože to musíte furt sama odpovídat, každý furt samé řtuřu, řtuřu, a už jste sama..., uniká vám hodně
1	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	besedy s psychologem sociálními pracovníci
1	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	jsem tam začala chodit na besedy. Tak spíš než to tvoření mě zaujaly některé ty besedy
1	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	Pro mě nejvíc ty besedy
1	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	když třeba beseda o rakovině prsu, jak se starat o prsa, protože mám kamarádku z okolí, která to teďka momentálně prožívá tak to mě zajímalo to jsem si teda zašla na tu besedu
2	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	nevím jako ani, jestli třeba ty přednášky, nebo ty besedy
2	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	Já jsem akorát byla, to tu měla jedna paní přednášku o nějakém koučingu, je nějaká koučka
2	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	taky bych využívala ty přednášky
3	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	jinak občas chodím na nějaké besedy na různá témata
3	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	jsou tady velice zajímavé besedy, takže už jsme se domlouvaly vlastně, že si zajdeme
3	Typy vzdělávání	Besedy, přednášky	besedy
1	Typy vzdělávání	Ergoterapie	ale je to i o tom že opravdu jsou tam ty ergoterapeutické dílny

1	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	plus jazykové kurzy. Jednu dobu jsem tam docházela ještě na jazykové kurzy.
1	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	pak mě tam hodně oslovily jazykové kurzy
1	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	nejhorší je to, že my třeba ty jazyky jsme začínaly v té době kdy skončila ruština a najelo se prostě na jazyky a ještě se to tak nevyžadovalo. Jo takže ano jo, mluvím anglicky v té práci, teď jsem deset let doma a opravdu mě nikdo nezaměstná, když neumím ten jazyk.
2	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	No, chodila jsem , teď už nechodím, uvidím, třeba zase začnu, až bude malý větší, možná
3	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	ale kvůli sobě protože mě zaujaly jazykové kurzy
3	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	možná i tu angličtinu bych ještě začla dělat
3	Typy vzdělávání	Jazykové kurzy	vzpomínala, pro změnu na jazykové kurzy
1	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	Teď tam vlastně jdou ty počítačové kurzy, což teď je o to velký zájem o ty počítačové kurzy, myslím Excel, mají tam teda plno, já jsem se byla podívat.
1	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	jo a že teďka opravdu je zájem jo o ty počítače
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	semtam i nějaký kurz navštívím když je, záleží jaký je nebo o čem to je
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	také jsem tady nějaké ty kurzy navštivovala to určitě
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	na těch kurzech tady moc jako nechodím, na jednom jsem jenom byla, jako o Komunikace v rodině, jako jestli to něco změnilo to nevím
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	Já jsem třeba žádný kurz neabsolvovala, protože jsem věděla, že plánujeme další, takže mi připadalo zatím zbytečné, ale pokud třeba s dalším dítětem budu na mateřské, tak bych měla v plánu, pokud něco takového tady bude, že bych mohla něco takového tady vyzkoušet. Takže více méně až budu mít po té mateřské, tak by to bylo dobré.
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	Já jsem na takovém kurzu pořádném taky ještě nebyla
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	Já jsem to viděla, že asi tady to je, jsem to viděla ten koučink...
2	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	já nenavštívuji žádné semináře, co tady jsou, si myslím, že mi to jako nic neřekne
3	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	chtěla bych ještě zkusit nějaký ten kurzík takže budu ráda, kdyby nějaký počítačový kurz
3	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	vidím tu jsou různé jiné kurzy a ještě mě zaujaly právě než ty to kariérové koučování byl kurz kurz ohledně výchovy dětí, myslím že se to jmenovalo jak vychovat šťastné dítě tak si počkám, až to znovu bude a přihlásím se.
3	Typy vzdělávání	Kurzy, semináře (jiné než jazykové)	protože já jsem se taky dala na nějaký kurz, jaký ani nevím
1	Typy vzdělávání	Zdraví	beseda o rakovině prsu, jak se starat o prsa, protože mám kamarádku z okolí, která to teďka momentálně prožívá
3	Typy vzdělávání	Zdraví	Nejenom, že se to týká třeba zdravotnického hlediska,
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	takže zase pro mě je to inspirativní míst
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	A tím jsem se inspirovala
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	inspirace a protože mě to naučili v tom sluníčku tak v rámci toho jsem pak si vydala svoji knížku, mám tam poděkování pro sluníčko, že mě to tam naučili
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	že to člověka i psychicky dobře povzbudí jo namotivuje, potom má opravdu chuť dělat cokoliv
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	ale zároveň to pro mě bylo zajímavé, nějakým způsobem inspirativní

1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	Tak já to mám konkrétní, že, protože já teďka hledám práci a je to teda tragédie a já mám ten samý problém mluvit. Ale už jsem si to rozklíčovala, čím to je a ale stejně je to síla jako se přesto přes ten jazyk dostat. A taky úplně přesně jak přes kopírák, vždycky se přihlásím do začátečnicků, zjistím že ne, přihlásím se do mírně pokročilých, zjistím že furt ještě chápu a vím o co se jedná a rozumím, pak se přihlásím do pokročilých, tam vím, že z poloviny rozumím a nic neřeknu. Takže to je ale
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	spíš zas o mě osobně, jako že, ne že bych vyrostla ale spíš psychicky.
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	Ale v tomto nás posunuje i to Sluníčko, protože se setkáváme s takovýma lidma, chodíme tam všechny, akorát jsme na sebe ještě nenarazily, ale o tom to je, jako člověk nemůže chtít všechno v jeden moment, ono to chce svůj čas, musí k tomu dospět.
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	jdu se něco naučit, jdu na sobě pracovat, jdu se posunout dál, jdu se inspirovat, jdu do projektu přesto, že mě to bude stát čas a energii a nic z toho nebudu mít, nebudu z toho mít peníze.
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	Jsou určitě známí lidi, kterým nestačilo už ani tohle, zjistili, že jim něco jde a pak je to posunulo k dalšímu vzdělání, buď si dodělaly střední školu
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	A někdo občas zaslechnu, že šel i na vysokou, já jsem taky studovala vysokou až v dospělosti a v podstatě taky ze stejného impulzu, že mi nestačilo, že vím to, co vím a těch informací jsem se nebyla schopná dobrat jednoduše, rychle sama, tak jsem šla na vysokou a udělala jsem si ji. V podstatě to může být stejný, inspirativní pro někoho dalšího, že se najednou jako z té otupělosti tam probere a zjistí, že vlastně ho něco baví a děti za chvíli odrostou a bude se chtít něčemu věnovat, co ho bude v té práci bavit že.
1	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	Já jsem si taky vždycky říkala, že když už tak si dodělám vysokou školu, to je takový můj sen jako udělat si tu školu, to jsem říkala, že počkám, až prostě fakt budu na té mateřské, holt mám tři děti, teď si to nedokážu představit že bych se ještě měla učit, ale hrozně bych chtěla, u mě je blok ten jazyk. On je už i na té vysoké škole.
2	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	keramiku, která mě vlastně tak nadchla, že jsem ji dělala dalších x let
3	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	kdy prostě se to tady tak uplatňuje, že prostě potřebuje po mateřské do práce a jak znovu na to, takže je to nakopnutí
3	Vnímané přínosy	Inspirace, motivace	Tak si člověk říká, 'asi do toho půjdu, fakt'.
1	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	Já bych řekla u nás teda tak samozřejmě mělo to vliv i na děti, ale protože těch dětí mám víc tak spíš to mělo vliv na mě osobně právě jednak v té komunikaci
1	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	Takže na nás to nemělo nějaký velký efekt co se děti týče, ale spíš jako tak na mě, že opravdu člověk se zocelil, zase se naučil komunikovat, jak už tady bylo řečeno, takže na mě.
1	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	komunikace je nesmírně důležitá
1	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	maminky se mohly pod tou jednou střešou sejít a daly si tam to kafe
2	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	Určitě, ne každý... máme jenom jednu fungující babičku, má svůj život, své koníčky, babičky většinou všechny pracujou, takže nemáme hlídání, a někdy je toho
3	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	Že tady těch maminek chodí víc a víc hlav víc ví.
3	Vnímané přínosy	Komunikace s lidmi	Jako, potkám tu kamarádku, kterou jsem fakt neviděla deset roků, že? To nemá chybu
1	Vnímané přínosy	Noví přátelé, kontakty	kde si můžu pokecat, najít nové přátele, seznámit se.

1	Vnímané přínosy	Noví přátelé, kontakty	á jako hůř navazuju známosti a kamarádství a já mám spíš takové to vyčkávací období jako delší, ale zase strašně ráda pozoruju. Takže já třeba čerpám i z toho, že si tam jenom sednu, dám si tam to kafe a pozoruju prostě ten šrumec kolem mě a poslouchám
1	Vnímané přínosy	Noví přátelé, kontakty	Většinou kam jdeme na tom Vsetíně tak vždycky tam nějaký ten známý je, nebo známý známého, takže si myslím, že toto je strašně pozitivní.
1	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	dkud si přináším spoustu informací
1	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	teď chtějí všechny ty rady, ale tam se schází maminky všechny i s těma více dětma takže prostě předáváme si ty zkušenosti.
1	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	že dělají něco kreativního, smysluplného pro druhé, tak potom je radost se na takovém projektu podílet a myslím si že pro mě je to v tomhle to Sluníčko strašně pozitivní,
1	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	Člověka i potěší když za mnou někdo přijde a říká já čekám třetí, prosím tě porad' mi jo a teď' já prostě mám zas tu druhou úlohu, ne furt že já že furt chci radit
2	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	problémy, které tu můžeme řešit.
2	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	určitě
3	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	že si prostě sdělíte ty zkušenosti vzájemně? Ovlivňuje vás to nějak, i mimo centrum, váš život, že třeba změníte něco, co běžně doma děláte tím, že si vzájemně poradíte?
3	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	tam ty informace nemáme prostě podložené, kdo ví, kdo nám to odpovídá, tady je to prostě 'face to face', z očí do očí, takže je to takové přirozenější, než někde sedět doma, u toho facebooku
3	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	Já třeba obzvlášť oceňuju to, že tady vždycky dostanu odpověď na svoji otázku.
3	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	Protože někdy ti lidi opravdu neví, kam se obrátit, a v tom Centru prostě získají rady, opravdu které jsou někdy k nezaplacení.
3	Vnímané přínosy	Předávání zkušeností, schopnost poradit	A se domluvit a dá se to tady vyřešit
1	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	tam si děti pohrajou, mají jiné hračky
1	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	a jednak že jsem zjistila že řeším problémy a myslela jsem si, že tohle řeším jenom já, že jsem naprosto neschopná, ale tam jsem právě zjistila, že podobné věci řeší minimálně každá druhá, takže jako v tomto mi to strašně dodalo jakoby sebevědomí a jo mám to tam ráda. Spíš já bych řekla, že to pomohlo teda spíš mě než mým dětem.
1	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	Na tom hřišti to dává člověk furt pozor, pozor schody, klouzačka, spadne tam, jo furt se tam někdo škube o ty odrážedla nebo něco, kdežto tady prostě jak kdyby ty děcka byly fakt v té školce, jo a nejsou tam ani tak nějak, jsou hádky mezi těma dětma, ale prostě je nás tam na těch děckech víc, nejenom ty maminky, ale i ty tety a přece jenom tu tetu z té tety mají přece jenom větší respekt že než z toho rodiče
1	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	ty děti jsou připravené potom daleko líp na život než když jsou támhle někde v rodině izolovány.

1	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	to dítě že pak ty děcka jsou připravené na tu školku, já jsem měla hrůzu z toho že ten nejmenší je největší mamínáč, jo a že prostě jdu aspoň na dva dny někam do práce a on jde do té školky a já jsem byla úplně překvapená, protože fakt on je z těch tří nejvíc zvyklý na to Sluníčko a v té školce mě neřve tak jak mi řvaly ty dvě děti před tím.
2	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	pomáhá nám to hlavně pro ty děti
2	Vnímané přínosy	Přínosné pro děti	dítě si tu ahraje, je tu v kolektivu, aby se naučil
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	sem tam potom chodila pravidelně, ale většinou si odpočinout
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	maminka je hodinu dvě bez dítěte a prostě vyrábí něco rukama a myšlenky jdou jinam, tak si odpočinout.
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	takže jsem odpočatá já, malý je vyhrátý, vyradostněný, takže úplně spokojení, nadšení.
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	že odpočinu já
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	já si jako matka oddechnu, odpočinu, nepřemýšlím nad ničím
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	matky si v klidu vypijou kafe
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	když má někdo psychické problémy tak si tím odpočine
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	pocit té pohody, toho uspokojení takového fakt, že si člověk jako chvilku spočnul od toho dítěte, že opravdu těch čtyřadvacet hodin jako furt člověk jede, jede, jede v noci náhodou nebudí se, není náhodou něco, mě stačilo to odpočinutí, ta relaxace, ta pohoda
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	prostě stačí ta pohoda
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	Určitě na mě, na mě stoprocentně, tím že jsem byla odpočinatá, zklidněná, zrelaxovaná vyloženě, takže tím pádem mě dítě tolik nešťvalo, nevytáčelo
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	jo a fakt člověk pokecá, odpočine, vymění si spoustu informací s ostatními a zjistí, že v tom nejsem sama, že nejsem já ta prostě, že vyteču kolikrát, že mě něco vyhodí, rozhodí z těch děcek, ale člověk se uklidní
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	Takže fakt jako mě to pomůže, že se tam jdu sklidnit a vidím, že nejsem jenom já taková hektická matka, že jsou i ostatní a že taky řeší takové jako blbosti a některé třeba horší takže fakt mě to jako v tomhle jako povzbudí
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	pro mě takový jako oddech
1	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	A teď když přijde s nějakým projektem a nějakým nápadem a já se jsem prostě deset let doma, mě to strašně baví, mě to naplňuje, a manžel mě říká ty toho máš tolik, ty děláš po nocích jo a proto říkám to je jiná práce, já si u toho odpočinu, prostě já vypnu a začnu dělat prostě něco jiného
2	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	Teď mám další, malé dítě a vpadat si tady chodím odpočinout.
2	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	že jsem mohla dát malého někomu jinému a sama si odpočinout přitom jsem o něm věděla, že jsem ho měla nadosah
2	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	To si odpočinu, to je paráda.
2	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	u kterých jsem se odreagovala
2	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	ale je to přínos i pro tu maminku, maminka se tady odreaguje

2	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	někdy je toho na člověk a fakt moc, skoro 24 hodin denně, člověk má ho rád, ale je potřeba cítit se normálně, nebýt furt ve střehu.
3	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	Já vždycky když přijdu z Centra domů, tak se zase cítím jako člověk
3	Vnímané přínosy	Relaxace, odreagování	Určitě nám to pomáhá ve změně prostředí a vzduchu, určitě nám to pomáhá, nebo mně to pomáhá
1	Vnímané přínosy	Socializace	I o těch problémech, které prostě, jsem deset let na mateřské, pokecat si i s někým takovým rovným, mě už nikdo nechápe
1	Vnímané přínosy	Socializace	Jo že pak už se potkáme ve městě, říkám já to je maminka ze Sluníčka, neznáme se jménem, zdravíme se.
1	Vnímané přínosy	Socializace	ale nestane se vám běžně, že se najednou potkáte s cizím člověkem a tak jako sednete a tak se jako dotknete téměř srdcem přesto že toho člověka v podstatě neznáte. Takže určitě to sluníčko je takový prostor pro sdílení, a pro jako najednou člověk je tam takový zapojený i když v podstatě přichází jako ten cizí a nikoho tam do té doby neznal.
1	Vnímané přínosy	Socializace	I tomu dítěti to pomohlo, že není pořád s tou maminkou doma. Ale i vlastně těm rodičům jo, té mamince vím, že tam chodí i tatínki nebo jdou tam i oba dva, dokonce vím, že tatínek byl i na mateřské, jo že tam chodil, je to shodou okolností můj spolužák, takže jsme si pokecali, člověk by ani nevěřil, že zrovna jo tenhle tatínek tam může jít a pokecat si, dokonce i tvořil, dělal odlitky ze sádry s dítětem. A fakt jako supr a vím, že hodně lidí si to chválí.
1	Vnímané přínosy	Socializace	Takže i toto je hlavním přínosem, proč ne.
1	Vnímané přínosy	Socializace	jenom že ty maminky se mohly pod tou jednou střechou sejít a daly si tam to kafe
2	Vnímané přínosy	Socializace	Ne jen pro děti, ale také pro ty maminky
2	Vnímané přínosy	Socializace	popovídat s těmi maminkam
2	Vnímané přínosy	Socializace	ty sociální kontakty,
2	Vnímané přínosy	Socializace	dospělí kteří děti nemají, ti mají úplně jiné zájmy, a pokud děti mají, tak zase mají své starosti, nebo ty děti jsou rozdílně veliké, tak mají jiné problémy ta maminka
3	Vnímané přínosy	Socializace	že nestačí aby byly jenom ti dva sourozenci doma, že potřebují i někoho jiného mezi sebe.
3	Vnímané přínosy	Socializace	Tak jsem tady vlastně přišla i s dítětem tak jsem tady přišla i s dítětem abych navázala nějaký kontakt s maminkama tady v okolí.
3	Vnímané přínosy	Socializace	Pomáhá vám i ten kontakt s ostatními matkami,
1	Vnímané přínosy	Společné zájmy	To má všechno kolem té dvacký a co chceš ve čtyřiceti si s nima povídat.
1	Vnímané přínosy	Společné zájmy	Kdežto tam najednou máme něco společného, mluvíme o dětech mluvíme o svých zájmech, je to tam takové místo kde najednou přirozeně se můžu seznámit s lidma které bych normálně nepotkala
3	Vnímané přínosy	Společné zájmy	které mají vlastně stejně staré děti, takže už se stýkáme i mimo centrum dycky se tady jako velice těšíme do toho centr
1	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	největší přínos pro mě měl teda kurz efektivního rodičovství a pozitivní přístup k rodičovství
1	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	protože mě naučili po tom porodu přemýšlet trochu zase normálně a ne jenom mlékem. Takže donutilo mě to určité povinnosti zase že i doma se dělá nějaký domácí úkol, že mám čist, že musím si sama dostudovat, že to nedostanu všechno takhle na talířku, že to prostě potřebuju zjistit i sama, což si myslím že mě posunulo hodně dál

1	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	Taky jsem se začala zabývat věcma, kterýma bych se normálně nezabývala, trošku jsem jako přehodnotila pracovní vytížení a trošku jsem ho přesunula částečně do tady těch aktivit. Protože samozřejmě člověk jako jede na doraz, ale je příjemné jako zapojit se do nějakých aktivit, které vám zase dají nějakou energii zpátky
1	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	Tak já si myslím, že jako obecně tak jak jste mluvili o těch jazycích tak to má devadesát procent lidí ten největší blok má z komunikace, všichni se domluví písmem, ale slovem téměř nikdo, nebo se domluvíme, ale nechceme, protože si myslíme jak už bylo zmíněno, že budeme dělat chyby, ale radši ty chyby budu dělat a proto se mi třeba ty jazykové kurzy líbily, protože byly malá skupinka, dostala jsem se často ke slovu což mě dost posunulo.
1	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	Ono totiž to není povinnost starat se o děti, pro nás je to vrozená vlastnost, kterou musíme využít, to není povinnost, protože je spousta žen, které nemaj děti a nechcou ty děti mít, protože se na to necítí, nebo je maj a nestaraj se, ale myslím si, že devadesát procent maminek se snaží pro své děti mít to nejlepší tak proč to nemít pro sebe, když to dokážete dát dítěti tak to dokážete dát sobě. Proč ne.
1	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	Člověk může chvíli rovnat zboží v regálech, ale potom když ty děti odrostou a už třeba není takové to akutní finanční tak každý chce dělat to, co ho baví, nemůžete strávit život prací, která vás nebaví. To je prostě frustrující. Takže to určitě jako je takový impuls k sebevzdělávání, k tomu začít jako na sobě pracovat víc než jenom s čítkama s dětma. A navíc máme na to čas relativně, v té práci už ten čas fakt nebude, bude práce, pak půjdeme domů za dětma, budeme muset zaobstarat děti, ono je to celkem výhodný čas jako ta mateřská jako se realizovat, je to těžké, je to hodně těžké s téma dětma, ale ne nereálné.
2	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	i pro vlastní rozvoj
2	Vnímané přínosy	Vlastní rozvoj, kreativita	Rozvíjelo, to asi ne, spíš si opatřím ty informace, které už měl.
3	Vnímané přínosy	Vzdělávání	ale pro mě je třeba důležitá i ta nádstavba anebo asi úplně jako stěžejní takové ty věci jako je vzdělávání
3	Vnímané přínosy	Vzdělávání	Jo, mně třeba strašně pomohl kurz Excelu
3	Vnímané přínosy	Vzdělávání	To je dobré, protože ten kurz jsem dělala taky někdy po té druhé škole, ale myslím si, že to je super, že to zase obnovili ten cyklus. Jak jsem se to dozvěděla, že je to zase otevřené, tak si říkám, to je dobré, kurzy počítačů?... To začalo teď od nového roku, že, ty počítače... A prostě vidím Excel, Word, si myslím, že to jako vítané, že ty maminky...
3	Vnímané přínosy	Vzdělávání	A vezmu to, jsem slyšela, co se bavili, že to je lepší, jak tenkrát ta jazykovka.
3	Vnímané přínosy	Vzdělávání	To tady prostě vstup, to je v pohodě, ani ty kurzy nejsou tak drahé
1	Vnímané přínosy	Zvýšení sebevědomí, odstranění strachu	protože si myslíme jak už bylo zmíněno, že budeme dělat chyby, ale radši ty chyby budu dělat a proto se mi třeba ty jazykové kurzy líbily, protože byly malá skupinka, dostala jsem se často ke slovu což mě dost posunulo.
1	Vnímané přínosy	Zvýšení sebevědomí, odstranění strachu	Ano, já furt něčeho bojím, že udělám chybu nebo něco, ale vím o tom, že si z toho mám udělat to pozitivum, já to všechno vím, teoreticky to vím, hlava to bere, ale prostě.
1	Vnímané přínosy	Zvýšení sebevědomí, odstranění strachu	Anebo jak říkala paní, že tam vyloženě jak kdyby si vybírala ty schopné maminky, když vlastně jána té ulici takhle nebo když jdu někomu žádat o práci opravdu jo mám takový ten ostych, bojím se, mám strach a pak před tím zaměstnavatelem působím fakt blbě

1	Vnímané přínosy	Zvýšení sebevědomí, odstranění strachu	normálně si zaplatily kurzy nebo šly přes Úřad práce a předtím by tam nešly, protože by nenašly odvalu.
3	Vnímané přínosy	Zvýšení sebevědomí, odstranění strachu	Že mi to tady zvýší takové to sebevědomí...
1	Využití získaných dovedností	V domácnosti	Nejhorší je, že člověk si uvědomuje, co dělá špatně, ale kolikrát s těma třema dětma pak jako úplné zatmění, hned si to neuvědomí, napomene, zařve nebo něco a pak si říkám kvůli tahové hovadině, kdybych nebyla nervozní matka tak bych třeba tak nevytekla kvůli téhle maličkosti.
1	Využití získaných dovedností	V domácnosti	To už prostě já jsem zjistila, že bych byla otrok domácnosti, a už jsem pak z toho já nervozní, musíme uklidit, než jdeme ven, protože co kdybych potkala kamarádku ta přišla k nám na návštěvu a viděla ten čurbes, ty hračky rozházené, já bych se cítila že nezvládám domácnost, takže teď je to tak, že neřeším, třetí dítě mě vyškolilo neřeším, protože my stejně z toho venku přijdem a to je do deseti minut tam kde to byl před tím než jsme před dvěma hodinama odcházeli.
1	Využívané služby	Aktivity s dětmi	a i děcka to bavilo že si to tam jako přiložili ruku k dílu, já jsem chodila spíš na to tvoření rodičů s dětmi takže na takové ty jednodušší věci, ale aby děcka viděly ten výsledek toho a že to té babičce vyrobily vlastně oni.
2	Využívané služby	Aktivity s dětmi	eště valášek využíváme někdy, nepravidelně
2	Využívané služby	Aktivity s dětmi	Problém to není, je to záležitost i financí, můžete se jít projít, můžete se procházet do nekonečna, ale co v zimě, když máte malé dítě, tak je necháte vyráchat ve sněhu.
3	Využívané služby	Aktivity s dětmi	cvičení rodičů s dětmi
3	Využívané služby	Aktivity s dětmi	využívám hlavně cvičení, protože mám dítě hodně akční, rádo cvičí takže to je super
2	Využívané služby	Bazárek	bazárek
2	Využívané služby	Bazárek	Bazárek
1	Využívané služby	Hídání dětí	Mým impulzem bylo, že jsem potřebovala hlídání pro své druhé dítě
1	Využívané služby	Hídání dětí	protože to bylo s hlídáním dětí, takže děti u toho nekřičely, potom i křičely, protože nechtěly hlídání, ale to je jedno
1	Využívané služby	Hídání dětí	tak prostě nemá kam to dítě dát když nemá hlídací babičky
1	Využívané služby	Hídání dětí	je to velká služba pro maminky.
1	Využívané služby	Hídání dětí	že jenom to není nějaké hlídání
2	Využívané služby	Hídání dětí	malého tady hlídaly tety
2	Využívané služby	Hídání dětí	že tady hlídají děti
2	Využívané služby	Hídání dětí	avíc mi tu pohlídnou dítě
2	Využívané služby	Hídání dětí	pokud člověk nemá možnost babiček, nebo někoho jiného, tak je to dobré
2	Využívané služby	Hídání dětí	třeba s hlídáním jo, sice máme babičky, ale mají rády svůj klid, své pohodlí, je to problém, když chcu, tak si to musím dopředu hodně
1	Využívané služby	Kadeřnictví, pedikúra	masáž, na kadeřnici, kosmetiku
1	Využívané služby	Kadeřnictví, pedikúra	nebo si odskočím vedle do místnosti k té kadeřnici
2	Využívané služby	Kadeřnictví, pedikúra	chodím tady třeba na pedikúru
2	Využívané služby	Kadeřnictví, pedikúra	chodím tady pravidelně na pedikúru
2	Využívané služby	Kadeřnictví, pedikúra	ráda tady zajdu na tu pedikúru
2	Využívané služby	Kadeřnictví, pedikúra	stříhání dětí, protože u normální kadeřnice vám nikdo nepohlídá

1	Využívané služby	Organizovaná dopoledne, programy	A protože jsem tam přišla v takovou dobrou dobu a rozjžděly se všechny ty tvoření, takže oni jsou velice aktivní hned mi donesli ty programy a teď mě nutili, nebo ne nutili, říkali mi můžeš využít toto
1	Využívané služby	Organizovaná dopoledne, programy	Takže proto jsem si zvolila Sluníčko, využívám spoustu programů
1	Využívané služby	Organizovaná dopoledne, programy	že po dlouhé době jsem si mohla zazpívat. Že najednou jsem přišla na nějakou úplně jako akci ale bylo před Vánocema a najednou paní ...přinesla housle a já jsem po mnoha letech si zazpívala s houslema.
1	Využívané služby	Organizovaná dopoledne, programy	a v pátek byl třeba byl nějaký čaj, jako že něco společného a postupně se to tak nabalilo že ten program je fakt pestrý, že těch aktivit je spousta možná se to rozjelo opravdu ve velké míře
1	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	je tam výborná ta služba psychologa
1	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	jsou tam ti psychologové, sociální pracovníci,
1	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	s paní psychologkou výborný rozhovor
1	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	ale konkrétně psycholog, plánovala jsem tolikrát, že půjdu jo. I když třeba nemluvit, ale poslechnout nějaké ty rady a tak. Sice závěrem našeho kurzu bylo, že bych, já jsem řešila nějaké věci se synem nejstarším
1	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	No plánuju tam taky jít do té poradny.
2	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	konzultace s psychologkou před nástupem do MŠ
2	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	využila jsem právní poradnu
3	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	A především kvůli různým kurzům co se týká psychologické poradny.
3	Využívané služby	Psychologická, právní poradna	Jinak tady využívám i psychologa dětského kdy řeším opravdu problémy se svým dítětem, takže byla jsem už tady v právní poradně, takže já myslím, že prostě těch problémů je tady spousta.
3	Využívané služby	Rozvoj dítěte	aby se dítě rozvíjelo pohybově, hudebně
3	Využívané služby	Rozvoj dítěte	kteřé tady bývá nachystané abych trochu rozvíjela jako u dítěte nějaké takové ty kreativní dovednosti
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	A protože jsem tam přišla v takovou dobrou dobu a rozjžděly se všechny ty tvoření
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	tady je takové tvoření
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	tvoření tady ty různé ty kurzy těch ručních prací
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	můžu prostě něco tvořit, tvořím i potom doma.
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	že jsem se přihlásila na tvoření z pedigu
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	No vtom tvoření to pro mě mělo přínos
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	já většinou to tvoření protože miluju ty ruční práce
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	nebo prostě na to tvoření
1	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	To mě hrozně mrzí, to mě právě hrozně mrzí, že to začlo, teď když už nemůžu, že to prostě nebylo dřív. No oni říkají že to je poptávka jo, tam jde i o to, že oni se fakt i ptají kdo co, jak zjistili, že na to tvoření ty maminky už moc nechodí

2	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	Hlavně ty kreativní kurzy, ubrousková technika, pedig jsem navštěvovala co mě tak zaujme, twist art takže na to jsem hodně chodila a bylo to i dobré, že já jsem chodila na ty kurzy
2	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	my se můžeme věnovat kreativním kurzům
2	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	Tak já jsem kreativní kurzy
2	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	s prvním dítětem jsem tady zažila keramiku
2	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	kurzy tvoření pro rodiče, u kterých jsem se odreagovala, naučila se něco nového, tvoření mě baví
2	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	tvoření z pedigu
3	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	tvoření rodičů s dětmi. Něco si vytvořit.
3	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	rádi tvoříme
3	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	to tvoření nás hodně oslovuje
3	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	tady máme možnost něco vytvořit, materiál je k dispozici, všechno je nachystané
3	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	ráda tvořím takže určitě jako využívám tvoření
3	Využívané služby	Tvoření, kreativní techniky	tvoření taky není špatné
1	Získané dovednosti	Aktivní přístup k životu	To je pro mě třeba jako pro zaměstnavatele strašně cená věc, když vidím, že někdo je ochotný tu mateřskou prožít aktivně a na něčem se podílet. Protože znám spoustu maminek který opravdu jako celou mateřskou prokouřily na zápraží svého domu a děti jsou vypuštěny někde v okolí a nedovedu si představit, že takovou mamku bych si třeba do firmy pustila, protože třeba předpokládám, že mě bude se chovat úplně stejně potom přitom zaměstnání.
1	Získané dovednosti	Aktivní přístup k životu	Takže v tomhle je to neuvěřitelný místo kde prostě lidi chtějí něco dělat, nejsou doma pasivní.
1	Získané dovednosti	Jazykové znalosti	No a jinak ty jazykové kurzy takové
1	Získané dovednosti	Jazykové znalosti	Já jsem hodně využívala hodně těch jazykových kurzů, tak ty mi přinesly hodně
1	Získané dovednosti	Jazykové znalosti	Tak určitě u těch jazykových kurzů třeba, protože já jsem zatím pořád mluvila o tvoření, ale navštěvovala jsem jazykové kurzy u prvního dítěte. A já má ten pocit, že jsem ten věčný začátečník, který se přihlásí do začátečníků, zjistí, že vlastně všechno to zná, ale mám tu bariéru toho mluvení jo. Já můžu mluvit, všechno vím, pokud je to meilem nebo na papíře se domluví, ale ten blok prostě toho mluvení, mluvit s někým a když už se konečně odhodlám díky tomu teda kurzu s někým mluvit tak pak nemluví zásadně s tím kdo mluví anglicky dobře a nebude angličan.
1	Získané dovednosti	Jazykové znalosti	budeme dělat chyby, ale radši ty chyby budu dělat a proto se mi třeba ty jazykové kurzy líbily, protože byly malá skupinka, dostala jsem se často ke slovu což mě dost posunulo.
3	Získané dovednosti	Jazykové znalosti	tak už navštěvuju druhým rokem jazykový kurz angličtiny pro mírně pokročilé.
3	Získané dovednosti	Jazykové znalosti	Jsme spokojení. A jsem si vzpomněla na španělštinu. Španělštinu, to jsem taky slyšela

1	Získané dovednosti	Měkké kompetence	a před tím druhým dítětem jsem byla nucena si podat životopis tak člověk úplně jinak přemýšlel, můžu říct že opravdu po určitých zkušenostech jak ze sluníčka tak v návaznosti tak na jejich jazykové kurzy nebo besedy jsem ten životopis dělala úplně s jiným smyslem to jak to podat tomu zaměstnavateli aby mě chtěl, že nejsem jenom ta matka na mateřské která si zase hledá práci. A jako můžu říct, že měl úspěch, ale bohužel už jsem byla zase těhotná.
1	Získané dovednosti	Měkké kompetence	Ale ne, to je o tom vy to umíte, my to všechny umíme, jenom si uvědomit co umíme.
3	Získané dovednosti	Měkké kompetence	Určitě jako tady je možnost i vlastně nových metod, například koučování
3	Získané dovednosti	Péče o děti a rodinu	šátkování dětí kdy se nás tu sešlo tak šest sedm maminek a říkaly jsme si zkušenosti s nošením dětí v šátku
2	Získané dovednosti	Různé, nevím, co se mi bude hodit	To člověk nikdy neví, možná další každá další ...se vždycky hodí.
1	Získané dovednosti	Time management	Takový management svého času nemají ani vrcholoví manažeři, co máte vy a všichni takže ale je třeba to prodat. My musíme si říct, že oni o nás musí chtít stát ti zaměstnavatelé. Takže takhle se musíme prezentovat, a v tomto nás podporuje i to Sluníčko. Byť nechceme, musíme, musíme tam dojít, my máme určitou povinnost a vy už musíte naplánovat, jdu s dětma, musím mít svačinu, záložní plán kdyby náhodou přšelo, co si mám vzít svačinu. To je to samé, plánujete objednávky, kde máte rezervy, jak dojedou dodavatelé, jestli přijedou včas, nebudu mít manko? To je všechno, není to nic nic složitějšího, akorát člověk se musí prostě soustředit na to, že se to rovná.
1	Získané dovednosti	Time management	A to Sluníčko je ideální prostor proto, aby si ty maminky vyzkoušely i to že musí prostě si zorganizovat ten čas
1	Získané dovednosti	Tvůrčí a rukodělné dovednosti	takže jak jsme se to naučili tak jsme tam vyrobili pak všem možným všechno možné